ÍSLENDINGA SÖGUR

NO. 7

Íslendinga sögur

7

Vatnsdæla saga

Búið hefir til prentunar
Valdimar Ásmundarson

REYKJAVÍK
BÓKAVERZLUN SIGURÐAR KRISTJÁNSSONAR

VATNSDŒLA SAGA

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR
VALDIMAR ÁSMUNDARSON

REYKJAVÍK
BÓKAVERSLUN SIGURÐAR KRISTJÁNSSONAR

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN
1913

Ljósprentað í Lithoprent 1946

FORMÁLI.

Vatnsdæla saga er hér gefin út eftir útgáfu Guðbr. Vigfússonar, sem prentuð er í „Fornsögum“, Leipzig 1860. Auk þess eru til tvær eldri útgáfur af henni; hin elzta er útgáfa E. Chr. Werlauffs, Khöfn 1812; hitt er útgáfa Sveins Skúlasonar, Akreyri 1858.

Vatnsdælasaga var rituð á skinnbók þeirri er nefnd var Vatnshornsbók eða Vatnshyrna, enn hún brann 1728 í Kaupmannahöfn. Frá þessu handriti stafa afskriftir í AM. 559, 4to, og 138, fol. Hin fyrrnefnda afskrift er eftir Asgeir Jónsson og virðist vera vel ger, enn hina síðarnefndu hefir ritað Jón Gizurarson hálfbróðir Brynjólfs biskups. Auk þess er sagan til á skinni frá 17. öld, í sögubók, sem rituð hefir verið fyrir Þorlák biskup Skúlason (AM. 128, fol.). Þar er sagan einnig tekin eftir Vatnshornsbókinni, enn ekki jafnvönduð sem pappírsafskriftir þær sem fyrr vóru nefndar. Eftir afskriftinni í AM. 559, 4to er sagan gefin út af Guðbr. Vigfússyni, enn hinar fyrri útgáfur eru aðallega eftir skinnbókinni 128, fol. Auk þess hefir Guðbr. Vigfússon borið fleiri handrit saman.

Í söguhandriti, sem er í minni eigu og ritað á 18. öld, er Vatnsdæla saga að vísu lík hdr. 559 og 138.

Orðamunr er þó nokkur á stöku stað, og sumstaðar er frásögnin orðfleiri, enn sumstaðar styttri. Ég hefi ekki álitið ómaksins vert að taka þennan orðamun til greina, þótt vera kynni að einhversstaðar mætti bæta textann með honum. Þannig stendr í þessu handr. í 1. kap.: *„Þóttuz menn þá vita, at forgerðamenn mundu úte liggia“*, þar sem útgáfurnar hafa: *frágerðamaðr,* og virðist *forgerðamaðr* eða *forgerðamenn* vera réttara. Í 25. kap, þar sem segir frá viðtali Geirmundar við Hrolleif, stendr í þessu hdr.: *„Hrolleifr mælti: Þess var at ván, at þér mundi klækilega fara, ok hafðu illa þökk fyri þína liðveizlu, ok skal ek verða í brott sem skiótaz, enn dvel þú fyri þeim bræðrum, svá ek komumz nokkut undan. Geirmundr mælti: Þat mun ek gera“*. Þessi frásögn virðist öllu líklegri enn það sem í útgáfunum stendr. Í 35. kap. hefir þetta hdr.: *„En þú, Bergr, hefir dregiz mjök til úspekta við oss bræðr“*, þar sem útgáfurnar hafa *„úvissu“*, enn það getr ekki verið rétt. I 45. kap., þar sem sagt er frá því er Hallfreðr vandræðaskáld kom til Kolfinnu í selinu, hefir afskrifari smeygt inn þessari vísu:

Skildist svo við skorðu gulls,
skæðr í vopna hjaldri,
enn konuna hefir hann kvatt til fulls
og kysti' hana síðan aldri.

Auk Vatnsdæla sögu er í þessu handr. Hrafnkels saga (miðr góð afskrift), Fóstbræðra saga og Þorsteins þáttr hvíta.

Vatnsdæla saga er talið að muni vera færð í letr um eða litlu eftir miðja 13. öld. Tímatalið í síðari hlut

hennar er talsvert ruglað, og er það einkum frásögnin um Þorkel kröflu og dauða Ingimundarsona. Á þetta bendir Guðbr. Vigfússon í Safni til s. Ísl. I, 379—80.

Kristnisaga, Grettis saga og Vatnsdæla sjálf segja, að Þorkell krafla hafi verið Vatnsdæla goði þegar Friðrekr biskup kom til Íslands, enn það var 981, að hann væri farinn að eldast þegar kristni var lögtekin (1000) og að hann lézt á uppvaxtarárum Grettis eða á árunum 1011—1014, „er Grettir var eigi á Íslandi“ (Grettis s.). Getr það því ekki náð neinni átt, sem Vatnsdæla segir, að Þorkell krafla hafi verið 12 ára, þegar Ingólfr lézt, því það hlýtr að hafa verið skömmu fyrir 1000, og á þeim tíma er Þorkell orðinn Vatnsdæla goði að vitni sögunnar sjálfrar. Ingimundarsynir hafa að líkindum lifað fram undir 975, og þá mun Þorkell hafa tekið við goðorðinu. — Þetta hefir Guðbr. Vigfússon alt tekið fram í ritgerð sinni „um tímatal í Íslendinga sögum“.

Vatnsdæla saga er ein af hinum beztu sögum norðlenzkum, þótt hún komist ekki til jafns við Grettis sögu. Kaflinn um Ingimund og Ingimundarsonu er bezti hlutr sögunnar. Að því er snertir viðreign Ingimundarsona við Finnboga ramma og Berg enn rakka, ber henni ekki saman við Finnboga sögu, enn þar hlýtr Vatnsdæla saga að öllum líkindum að vera áreiðanlegri, því að Finnboga saga er að ýmsu leyti miðr áreiðanleg.

Ingimundr gamli ber af flestum fornmönnum að mannkostum, og er það nálega eins dæmi, að hann biðr fyrir

Hrolleifi banamanni sínum, sem var hið mesta illmenni og einkis góðs verðr. Ingimundarsynir hafa og verið drengir góðir, og kemr göfuglyndi þeirra meðal annars fram í því, hversu vel þeim kemr saman í öllu, þótt þeir séu ólíkt skapi farnir. Rausn og drengskapr hefir lengi síðan verið kynfylgja Vatnsdæla.

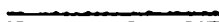
Aths. Benedikt Sveinsson hefir séð um þessa útgáfu sögunnar. Er hún samkvæm útgáfu V. Á. að öðru enn því, að hér er grein ger á stöfunum æ og œ og textinn allr borinn saman við útgáfu Guðbrands Vigfússonar. Nafnaskráin er bætt til muna. A bls. 86 er skotið inn orði (með skáletri í svigum), sem auðsjáanlega á þar að vera, enn vantar í útgáfurnar og hlýtr að stafa af mislestri á tölu í öndverðu. Víðar sýnist textinn aflagaðr í smáatriðum, og kynni að mega leiðrétta sumstaðar með samanburði handrita, enn þess var nú engi kostr.

TÍMATAL.

Ketill raumr lifir á síðari hlut 8. aldar og nokkuð fram á 9. öld.

Þorsteinn Ketils son raums fœddr um	810
Vegr Jökul stigamann 18 vetra —	830
Ingmundr gamli fœddr . . . —	850
Er í víkingu . . . . —	867—871
Hafrsfjarðarorrusta	872
Grímr enn háleyski fer til Íslands .	878
Þorsteinn Ketilsson deyr . . . um	884
Ingimundr gamli kemr til Islands —	890
Er á Hvanneyri í Borgarfirði vetrinn	890—891
Fer norðr í Hrútafjörð sumarið . .	891
Er tvo vetr í Víðidal , ...	891—893
Nemr land í Vatnsdal	893
Þorsteinn Ingimundarson fœddr á árunum	890—894
Þórdís Ingimundardóttir fœdd . . .	893
Ingimundr gamli deyr . . . um	935
Fœddr Þorkell krafla . . . —	940

Bardagi í Karnsnesi með þeim Mávi og Ingimundarsonum . . um	945
Viðreign Finnboga ramma og Bergs rakka við Ingimundarsonu um	954—955
Ingimundarsynir lifa fram undir . .	975
Þorkell krafla verðr Vatnsdœlagoði . . . . um	975
Friðrekr biskup kemr til Íslands . .	981
Ingólfr Þorsteinsson deyr . . um	988
Þorkell krafla deyr . . . . . . —	1013

Vatnsdœlasaga.

Maðr er nefndr Ketill ok var kallaðr raumr. Hann var ríkr maðr; hann bjó á þeim bœ, er í Raumsdal heitir; þat er norðarlega í Noregi. Hann var son Orms skeljamola Hrossbjarnar sonar Raums sonar norðan ór Noregi. Þá vóru fylkiskonungar í Noregi, er þessi saga gerðist. Ketill var ágætr maðr ok vel auðigr at fé, rammr at afli ok hinn röskvasti í öllum mannraunum, ok hafði verit í hernaði hinn fyrra hlut ævi sinnar, enn settist nú at búum sínum, sem aldr fœrðist yfir hann. Hann átti Mjöll, dóttur Ánar bogsveigis. Ketill átti son með henni; hann er Þorsteinn nefndr; hann var vænn maðr sjónum; engi var hann ágætismaðr á vöxt eðr afl; hann var átján vetra þá er þetta var tíðinda, enn þó var athœfi Þorsteins ok allr fœrleikr með enu betra meðallagi at því sem þá vóru ungir menn.

Í þenna tíma þóttust menn þess verða varir, at úthlaupsmenn eðr illvirkjar mundi vera á leið þeiri, er liggr á milli Jamtalands ok Raumsdals, því at engir kómu aftr þeir er fóru, ok þótt saman væri fimtán eðr tuttugu, þá höfðu þó engir aftr komit ok þóttust menn því vita, at frágerðamaðr mundi úti liggja. Menn Ketils bónda urðu minst fyrir þessum ófriði, bæði manndrápum ok fésköðum, ok gerðu menn mikit orð á til ámælis, at sá væri mikill vanskörungr, er yfirmaðr var þess heraðs, at engar atgerðir skyldi í móti koma slíkum óhœfum, ok kvóðu Ketil nú mjök eldast, enn hann gef sér fátt um, enn þótti þó eftir því sem þeir sögðu.

2. Þat var eitt sinn, at Ketill mælti við Þorstein son sinn: „Önnur gerist nú atferð ungra manna enn þá er ek var ungr, þá girntust menn á nökkur framaverk, annattveggja at ráðast í hernað, eðr afla fjár ok sóma með einhverjum atferðum þeim er nökkur mannhætta var í, enn nú vilja ungir menn gerast heimaelskir ok sitja við bakelda ok kýla vömb sína á miði ok mungáti, ok þverr því karlmenska ok harðfengi, enn ek hefir því fjár aflat ok virðingar, at ek þorða at leggja mik í hættu ok hörð einvígi. Nú hefir þú, Þorsteinn, lítinn kraft hlotit afls ok vaxtar; er þat ok líkast, at þú fylgir þar eftir þinni athöfn ok fari þar eljan eftir ok öll tilræði, því at eigi viltu víkjast eftir atferðum enna fyrri

frænda þinna, ok sýnir þik eftir því sem þú ert ásýndum ok mun hugr fylgja vexti. Þat var ríkra manna siðr, konunga eðr jarla, várra jafningja, at þeir lágu í hernaði, ok öfluðu sér fjár ok frama, ok skyldi þat fé eigi til arfs telja, né sonr eftir föður taka, heldr skyldi þat fé í haug leggja hjá sjálfum (þeim). Nú þótt synir þeira tœki jarðir, máttu þeir eigi haldast í sínum kostum, þótt virðing felli til, nema þeir legði sik ok sína menn í hættu ok herskap, aflandi svá fjár ok frægðar, hverr eftir annan, ok stíga svá í fótspor frændum sínum. Nú ætla ek, at þér sé ókunn hermanna lög, ok mætta ek þau kenna þér; ertu nú ok svá aldrs kominn, at þér væri mál at reyna, hvat hamingjan vill unna þér". Þorsteinn svarar: „Eggjat væri nú ef nökkut tjóaði". Hann stóð upp ok gekk í brott ok var enn reiðasti. Skógr mikill liggr á milli Raumsdals ok Upplanda, er almannavegr liggr yfir, þótt nú heftist fyrir þeim meinvættum, er menn hugðu úti liggja, þótt enginn kynni frá at segja; nú þótti sú framaferð mest at ráða hér bœtr á.

3. Þat var litlu síðarr enn þeir feðgar höfðu við talazt, at Þorsteinn gekk út einnsaman frá drykkju, ok hyggr þat helzt fyrir sér, at hann mun treysta á hamingju föður síns ok verða eigi fyrir atyrðum hans, heldr vildi hann nú leggja sik í nökkura mannhættu; hann tók hest sinn

ok reið einnsaman til skógar, þangat sem honum þótti helzt ván illvirkjanna, þó at honum þœtti lítil ván framgangsins við slíkt ofrefli, sem hann þóttist vita, at fyrir mundi búa; vildi hann nú ok heldr leggja lífit á enn fara at erendislausu. Hann hefti hest sinn við skóginn, ok gekk síðan í hann ok fann afstíg einn, er lá af þjóðgötunni; ok sem hann hafði lengi gengit, fann hann í skóginum hús mikit ok vel gert. Þorsteinn þóttist vita, at þetta herbergi mundi sá eiga, er stígana hafði bannat, hvárt sem þeir vóru einn eðr fleiri. Síðan gekk Þorsteinn inn í skálann, ok fann þar stórar kistur ok margt til gœða. Þar var skíða(hlaði) mikill, enn annars vegar vara í sekkum ok allskyns varningr. Þar sá hann rekkju eina; hon var miklu meiri enn nökkur sæng, er Þorsteinn hafði fyrr sét; þótti honum sá œrit hár, er þetta rúm var mátulegt. Rekkjan var vel tjölduð. Þar var ok borð búit með hreinum dúkum ok heiðrlegum krásum ok hinum bezta drykk. Eigi gerði Þorsteinn at þessum hlutum; síðan leitaði hann sér undanbragðs, at hann væri eigi þegar fyrir augum þeim, er skálann bygði, því at hann vildi fyrr vita, hvert efni honum þœtti i vera, enn þeir tœkist orðum eðr sæist. Hann fór síðan upp í milli sekkanna í vöruhlaðann ok sat þar. Síðan heyrði hann út dyn mikinn er á leið kveldit, ok síðan kom inn maðr, ok leiddi

eftir sér hest; sjá maðr var harðla mikill, hvítr var hann á hár, ok fell þat á herðar með fögrum lokkum. Þorsteini sýndist maðrinn vera hinn fríðasti; síðan kveykti þessi maðr upp eld fyrir sér, enn leiddi áðr hest sinn til stalls; hann setti munnlaug fyrir sik, ok þvó sik, ok þerði á hvítum dúk. Hann rendi ok af verpli vænan drykk í stórt stéttarker ok tók síðan til matar. Allt sýndist Þorsteini athœfi þessa manns merkilegt ok mjök hœversklegt; miklu var hann meiri maðr enn Ketill faðir hans, ok þótti hann, sem var, manna mestr. Ok er skálabúinn var mettr, sat hann við eld ok sá í, ok mælti: „Skipan er hér á vorðin, eldrinn er nú meir fölskvaðr enn ek hugða; hygg ek, at hann hafi vęrit fyrir skömmu uppkveyktr, ok veit ek eigi, hvat þat veit, ok má vera, at menn sé komnir, ok siti um líf mitt, ok er þat eigi fyrir sakleysi, ok skal ek fara ok leita um húsit“. Síðan tók hann sér eldiskíð, ok leitaði, ok kom þar at, sem vöruhlaðinn var. Svá var þar háttat at ganga mátti af hlaðanum ok í einn stóran reykbera, er á var skálanum. Ok er spellvirkinn kannaði hlaðann, var Þorsteinn úti, ok gat skálabúinn eigi hitt hann, því at Þorsteini var annarra forlaga auðit enn vera þar drepinn. Hinn leitaði þrysvar um húsit ok fann eigi. Þá mælti skálabúinn: „Kyrt mun ek nú vera láta, ok er óvíst til hvers um dregr, ok má

vera, at þat komi fram um mína hagi, sem mælt er, at illa gefast ill ráð". Síðan gekk hann aftr til hvílunnar ok tók af sér saxit. Svá sýndist Þorsteini, sem þat væri in mesta gersemi ok alllíklegt til bits, ok gerði sér þat í hug at duga mundi ef hann næði saxinu. Honum kom nú ok í hug eggjan feðr síns, at þrótt ok djarfleik mundi til þurfa at vinna slíkt afrek eðr önnur, enn frami ok fagrlegir penningar mundi í móti koma, ok hann mundi þá þykkja betr gengit hafa enn sitja við eldstó móður sinnar. Þá kom honum ok í hug, at faðir hans segði hann eigi betra til vápns enn dóttur eðr aðra konu, ok meiri sœmd væri frændum (hans) at skarð væri í ætt þeira, enn þar sem hann var. Slíkt hvatti Þorstein fram ok leitaði hann sér þá fœris at hann mætti einn hefna margra vanréttis, enn í öðru lagi þótti honum þó skaði mikill um manninn. Síðan sofnar skálabúi, enn Þorsteinn gerir tilraun með nökkuru harki, hve fast hann svæfi; hann vaknaði við ok snerist á hlið, ok enn leið stund, ok gerði Þorsteinn tilraun aðra ok vaknaði hann enn við ok þó minnr. Hit þriðja sinn gekk Þorsteinn fram ok drap mikit högg á rúmstokkinn ok fann at þá var allt kyrt um hann. Síðan kveykti Þorsteinn log ok gekk at rekkjunni, ok vill vita, ef hann væri á brautu. Þorsteinn sér at hann liggr þar, ok svaf í silkiskyrtu gullsaumaðri ok horfði (í)

loft upp. Þorsteinn brá þá saxinu ok lagði fyrir brjóst enum mikla manni ok veitti honum mikit sár. Þessi brást við fast ok þreif til Þorsteins, ok kipti honum upp í rúmit hjá sér, enn saxit stóð í sárinu, enn svá fast hafði Þorsteinn til lagit, at oddrinn stóð í beðinn, enn þessi maðr var fárrammr ok lét þar standa saxit, sem komit var, enn Þorsteinn lá í milli þilis ok hans. Hinn sári maðr mælti: „Hverr er sjá maðr, er mér hefir áverka veittan?“ Hann svarar: „Þorsteinn heitir ek ok em ek son Ketils raums“. Maðrinn mælti: „Ek þóttumst vita áðr nafn þitt, enn þó þykkjumst ek frá ykkr feðgum þessa hafa sízt maklegr (verit), því at ek hefir ykkur lítit eðr ekki mein gert, enn nú vartu heldr til skjótr, enn ek heldr til seinn, því at nú var ek á brott búinn ok (at) hverfa frá þessu óráði, enn á ek alls kosti við þik, hvárt ek læt þik lifa eðr deyja; nú ef ek geri eftir verðleik ok þú hefir til stefnt, þá segði engi frá okkarri sameign, enn ek ætla þat nú ráðlegast at láta þik þiggja líf þitt, ok mætti mér verða at þér gagn ef svá vildi takast. Nú vil ek ok segja þér nafn mitt; ek heiti Jökull ok em ek son Ingimundar jarls af Gautlandi; enn eftir hætti ríkra manna sona aflaða ek mér fjár, þótt heldr væri freklega at orkt, enn nú var ek búinn til brottferðar. Nú ef þér þykkir nökkut veitt í lífgjöf þinni, þá far á fund föður

míns, enn hitt þó fyrr at máli móður mína er Vigdís heitir, ok seg henni einni saman þenna atburð ok ber henni ástsamlega kveðju mína ok seg, at hon komi þér í frið við jarl ok fulla vingan með þeim hætti, at hann gifti þér dóttur sína enn systur mína, er Þórdís heitir. Nú er hér gull, er þú skalt bera til jarteigna, at ek sendi þik, ok þótt henni þykki mikill harmr sinn eftir mik, þá væntir ek, at hon virðir meira ást ok orðsending mína enn tilgerning þinn; enn mér segir svá hugr um, at þú munir gæfumaðr verða; nú ef þér verðr sona auðit eðr þínum sonum, þá láttu eigi nafn mitt niðri liggja ok væntir ek mér þar gœða af ok hefir ek þat fyrir lífgjöfina". Þorsteinn bað hann nú gera sem honum líkaði um lífgjöf við sik ok aðra hluti, ok kvaðst þar einkis mundu um biðja. Jökull kvað nú vera hans líf undir sér, — „ok allmjök muntu eggjaðr verit hafa þessa verks af feðr þínum, enda hafa mik nú at fullu bitit hans ráð, ok sér ek at þér líkar þótt vit deyim báðir, enn meiri forlaga mun þér auðit vera; eigi eru þeir forustulausir, er þú ert fyrirmaðr, sakir áræðis ok karlmensku, ok betr er þá sét fyrir kosti systur minnar, at þú fáir hennar, enn víkingar fái hana at herfangi. Nú þótt þér sé til boðit í Gautlandi, þá far þú heldr til eigna þinna í Raumsdal, því (at) eigi munu föðurfrændr mínir þér ríkis unna eftir hans dag,

enn verða má, at hörmungarvíg liggi í kyni yðru, ok munu menn missa saklaussa frænda sinna. Nú seg eigi til nafns míns alþýðu, nema feðr þínum ok frændum mínum, því at ævin hefir ófögr verit, enda er nú goldit at verðugu, ok ferr svá flestum ranglætismönnum. Nú tak hér gullit ok haf til jarteigna, enn kipp í braut saxinu ok mun þá eigi langt verða okkat viðtal". Síðan kipti Þorsteinn í braut saxinu, enn Jökull dó.

4. Eftir þessi tíðindi ríðr Þorsteinn heim, ok er hann nálgaðist bœinn, sá hann marga menn ríða í mót sér ok kendi þar föður sinn ok marga kunningja ok fóru allir hans at leita; ok er þeir fundust, kvaddi Ketill son sinn með blíðum orðum ok þóttist hann ór helju heimtan hafa — „ok iðrumst ek þegar eftir þeira orða er ek mælta við þik til frýju eðr áleitni". Þorsteinn svarar ok kvað hann lítt hafa fyrir sét, hvárt hann kœmi nökkurn tíma aftr eðr aldri, enn kvað hamingjuna hafa styrkt nú svá sitt mál, at hann hafði heill aftr komit. Enn þótt þeir kasti þessum orðum fram með nökkurri stygð, þá urðu þeir brátt vel sáttir. Segir Þorsteinn nú feðr sínum allan atburð sinnar ferðar. Fyrir þetta verk fekk Þorsteinn góðan orðstír af hverjum manni, sem ván var. Síðan lætr Þorsteinn þings kveðja ok kvómu þar allir bygðarmenn ór þeim heruðum. Á þessu þingi

stóð Þorsteinn upp ok mælti: „Þat er öllum yðr kunnigt at gera, at ótti sá, er á hefir legit hér um hríð af stigamönnum, at menn máttu eigi fara ferða sinna, hann er nú af ráðinn ok endaðr. Er þat ok mest undir þessi minni þingstefnu, at ek vil, at hverr taki sitt fé þat er átt hefir, enn ek mun þat eignast er af gengr“. Hér at var gerr góðr rómr af mönnum, ok fekk Þorsteinn virðing mikla með öllu sínu tiltœki. Nafn illvirkjans vissi eigi alþýða manna, af því at þat var lítt á loft borit.

5. Þat var einn dag, at Þorsteinn talar við föður sinn, at hann mundi fara austr á fund Ingimundar jarls, sem hann hefði heitit Jökli; kvað Ketill þat eigi ráðlegt, at ganga í hendr óvinum sínum ok bað hann heldr heima vera, — „ok þó (at) jarl vili eigi granda þér, þá má þó vera, at nökkurir verði þér ágangsamir ok eigi góðviljugir“. Þorsteinn svarar: „Því hefir ek heitit Jökli, sem ek skal enda, ok þótt ek bera þaðan hvárigan fót heilan, þá skal ek þó fara“. Síðan bjóst Þorsteinn ok fór til Gautlands ok helt svá til, at hann kom til heimilis jarls snemma dags. Jarl var farinn á veiðar at ríkra manna sið. Þorsteinn gekk inn í eina drykkjustofu ok settist í bekk með föruneyti sínu; þá kom kona jarls í stofuna ok leit þá er komnir vóru ok sá at vera mundi útlendir menn. Hon spurði at, hverir þeir væri. Þor-

steinn kvaðst norrœnn vera, — „enn ek á leynt erendi við þik, ok göngum tvau saman“. Hon gerði svá. Þá mælti Þorsteinn: „Tíðindi hefir ek at segja þér, víg Jökuls sonar þíns“. Hon svarar: „Þau mega mér mikil þykkja, enn eigi ólíkleg, fyrir sakir hans tiltektar ok vándrar athafnar, enn hvat skyldir þik til at segja þessa harmsögu ok fara til langan veg?“ Þorsteinn svarar: „Mikit dregr mik til þess; ek hét honum með trúnaði at okkrum skilnaði, at ek munda á yðvarn fund fara ok segja satt í frá okkrum skilnaði; er því eigi at leyna, at ek varð hans banamaðr, því at ófœrt þótti várum mönnum at sitja undir hans hendi sakir manndrápa ok férána, enn þó, þér at segja í trúnaði, kom ek á hans vald ok átti hann kost at drepa mik ef hann vildi, enn hann gaf mér líf ok lagði þat á við mik, at ek skylda á þinn fund fara at hans orðsendingu, ok sjá máttu, at hœgra væri heima enn hætta á yðra miskunn. Nú hefir ek hér gull, er hann kvað yðr mundu við kannast ok bað mik þat bera til jarteigna, at þú kœmir mér í sætt við jarl með þeiri umleitan, at ek fengi dóttur ykkra mér til konu, er Þórdís heitir; hann kvaðst ok vænta at meira mundir þú virða sending hans ok tilskipun enn tilverknað minn“. Vigdís roðnaði við mjök ok mælti: „Djarfr maðr muntu vera, enn þat hygg ek, at þú segir sannindi af ykkr-

um fundi, ok ef Jökull gaf þér líf, þá væri þat mitt ráð, at þú fengir þat, því þú at ert giftuvænlegr maðr at sjá; enn fyrir bœnarorð Jökuls sonar míns mun ek byrja mál þitt við jarl, enn þú ver í leynum fyrst". Ok er jarl kom heim, þá gekk drotning á fund hans ok mælti: „Tíðindi er yðr at segja, þau er bæði okkr henda". Jarl svarar: „Þú munt segja dauða Jökuls sonar míns". Hon kvað þat satt vera. Jarl mælti: „Eigi mundi hann sóttdauðr verða". Hon svarar: „Þat er satt, at hann var veginn, ok sýndi hann áðr mikinn drengskap; hann gaf þeim manni líf, er þat gerði, ok sendi hann hingat á várt vald með sönnum jarteignum, at þú gæfir honum grið ok upp sakirnar, þó (at) miklar sé; verða mætti þér ok styrkr at manninum, ef þú efldir hann með mægðum ok gjaforði dóttur þinnar at tilskipan Jökuls; hefir hann ok ætlat, at þú mundir nökkurs virða hans síðustu bœn; máttu ok sjá, hversu trúlyndr þessi maðr hefir verit í sínum heitum, þar sem hann fór hingat í ófriðarstað frá eignum sínum í hendr oss. Nú væntir ek fyrir minn flutning, enn sonar þíns orðsending, at þú munir gera sem ek beiðir, ok lítið hér á jarteignir". Hon sýnir honum þá gullit. Jarl blés þá við mœðilega ok mælti: „Margt hefir þú mælt ok mjök djarflega, at ek munda þeim manni gera sœmd, er drepit hefir son minn, ok væri sjá maðr heldr

dauða verðr enn eigi vingjafa". Drotning mælti: „Á hitt er at líta, herra, hvat í er, at virða orð Jökuls ok dygð mannsins at ganga á vald þitt; í annan stað aldr þinn mikinn, at þú þarft forstjóra fyrir þér, ok mun sjá maðr þar vel til fallinn. Nú svá sem Jökull gaf honum líf, ok átti áðr alls kosti við hann ok sótti sjá maðr giftu til hans svá óvænlega sem hann stefndi, þá er ok einsætt at eigi farim vér þeim sigri, eðr hamingju manns þessa enn drengilegu órræði sonar okkars, ok er þat mikill sigr at haga svá sem Jökull gerði, at gefa þeim líf, er þvílíkar sakir hefir við oss gert, ok er þat hin mesta skömm at gera honum nú mein, þar sem hann er kominn á várt traust". Jarl mælti: „Allmjök fylgir þú þessum manni ok hefir þér vel á hann litizt, ok fyrir víst vil ek sjá hann ok virða fyrir mér, hverr slægr mér þykkir í vera ok mun honum þat miklu skifta, hvern veg mér virðist hann fyrir augum". Síðan var Þorsteinn fram leiddr ok stóð hann fyrir jarli, enn drotning hafði svá til stilt, at honum var runnin hin mesta reiði. Þorsteinn mælti: „Allt er nú, herra jarl, á yðru valdi um minn hag; er yðr nú ok kunnigt, hvat erendum ek hefir hingað sagt; vil ek ok biðja yðr til sætta, enn kvíða engu, hvat þér vilit gert hafa; er þat ok höfðingja siðr at veita þeim líf, er sjálfkrafa ganga upp á þeira náð". Jarl mælti: „Svá lízt mér

á þik sem ek muna gefa þér líf; mun þat nú ok vænst til sonar bóta, at þú gangir í sonar stað, ef þú vilt með mér vera, því at hamingju mót er á þér; er þat ok eigi stórmannlegt at stríða þeim, er á vald manns gengr“. Þorsteinn þakkar jarli lífgjöfina, ok var hann þar um hríð, ok könnuðust menn hugi við. Jarl fann brátt, at Þorsteinn var vitr maðr ok merkilegr í öllum háttum. Þat var eitt sinn, at Þorsteinn mælti til jarls: „Nú vil ek vita, hvers af er kostr um mægðirnar við yðr, herra“. Jarl svarar: „Eigi vil ek því afneita, því (at) vera má, at þat sé til hamingju várrar ættar, enn þat vil ek þú sér með oss“. Þorsteinn mælti: „Því vil ek játa ok kunna þökk at vera hér meðan þér lifið, enn eigi munu menn unna mér hér metorða eftir þinn dag ok verðr hverr eftir sínum forlögum at leita“. Jarl kvað líklega slíkt mælt.

6. Litlu síðarr reið Þorsteinn [heim] ok segir feðr sínum alla ráðastofnan ok bað hann til ferðar, ok svá gerði Ketill. Jarl bjó veizlu, enn Þorsteinn sótti til með Raumdœla ok mörgu stórmenni, enn veizlan var prýdd góðum tilföngum; gekk hon út með enni mestu sœmd ok stórum fégjöfum, ok skildust þeir jarl ok Ketill með enni mestu vináttu. Þorsteinn var eftir með konu sína. Jafnan frétti Þorsteinn vingjarnleg orð til sín frá jarli. Brátt váru ástir góðar með þeim Þorsteini ok Þórdísi.

Þess er getit eitt kveld, at menn kvómu til jarls með þeim tíðindum, at þeir sögðu lát Ketils raums ok þat með, at menn vildu, at Þorsteinn fœri aftr til áttjarða sinna ok ríkis. Þorsteinn bar þetta mál fyrir konu sína ok jarl; hon bað hann fyrir sjá, ok kvaðst því vilja at fylgja, sem hann vill. Honum kvaðst mest í hug at fara heim, taldi þat sízt öfundar eyri ok allir mundu honum þar bezt sœmdar unna. Þessu ráði samþykti ok jarl ok kvað líklegt, at heima mundi honum auðit verða framgangs heldr enn hjá ókunnu fólki. Brátt eftir þetta tók jarl sótt; hann heimti til sín Þorstein mág sinn ok svá dóttur sína, ok mælti: „Búit nú ferð yðra svá héðan í braut, at þat sé með mikilli sœmd í fjárhlutum ok auðæfum, ok megu frændr várir því þó vel una, at þeim sé hér ríki allt upp gefit í landi með því öllu, sem hér fylgir. Enn ef ykkr verðr sonar auðit, látið hann hafa mitt nafn“. Þorsteinn kvað svá vera skyldu, enn því kvaðst hann eigi eftir jarls tign leita, at frændr hans vóru ótígnir.

7. Ingimundr jarl andaðist litlu síðarr, enn Þorsteinn fór heim til eigna sinna, ok tók við föðurleifð sinni; hann var í hernaði á sumrum ok aflaði fjár ok víðingar, enn sat heima at búum sínum at vetrum ok þótti enn mesti sómamaðr. Ingjaldr hét maðr, er bjó í Hefni, norðr á Hálogalandi; hann var bóndi hraustr, ok var

í hernaði á sumrum, enn sat um kyrt á vetrum. Þat var vingott með þeim Ingjaldi ok Þorsteini. Ingjaldr var góðr búþegn ok mikilhœfr maðr. Þorsteinn átti son við konu sinni, ok er sveinninn var fœddr var hann borinn at feðr sínum. Þorsteinn leit á hann ok mælti: „Sjá sveinn skal heita Ingimundr eftir móðurfeðr sínum, ok vænti ek honum hamingju sakir nafns“. Sveinninn var snemma með miklum þroska. Þeir Þorsteinn ok Ingjaldr áttu vinaboð saman á hverju hausti, þá er þeir kvómu ór víkingu; ok eitt sinn er Ingjaldr var at veizlu hjá Þorsteini, þá rann sveinninn Ingimundr at Ingjaldi. Hann mælti þá: „Hamingjusamlegr sveinn ertu, ok fyrir vináttu okkar föður þíns, þá vil ek bjóða þér heim til mín til slíks fóstrs, sem ek kann at veita þér bezt“. Þorsteinn kvaðst þiggja mundu boðit, ok fór sveinninn heim með Ingjaldi. Grímr hét son Ingjalds, enn annarr Hrómundr: þeir vóru vænlegir menn ok gerðust fóstbrœðr Ingimundar. Þeir Þorsteinn ok Ingjaldr heldu uppteknum hætti um heimboð ok veizlugerðir, ok þóttust menn hafa iðgjöld Ketils, þar sem Þorsteinn var, þótt hann væri maðr minni vexti, eðr eigi svá sterkr, sem hann var. Þat var eitt sinn þá er Ingimundr hitti föður sinn, at hann mælti: „Gott fóstr hefir þú mér fengit, enn nú vil ek at þú fáir mér skip, ok vil ek herja í sumar eftir hætti hinna

fyrri frænda minna; em ek nú svá aldrs kominn, at ek má vel slíkt starfa, ok vil ek kosta til þessar ferðar sjálfr ok þú, enn eigi fóstri minn; enn veit ek, at ek má hafa af honum slíkt er ek vil". Þorsteinn kvað þessa vel leitat, — „ok mun ek fá þér eitt skip". Ingimundr kvað eigi minna mega við hlíta, ok fór heim ok segir fóstra sínum. Ingjaldr svarar: „Þat er gott tillag, enn ek skal fá Grími annat skip ok skuluð þit fara báðir samt með forsjó ok athygli; varizt ok (at) leggja þar at, sem ofrefli er fyrir, er ok þat meiri virðing at aukast af litlum efnum, enn at hefjast hátt ok setjast með lægingu". Síðan réðust þeir í hernað Ingimundr ok Grímr, ok fóru vel með víkingskap sínum; lögðu eigi at, þar at eigi sætti ráði, ok fengu fimm skip at hausti ok vóru öll vel búin at vápnum ok mönnum ok öllum herskap. Þat sýndist brátt, at Ingimundr var djarfr í framgöngu ok góðr drengr, traustr til vápns ok harðfengi, vinhollr ok góðgjarn, fastnæmr við vini sína, ok svá mátti höfðingja bezt farit vera, sem honum var í fornum sið. Hann lýsir yfir því fyrir Grími, at hann ætlaði heim til föður síns at hausti ok vera þar um vetrinn nökkura stund með tuttugu menn; ok svá gerðu þeir. Þat fanst á heldr, at Þorsteini (þótti) nökkut svá vita ofsa þarvist þeira ok eigi með fullri forsjó. Ingimundr svarar: „Eigi lízt mér svá, ok eigi

áttu svá at mæla, ok sannlegra er hitt, at þú beiðist slíks í móti, sem þú vill af fjáraflanum eftir siðvenju hermanna, ok neyta þess svá at sœmd fylgi. Nú samir þér vel at veita oss vistina með várum tilföngum". Þórdís mælti: „Vel er slíkt mælt ok drengilega, ok svá mundi gert hafa móðurfaðir þinn". Þorsteinn mælti: „Ek skal ok svá gera ok er skörulega mælt". Þar eru þeir um vetrinn fram um jól, ok er þar góð vist ok glaðleg. Öllum þótti mikils um Ingimund vert, bæði um háttu hans ok yfirbragð; hann var kœnn við alla leika ok at allri atgervi vel fœrr, ok óágjarn við sér minni menn, enn harðfengr ok framgjarn við sína óvini. Ok er jól leið mælti Ingimundr til föður síns: „Nú munu vér kumpanar fara til fóstra míns, ok vera þar þat er eftir er vetrar, því at hann mun kunna þökk at vér sém þar". Þorsteinn mælti: „Hitt þœtti mér nú ráð, at þú værir með oss í vetr, frændi." Ingimundr kvaðst fyrir hinu ráð hafa gert, ok svá gerðu þeir. Ingjaldr tók við þeim forkunnar vel ok sýndi á sér öfúsusvip, ok vóru þeir þar um vetrinn þat er eftir var; ok er váraði þá segir Ingimundr, at hann vill, at þeir búi ferð sína í hernað, segir þá nú til alls betr fœra enn fyrr. Ingjaldr kvað þat sannindi. Síðan fóru þeir annat sumar í hernað, ok fengu miklar tekjur fjár af reyfurum ok ránsmönnum þeim sem lögðust á fé bœnda eðr

kaupmanna; fóru svá um sumarit. Þá mælti Ingimundr: „Ef eigi verða stórar mannraunir í várum ferðum, þá er einsætt at fara með hernaðinum drengilega“. Allir hlýddu hans boði ok banni, ok er nökkut svá var haustat kómu þeir við Svíasker; þar vóru víkingar fyrir ok bjuggust þegar hvárirtveggja til bardaga ok börðust fyrst með skotum ok grjóti. Engi var liðsmunr. Þar urðu margir menn sárir af hvárumtveggjum. Ingimundr fekk þar góðan orðstír þann dag, ok sannlega þóttust þeir góðum höfðingja þjóna, er hans menn vóru. Ok er kveldaði varð á hvíld nökkur bardaganum. Ingimundr mælti þá: „Látum eigi þat á finnast, at vér letimst þótt þessi fundr hafi hóti heldr verit með nökkurri mannhættu“. Þá stóð maðr upp á skipi þeira, sem fyrir vóru; hann var bæði mikill ok vasklegr; sjá mælti: „Hverir eru þessir menn, er við oss hafa barizt í dag, enn þat er ósiðlegt, at menn hafast eigi orð við; eru hér ok engar sakir í milli áðr, svá at ek vita.“ Ingimundr svarar: „Ef þú spyrr at forráðsmönnum várs liðs, þá heitir annarr Ingmundr, enn annarr Grímr, eðr hverr ertu?“ Hann svarar: „Sæmundr er mitt nafn; em ek ok formaðr þessa liðs, sygnskr maðr at ætterni; kunnigt er mér ok um yðr frændr, ok þar sem vér erum samlendir menn, þá samir oss betr at vera eins liðs enn berjast; höfum vér ok góða eina

frétt til yðvar. Nú viljum vér mæla til vinganar við yðr, eigi fyrir því, at vér þyrfim friðar at biðja fyrir liðsmunar sakir.“ Ingimundr svarar: „Vel viljum vér þetta mál virða, ok leggja eigi til hallmælis; nú munu vér eigi kjósa oss þann hlut til handa at girnast við yðr til óvíss frama, enn hafa nú handtekinn frið ok vináttu yðra“. Nú settu þeir grið ok frið sín í milli, ok heldu síðan allir saman þat er eftir varsumarsins, ok varð þeim nú gott til fjár ok sóma ok sigldu um Sognsjó um haustit. Sæmundr kvað (þá) þar skiljast mundu ok finnast þar at sumri með vináttu. Ingimundr játtar því. Sæmundr helt nú í fjörðinn, enn Ingimundr sigldi norðr með landi ok hafði mörg skip ok mikit fé; hann fór til föður síns með sextigu manna. Grímr mælti: „Ætlar þú eigi nú, fóstbróðir, at feðr þínum þykki œrnir gestir.“ Hann kveðst ætla, at nú væri nær hófi. Þorsteinn gekk í mót syni sínum, ok bauð honum með allri ölúð. Ingimundr kvaðst svá gera mundu. Þorsteinn veitti þeim stórmannlega um vetrinn, ok kvaðst vel við una at eiga þvílíkan son, ok kvaðst hafa snemma sét á honum frændagiftu, — „ok svá sem ek sé at þinn þroski vex, þá skaltu hafa af mér því meiri sóma“. Ingimundr var þar um vetrinn, ok þótti mjök fara vaxandi hans virðing. Því meirr lét hann til sín koma um fégjafir ok aðra stórmensku

sem föngin vóru nœgri; enn er váraði, þá rœddu þeir um ferðir sínar fóstbrœðr. Grímr kvaðst eigi mundu um breyta ok fylgja honum. Síðan réðust þeir í hernað ok kom Sæmundr til móts við þá sem mælt var, ok fóru allir samt um sumarit. Þeir áttu saman félag um þrjú sumur í samt fyrir vestan haf, ok öfluðu fjár ok góðs orðróms. Ingimundr var fyrir þeim öllum um ráðagerðir ok vitsmuni ok allan skörungskap ok var þeira félagsskapr á allan máta merkilegr. Ingimundr var með feðr sínum á vetrum; þóttist Þorsteinn ok aldri fullmikinn geta gert sóma Ingimundar sonar síns, þegar hann sá, hvílíkr maðr hann vildi verða.

8. Þess er getit et síðasta sumar er þeir Sæmundr áttu fé saman, ok kvómu þá með miklu meira herfangi enn fyrr, þá gerðust þau tíðindi í Noregi, at herr samnaðist saman austr við Jaðar, ok var þá kominn nálega allr landherr í tvá staði; var þar öðrum megin Haraldr, er ýmist var kallaðr Dofrafóstri eðr lúfa; hann barðist í mót landshöfðingjum, ok átti þann enn síðasta bardaga áðr hann ynni alt land undir sik er hann barðist í Hafrsfirði, sem víða getr í sögum, ok í því bili kómu þeir Ingimundr ok Sæmundr í land sem sagt var áðr, þar nær, sem herrinn var saman kominn. Þá mælti Ingimundr: „Hér horfist nú til mikilla tíðinda, því at hér eiga hlut í allir enir stœrstu menn

innan lands, þótt ek telja Harald konung mest verðan, ok sá maðr er mér vel at skapi, ok vil ek honum bjóða mitt lið, því at eigi er þat við hváriga muni." Sæmundr kvaðst eigi mundu hætta lífi sínu fyrir hans sakir; kom hann ok eigi í þann bardaga. Ingimundr svarar: „Sjá máttu, fóstbróðir, at mikill er afli konungs, eðr hvárt þeim gegnir betr, er með honum eru, eðr hinum, er í mót honum standa; at því er ek hygg mun hann þat ok góðu launa, þeim er honum veita nú sœmd ok eftirgöngu; enn mér mundi þykkja óvíst, hvat fyrir lægi ef eigi er hans vili gerr, ok mun þat skilja með okkr." Síðan sigldi Sæmundr frá ok inn eftir Sognsjó með sitt lið. Enn Ingimundr sigldi inn í Hafrsfjörð ok leggr at skipaflota Haralds konungs. Þessir höfðingjar vóru mestir í mót Haraldi konungi, Þórir haklangr ok Ásbjörn kjötvi; þeir höfðu allmikit lið ok harðsnúit. Ingimundr lagði at við lyftingina á konungs skipinu, ok kvaddi konung á þessa leið: „Heill, heill, herra!" Konungr svarar: „Vel fagnar þú, eða hverr ertu?" „Ingimundr heiti ek, ok em (ek) Þorsteinsson, ok því hér kominn, at ek vil bjóða yðr mitt lið, ok hyggjum vér þá betr hafa er yðr veita, enn hina er við rísa; em ek nýkominn ór hernaði með nökkurum skipum." Konungr tók vel hans máli, ok kvaðst (hans) heyrt hafa getit at góðum hlutum — „ok þat munda ek

vilja, at þér yrði launat þitt starf, því (at) ek skal allan Noreg undir mik leggja, ef hamingjan lofar, ok mikinn mun á ek at gera yðar ok þeira, er nú hlaupast á braut í flokka fjándmanna várra, eðr til eigna sinna, sem ek hefir spurt, at Sæmundr hefir gert, félagi þinn, ok kalla ek meira manndóm sýnast í slíkum tiltektum sem þú hefir haft". Ingimundr segir Sæmundi margt þjóðvel gefit.

9. Eftir þetta kvóðu við lúðrar um allan herinn, ok bjuggust menn til, hverr eftir sínum efnum. Þenna bardaga átti Haraldr konungr mestan; þá var með honum Rögnvaldr af Mœri ok margir aðrir stórir höfðingjar, ok þeir berserkir, er Úlfheðnar vóru kallaðir; þeir höfðu vargstakka fyrir brynjur, ok vörðu framstafn á konungs skipinu, enn konungr sjálfr varði lyftingina með hinni mestu prýði ok karlmensku; mátti þar sjá mörg högg bæði ok stór. Nú gerðust brátt mörg tíðindi ok stór á skamri stundu í höggum ok spjótalögum með grimmlegri grjótflaug; gerðist nú skjótt mikit mannfall af hvárumtveggjum. Ingimundr fylgdi vel Haraldi konungi ok aflaði sér góðs orðs. Fundinum lauk svá, sem mörgum er kunnigt ok fullfrægt er vorðit, at Haraldr konungr fekk ágætan sigr ok varð síðan einvoldugr yfir öllum Noregi; hann launaði höfðingjum öllum þeim er honum fylgdu, ok svá hverjum öðrum með

hinni mestu stórmensku. Rögnvaldi gaf hann jarldóm, ok mælti:. „Þú hefir sýnt mikinn manndóm í fylgd þinni við mik; þú hefir ok látit son þinn fyrir mínar sakir, ok má hann eigi aftr gjalda, enn hitt má ek, at launa þér sœmdum, fyrst því at verða jarl ok þar með eyjar þær, er liggja fyrir vestan haf, er Orkneyjar heita; þær skaltu hafa í sonar bœtr; margan annan sóma skaltu þiggja af mér;" ok þat efndi konungr. Rögnvaldr sendi vestr Hallað son sinn, ok gat hann eigi haldit ríkinu fyrir víkingum. Þá sendi hann Torf-Einar son sinn ok lézt vænta, at hann mundi halda ríkinu. Hann var jarl fyrstr á Orkneyjum, ok af honum eru komnir allir Orkneyja jarlar, sem segir í ævi þeira. Haraldr konungr gaf mörgum stór lén fyrir sína fylgd ok virði svá mikils við menn, hvárt með honum höfðu verit eðr móti, at alla gœddi hann þá at nökkurum hlutum, enn hina sem honum höfðu mótsnúnir verit, rak hann ór landi, meiddi eðr drap, svá at engir fengu nökkura viðréttu. Síðan mælti konungr til Ingimundar: „Mikla vináttu hefir þú við mik sýnt, enn aukit sjálfum þér frama; skal ek ávalt þinn vin vera, enn hlutskifti þitt skulu vera þrjár skipshafnir; þar með skaltu hafa herbúnað allan þeira víkinga, er þú barðist við, ok til marks, at þú hefir verit í Hafrsfirði, skaltu eignast at gjöf hlut þann, er átt hefir

Kjötvi, sem hann hafði mestar mætr á; nú er þat meirr til sanninda þessa fundar, enn þat sé mikit fé, en þó sœmd í at þiggja af oss; enn þá er vér hafim skipat ríki várt, skal ek launa þér liðsemdina með heimboði ok vingjöfum". Ingimundr þakkar konungi gjafir ok góð orð, ok skildust með því. Konungr sagðist ok minnugr vera skyldi Sæmundar fyrir sínar tiltekjur ok dróttinssvik við sik.

10. Ingimundr hitti brátt eftir bardagann í Hafrsfirði Sæmund, ok segir honum, at eigi hefir fjarri farit hans hugboði um fundinn, — „ek veit ok, sakir orða konungs, at þér hœfir eigi kyrrum at sitja, ok kalla ek ráð, at þú leitir undan, því (at) konungr mun efna heit sín. enn ek spari þik til harðra álaga fyrir okkarn vinskap; þœtti mér eigi óráðlegt, at þú leitaðir til Íslands, sem nú gera margir virðingamenn, þeir sem eigi bera traust til at halda sik fyrir ríki Haralds konungs". Sæmundr mælti: „Sýnir þú í þessu sem öðru trúskap þinn ok vingan, ok mun ek þetta ráðs taka". Ingimundr bað hann svá gera, — „ok hefði betr verit, at þú hefðir mér fylgt í Hafrsfirði, ok þurfa nú eigi at fara í eyðisker þetta". Sæmundr kvað hann mörgu nær geta. Síðan seldi hann jarðir sínar á laun ok bjóst til brautferðar, enn þakkaði Ingimundi sín tillög ok mælti enn til vináttu. Sæmundr fór síðan til Íslands ok kom í Skagafjörð; var

þá enn víða ónumit landit; hann fór með eldi at fornum sið, ok nam sér land þar er nú heitir Sæmundarhlíð í Skagafirði ok gerðist þroskamikill maðr. Son hans hét Geirmundr, enn Reginleif dóttir, er átti Þóroddr hjálmr; þeira dóttir var Hallbera, móðir Guðmundar ens ríka á Möðruvöllum ok Einars þveræings. Ingimundr fór til föður síns eftir bardagann í Hafrsfirði með miklum sóma. Þorsteinn tók við honum báðum höndum ok sagði hann hamingjusamlega snútit hafa sínum ráðum; kvað þat ok líklegt,— „þar sem þú ert dótturson Ingimundar jarls, ens göfgasta manns". Hann var þar um vetrinn, ok á þeim vetri kom Ingjaldr til Þorsteins ok varð þá mikill fagnafundr. Ingjaldr kvað þá komit í þat efni um Ingimund, sem honum hafði hugr sagt — „enn veizlu hefir ek þér nú búna, fóstri minn, með öllum þeim föngum, sem ek hefir til". Ingimundr kvaðst ok koma mundu. Ingjaldr fór heim ok bauð mörgum mönnum með sér. Síðan fór hverr sem boðit var. Þeir Ingjaldr efna þar seið eftir fornum sið til þess at menn leitaði eftir forlögum sínum. Þar var komin Finna ein fjölkunnig. Ingimundr ok Grímr kómu til veizlunnar með miklu fjölmenni. Finnan var sett hátt ok búit um hana veglega; þangat gengu menn til frétta, hverr ór sínu rúmi, ok spurðu at örlögum sínum. Hon spáði hverjum eftir því sem gekk, enn þat var nökkut mis-

jafnt, hversu hverjum líkaði. Þeir fóstbrœðr sátu í rúmum sínum ok gengu eigi til frétta; þeir lögðu ok engan hug á spár hennar. Völvan mælti: „Hví spyrja þeir enu ungu menn eigi at forlögum sínum, því at mér þykkir þeir merkilegastir menn af þeim, sem hér eru saman komnir?“ Ingimundr svarar: „Mér er eigi annara at vita mín forlög enn fram koma, ok ætla ek mitt ráð eigi komit undir þínum tungurótum“. Hon svarar: „Ek mun þó segja þér ófregit; þú munt byggja land, er Ísland heitir; þat er enn víða óbygt: þar muntu gerast virðingamaðr ok verða gamall; þínir ættmenn munu ok margir verða ágætir í því landi“. Ingimundr svarar: „Þetta er af því vel sagt, at þat hefir ek einhugsat at koma aldri í þann stað, ok eigi verð ek þá góðr kaupmaðr, ef ek sel áttjarðir mínar margar ok góðar, enn fara í eyðibygðir þær“. Finnan svarar: „Þetta mun fram koma, sem ek segi, ok þat til marks, at hlutr er horfinn ór pússi þínum, sá er Haraldr konungr gaf þér í Hafrsfirði, ok er hann nú kominn í holt þat,er þú munt byggja, ok er á hlutnum markaðr Freyr af silfri; ok þá er þú reisir bœ þinn mun saga mín sannast“. Ingimundr svarar: „Ef fóstra mínum væri eigi mótgerð í, þá mundir þú taka launin í höfði þér; enn með því (at) ek em eigi ágangsmaðr eðr tyrrinn, þá mun þat fyrir farast“. Hon kvað

þetta eigi þurfa at reiðimálum gera. Ingimundr segir hana þar illu heilli hafa komit. Hon kvað nú svá búit vera mundu, hvárt er (honum) þœtti vel eða illa. Ok enn mælti hon: („Forlög) Gríms eru ok þangat ok svá bróður hans Hrómundar, ok munu þeir báðir verða gildir bœndr“. Um morgininn eftir leitaði Ingimundr hlutarins ok fann eigi; þat þótti honum eigi góðs viti. Ingjaldr bað hann vera glaðan, ok láta þetta eigi á sik bíta eðr fyrir gleði standa, ok kvað marga ágæta menn láta sér nú sóma at fara til Íslands; hefir mér ok gott eina til gengit þótt ek byða hingat Finnunni“. Ingimundr sagðist honum enga þökk fyrir þetta kunna, — „enn þó mun aldri týnast okkat vinfengi“. Síðan ferr Ingimundr heim til föður síns ok var þar um vetrinn. Ok er váraði spurði hann fóstbrœðr sína um ferðirnar, hvat þeim sýndist. Grímr kvaðst hyggja, at eigi mundi tjóa at brjótast við forlögunum, — „ok ætla ek nú í sumar til Íslands ok vit báðir brœðr, ok láta sér nú þat margir sóma, þótt göfgir sé; er mér sagt gott frá landakostum, at þar gangi fé sjálfala á vetrum, enn fiskr í hverju vatni, skógar miklir, enn frjálsir af ágangi konunga ok illræðismanna“. Ingimundr svarar: „Eigi mun ek þangat, ok mun þat skilja með okkr“. Grímr kvað svá vera mega, — „enn eigi kemr mér þat á óvart, þótt vit finnimst á Íslandi, því (at) óhœgt mun

forlögin at flýja". Ingimundr kvað sér víst sviftu at þeira skilnaði. Grímr sigldi út um sumarit ok báðir þeir brœðr, kómu í Borgarfjörð ok lögðu inn at Hvanneyri. Grímr kvaðst ætla, at þat land mundi hann nema sér til ábúðar. Hann tók sér landnám svá mikit, at þar eru nú bœir margir í hans landeign. Hrómundr kvaðst mundu leita upp til fjalla, ok kvaðst þar mundu yndi nema, í fjallaendum. Grímr kvað þat vel efnat, at þeir hefði bæði jarðkost fjallanna (ok) þó neyti af sjónum. Hrómundr nam Þverárhlíð ok þótti vera merkismaðr (ok kynsæll). Frá honum er kominn Illugi svarti. Grímr varð ok kynsæll ok kom margt göfugmenni frá honum, þótt hér sé eigi nefndir.

11. Þat sumar er þeir brœðr fóru til Íslands, þá fór Ingimundr til föður síns ok var með honum. Þorsteinn faðir hans tók þá at eldast; ok eitt sinn mælti Þorsteinn til Ingimundar: „Gott er nú at deyja, ok vita son sinn slíkan hamingjumann; uni ek því bezt við ævi mína, at ek hefir verit engi ágangsmaðr við menn; er ok líkast at með þeim enda slitni ævi mín, því at ek kennir nú sóttar. Nú vil ek þér, frændi! í kunnleika gera fjárfar mitt, hvert er, enn eigi þykkir mér kynlegt, þótt þér svífi af þessum ættjörðum, ok læt ek mér eigi at því þykkja". Ingimundr kvaðst hug mundu á leggja at breyta eftir hans fyrirsögn. Þorsteinn kvaðst

ætla, at Ingimundr mundi þykkja þar mikilmenni sem hann bygði, hvar sem hann væri. Þorsteinn segir honum þá marga hluti fyrir, ok brátt eftir þat andaðist hann. Var honum þá veittr sœmilegr umbúnaðr eftir fornum sið. Ingimundr tók við fjárforráðum ok öllum eignum; ætlaði hann þar at nema yndi ok settist nú um kyrt.

12. Haraldr konungr hinn hárfagri var nú kominn í fullan frið ok kyrrsetu, er mestr hefir verit allra fornkonunga í Norðrlöndum; hann mintist þá þess, er hann hafði játtat vinum sínum ok gerði þeim nú ríkulegar veizlur með stórum sœmdum; hann bauð einkum Ingimundi, ok er hann kom tók konungr allvel við honum ok mælti svá: „Þitt ráð spyrst mér á margan hátt sómasamlegt, enn þó skortir þik einn hlut, at þú ert kvánlauss, enn þó hefir ek hugsat þér ráðakost; var mér þat í hug þá er þú lagðir líf þitt í hættu fyrir mitt líf. Dóttir Þóris jarls þegjanda heitir Vigdís; hon er kvenna fríðust ok með miklu fé; því ráði mun ek þér í hendr koma“. Ingimundr þakkaði konungi, ok kvaðst fúss vera þessa ráðahags. Konungr veitir veizlu þessa með miklum ríkdóm ok metnaði, ok fara menn heim. Eftir þetta efnar Ingimundr til brúðhlaupsgerðar, ok at því búnu kemr þar Haraldr konungr ok margt annat stórmenni; gengr Ingimundr at eiga Vigdísi eftir

því sem stofnat var. Þetta brúðkaup var veitt með hinni mestu virðingu. Konungr lagði þar til mikinn kost í fégjöfum ok annarri sœmd. Ingimundr mælti til konungs: „Nú uni ek allvel við minn kost, ok stórr heiðr er at verða fyrir yðrum góðvilja, enn þat stendr mér í hug, er Finnan hefir mér spáð um ráðabreytni, því at ek vilda at þat sannaðist eigi, at ek fœra af ættjörðum mínum“. Konungr svarar: „Þar kann ek þó eigi af at taka, ok sé þat til nökkurs gert, ok vili Freyr þar láta sinn hlut niðr koma er hann vill sitt sœmdarsæti setja“. Ingimundr kvað sér fýst á at vita, hvárt hann fyndi hlutinn eðr eigi, þá er grafit væri fyrir öndvegissúlum hans, — „kann ok vera, at þat sé eigi til eingis gert; er nú ok eigi því at leyna, herra, at ek ætla at gera eftir Finnum, þeim er mér sýni heraðs vöxt ok lands skipan þar sem ek skal vera ok ætla ek at senda þá til Íslands“. Konungr kvað hann þat mega gera, — „enn þat hygg ek, at þangat munir þú koma, ok er þat ugglegt, hvárt þú ferr í lofi mínu, eðr leynist þú sem nú tekr mjök at tíðkast“. „Þat mun mér aldri verða“, segir Ingimundr, „at ek fara í banni þínu“. Síðan skildu þeir konungr; fór Ingimundr heim, ok sat at búum; hann sendir eftir Finnum, ok kómu norðan þrír. Ingimundr segir, at hann vill kaupa at þeim, — „ok vil ek gefa yðr smjör ok tin, enn þér farit sendiferð mína til

Islands at leita eftir hlut mínum ok segja mér frá landslegi“. Þeir svara: „Semsveinum er þat forsending at fara, enn fyrir þína áskorun viljum vér prófa. Nú skal oss byrgja eina samau í húsi, ok nefni oss engi maðr“, — ok svá var gert. Ok er liðnar vóru þrjár nætr kom Ingimundr til þeira. Þeir risu þá upp ok vörpuðu fast öndinni ok mæltu: „Semsveinum er erfitt, ok mikit starf höfum vér haft, enn þó munum vér með þeim jarteignum fara, at þú munt kenna land, ef þú kemr, af várri frásögn, enn torvelt varð oss eftir at leita hlutinum ok mega mikit atkvæði Finnunnar, því at vér höfum lagt oss í mikla ánauð. Þar kómu vér á land sem þrír firðir gengu af landnorðri, ok vötn vóru mikil fyrir innan einn fjörðinn. Síðan kómu vér í dal einn djúpan, ok í dalnum undir fjalli einu vóru holt nökkur; þar var byggilegr hvammr, ok þar í holtinu öðru var hlutrinn, ok er vér ætluðum at taka hann, þá skauzt hann í annat holtit, ok svá sem vér sóttum eftir, hljóp hann æ undan, ok nökkur hulda lá ávalt yfir svá at vér náðum eigi, ok muntu sjálfr fara verða“. Hann kvaðst þá ok skyldu brátt fara, ok kvað eigi mundu stoða við at sporna. Vel gerði hann við Finna ok fóru þeir braut, enn hann settist um kyrt at búum sínum ok var vel auðigr at fé ok góðr drengr. Síðan hitti hann konung ok sagði honum sína meðferð ok fyrirætlan.

Konungr kvað sér slíkt eigi á óvart koma, ok sagði óhœgt at gera við atkvæðum. Ingimundr kvað þat satt, — „ok hefir ek nú alls í leitat“. Konungr mælti: „Hvar landa sem þú ert, muntu sœmdarmaðr vera“. Konungr fekk honum enn sem fyrr nökkurn sœmdarhlut. Eftir þat gerði Ingimundr veizlu, ok bauð til vinum sínum ok höfðingjum með miklum ríkdóm, ok at þeiri veizlu kvaddi hann sér hljóðs ok mælti: „Ráðabreytni hefir ek ætlat fyrir mér, ok hygg ek mik fara munu til Íslands meirr af forlögum ok atkvæði ramra hluta, enn fýsi; enn þat er heimilt þeim er fara vilja með mér; hinum er ok leyfilegt eftir at vera er þat vilja, ok jafnkomnir eru hvárirtveggju várir vinir, hvárt sem heldr vilja kjósa fyrir sik“. Mikill rómr varð at máli hans, ok sögðu mikinn skaða at slíks manns brottferð, enn þó er fátt sköpum ríkara; urðu ok þess margir búnir at fara með Ingimundi þeir er mikils vóru virðir, bæði bœndr ok lausir menn.

13. Þenna tíma var sem mest sigling til Íslands, ok í þat mund fœddi Vigdís barn; þat var sveinn; sá var vænn mjök. Ingimundr leit á sveininn ok mælti: „Sjá sveinn hefir hyggilegt augnabragð, ok skal eigi seilast til nafns; hann skal heita Þorsteinn, ok mun ek þess vilnast, at hamingja mun fylgja“. Sjá sveinn var snemma vænn ok gervilegr, stiltr vel, orðvíss, langsær,

vinfastr ok hófsmaðr um alla hluti. Son áttu þau annan; sjá var ok borinn at feðr sínum ok skyldi hann ráða fyrir nafni; hann leit á ok mælti: „Þessi sveinn er allmikilfenglegr, ok hefir hvassar sjónir; hann mun verða, ef hann lifir, ok eigi margra maki ok eigi mikill skapdeildarmaðr, enn tryggr vinum ok frændum, ok mun vera mikill kappi ef ek sér nökkut til; mun eigi nauðr at minnast Jökuls frænda várs, sem faðir minn bað mik? ok skal hann heita Jökull". Hann vóx upp ok gerðist afreksmaðr at vexti ok afli. Hann var fálátr, ómjúkr ok ódæll, harðúðigr ok hraustr um allt. Þórir hét hinn þriði son Ingimundar skírgetinn; hann var vænn maðr ok mikill vexti, ok hafði mjök á sér kaupmanns æði. Fjórði hét Högni; fimti Smiðr; hann var frilluson. Þorsteinn var þeira vitrastr allra brœðra. Þórdís hét dóttir Ingimundar, heitin eftir móður hans, önnur Jórunn. Jörundr hét maðr ok var son Þóris jarls þegjanda, bróðir Vigdísar; hann lýsir yfir því, at hann mun fara til Íslands með Ingimundi, lét bæði til halda vingan ok mágsemd. Ingimundr lézt því vel kunna. Hvati hét maðr ok Ásmundr, þrælar Ingimundar. Þá hét maðr Friðmundr, annarr Þórir, þriði Refkell, fjórði Úlfkell, fimti Böðvarr. Þessir menn bjuggu ferð sína til Íslands með Ingimundi, ok höfðu allir stórfé.

14. Nú lætr Ingimundr í haf þegar hann

var búinn með sitt föruneyti ok áttu góða útivist ok kómu vestr fyrir (Ísland) ok sigldu inn á Borgarfjörð í *Grímsárós*; brátt spurðist skipkváman. Grímr reið til skips ok fagnaði vel fóstbróður sínum, ok kvaðst mikla þökk kunna hans þarkvómu, — „ok kemr hér nú at því sem mælt er, at torsótt er at forðast forlögin“. Ingimundr kvað þat satt vera, — „ok verðr eigi við gert, fóstbróðir!“ Grímr mælti: „Þat er mitt boð, at þú farir heim til mín ok lið þitt allt, ok haf allt af mínu fé, er þú vilt, hvárt þat eru lönd eðr aðrir aurar“. Ingimundr þakkar boðit, ok kvaðst mundu vera hjá honum í vetr, — „enn þar sem ek hefir breytt ráðahag mínum til þessar ferðar, þá mun ek þangat á leita, sem mér var á vísat til landnáma, af tómi“. Ingimundr fór á Hvanneyri, kona hans ok synir, enn lið hans var þar allt umhverfis. Grímr veitti þeim stórmannlega, ok lét ekki undan dregit þeim til sœmdar um vetrinn; enn er váraði þá lét Grímr enn sem fyrr innanhandar allt þat er hann átti um land eðr aðra hluti. Ingimundr kvað honum fara allt sem bezt, sem ván var at, — „enn norðr mun ek halda, enn um flutning ok farargreiða verðum vér þín at njóta“. Grímr kvað svá vera skyldu; slíkt sama gerði ok Hrómundr, því at allir fögnuðu Ingimundi ágæta vel. Hann fór norðr um sumarit í landaleitan, ok fór upp Norðrárdal ok kom ofan í eyðifjörð einn;

ok um daginn, er þeir fóru með þeim firði, þá hlupu ór fjalli at þeim tveir sauðir; þat vóru hrútar. Þá mælti Ingimundr: „Þat mun vel fallit, at þessi fjörðr heiti Hrútafjörðr". Síðan kómu þeir í fjörðinn ok gerði þá þoku mikla; þeir kómu á eyri eina; fundu þeir þar borð stórt nýrekit. Þá mælti Ingimundr: „Þat mun ætlat, at vér skylim hér örnefni gefa ok mun þat haldast, ok köllum eyrina Borðeyri". Þá leið á sumarit, því margt var at fœra, enn farit síð, ok kvómu nær vetri í dal þann, er allr var víði vaxinn. Þá mælti Ingimundr: „Sjá dalr er mjök víði vaxinn; köllum hann Víðidal, ok hér ætla ek líkast til vetrsetu". Þeir vóru þar vetr annan, ok gerðu sér þar skála, er nú heitir Ingimundarhöll. Þá mælti Ingimundr: „Nú mun eigi vera vistin jafnglöð sem í Noregi, enn eigi þarf nú at minnast á þat, því at margir góðir drengir eru hér enn saman komnir til gamans, ok gleðjumst enn eftir tilföngum". Allir tóku vel undir.

15. Þar vóru þeir um vetrinn, ok höfðu leika ok allskyns gleði; enn er váraði ok nökkut leysti snjó ór hlíðum, þá mælti Ingimundr: „Forvitni er mér á at vita, ef nökkurir menn gangi á hátt fjall ok sæi, ef nökkut væri snjóminna at sjá í aðra staði, því at eigi þykki mér sem vér munum í þessum dal búnað reisa, ok eigi er ellegar jafnkeypi". Síðan gengu menn á

fjall eitt hátt, ok sá víða þaðan. Þeir kvómu aftr, ok sögðu Ingimundi, at fjöll vóru snjólaus mjök, þau er lágu í landnorðri, ok gott til at líta, — „enn hér er sem hin sama hríð sé ávalt, er vér erum, ok kunnum vér þat at sjá, at þar eru landskostir miklu betri". Ingimundr svarar: „Þá er hóf at, ok væntum enn at nökkut grœnt mun fyrir liggja; svá mun hlut til draga". Nú búast þeir snemma um várit, ok er þeir nálgast norðr til Vatnsdals, þá mælti Ingimundr: „Nú mun sannast spáin Finnanna, því at nú kenni ek landsleg at frásögn þeira, at hér mun oss at vísat, ok vænkast nú mjök; ek sé nú ok land at víðleika með vexti, ok ef þar fylgja kostir þá má vera at hér sé vel byggjanda". Ok er þeir kvómu at Vatnsdalsá, þá mælti Vigdís kona Ingimundar: „Hér mun ek eiga dvöl nökkura, því at ek kenni mér sóttar". Ingimundr svarar: „Verði þat at góðu". Þá fœddi Vigdís meybarn; hon var Þórdís kölluð. Ingimundr mælti: „Hér skal Þórdísarholt heita". Síðan sótti liðit upp í dalinn, ok sá þar góða landakosti at grösum ok skógum; var fagrt um at litast; lyfti þá mjök brúnum manna. Ingimundr nam Vatnsdal allan fyrir ofan Helgavatn ok Urðarvatn. Þórdísarlœkr fellr vestan í miðju vatni. Ingimundr kaus sér bústað í hvammi einum mjök fögrum, ok efnaði til bœjar; hann reisti hof mikit hundrað fóta langt, ok er

hann gróf fyrir öndvegissúlu(m), þá fann hann hlut sinn sem honum var fyrir sagt. Þá mælti Ingimundr: „Þat er þó satt at segja, at eigi má við sköpunum sporna, enn þó skal nú á þetta góðan hug leggja. Bœr sjá skal heita at Hofi“. Menn Ingimundar skipuðu sér um dalinn ok tóku bústaði at hans ráði. Þetta haust vóru íslög mikil, ok er menn gengu á ísana, þá fundu menn birnu eina ok með henni húna tvá. Ingimundr var í þeiri ferð, ok kvað þat Húnavatn heita skyldu, — „enn fjörðr sá, er flóir allr af vötnum, hann skal heita Vatnafjörðr“. Eftir þat fór Ingimundr heim; hann setti saman virðulegt bú, ok gerðist brátt yfirmaðr Vatnsdœla ok þeira sveita er nálægstar vóru; hann átti margt ganganda fé, bæði naut ok sauði ok annan búsmala. Þat sama haust hurfu frá honum sauðir ok fundust um várit í skógum: þar heitir nú Sauðadalr; ok má af því marka landskosti, þá er í þat mund vóru, at féit gekk allt sjálfala úti. Þess er enn getit, at svín hurfu frá Ingimundi ok fundust eigi fyrr enn annat sumar at hausti ok vóru þá saman hundrað; þau vóru stygg vorðin; göltr einn mikill ok gamall fylgdi þeim ok var kallaðr Beigaðr. Ingimundr safnar mönnum til at henda svínin, ok kvað svá rétt at mæla, at tvau höfuð væri á hvívetna. Þeir fóru eftir svínunum, ok ráku at vatni því, er nú er kallat Svínavatn ok vildu kvía þar við,

enn göltrinn hljóp á vatnit ok svamm yfir, ok varð svá móðr, at af honum gengu klaufirnar; hann komst á hól einn, er nú heitir Beigaðarhóll ok dó þar. Ingimundr festi nú yndi í Vatnsdal; þá gerðust ok margar sveitir bygðar; tókust þá upp lög ok landsréttr.

16. Þá er Ingimundr hafði búit nökkura hríð at Hofi lýsir hann útanferð sinni at sækja sér húsavið, því at hann kvaðst vel vilja sitja bœ sinn, ok kvaðst vænta, at Haraldr konungr mundi honum vel taka. Vigdís segir hann vænan til góðs. Hann setti menn yfir fjárforráð sín með Vigdísi. Ingimundr hafði bjarndýrin með sér; honum fórst greitt ok kom við Noreg. Hann helt fréttum til Haralds konungs; var alt kyrt í landi, ok er hann fann Harald konung, þá var honum vel fagnat; bauð konungr honum með sér at vera, ok þat þá Ingimundr; hann var um vetrinn með mikilli sœmd haldinn af konungi. Konungr spurði, hvernig honum hugnuðu landakostir; hann lét vel yfir; — „enn þat er mitt erindi mest, at afla mér húsaviðar“. Konungr mælti: „Þat er vel gert, er þér ok heimil vár mörk sem þú vill höggva láta, en ek mun láta til skips fœra, ok skaltu engan hlut um þat annast, ok ver með mér“. Ingimundr mælti: „Hér máttu sjá, herra, bjarndýri, er ek náða á Íslandi, ok vilda ek at þú þægir af mér“. Konungr svarar: „Ek vil víst þiggja ok kunna

þökk fyrir". Þeir skiftust mörgum gjöfum við um vetrinn, ok er váraði var búit skip Ingimundar með farmi þeim, er hann kaus ok því viðarvali, er bezt fékk. Konungr mælti: „Ek sér þat Ingimundr, at þú munt eigi sjálfr ætla oftarr at fara til Noregs; nú þyrftir þú at hafa svá mikinn við, at þér nœgði, enn þat má eigi eitt skip bera. Nú er hér at líta á nökkur skip; kjós hér af hvert er þú vill". Ingimundr mælti: „Kjósit, herra, mér til handa; þat mun mestri giftu stýra". „Svá skal ok vera", (segir konungr), „mér er kunnast um; hér er skip, er Stígandi heitir, er vér köllum bíta í siglingu allra skipa bezt, ok farsælla enn hvert annarra, ok þat mun ek kjósa þér til handa; skipit er frítt ok eigi mikit". Ingimundr þakkar konungi gjöfina. Síðan fór hann af konungsfundi með mörgum vingjöfum. Hann sér brátt, hversu fljótt skip Stígandi var. Þá mælti Ingimundr: „Vel hefir konungr mér skip valit, ok þat má rétt heita Stígandi, er svá less hafit". Þeir kvómu við Ísland ok sigldu fyrir norðan ok svá vestr fyrir. Þat höfðu engir áðr gert. Ingimundr kom báðum skipunum í Húnavatnsós, ok gaf þar öll örnefni, er síðan hafa haldizt. Þar heitir Stígandahróf, er hann var upp settr. Þetta spyrst nú víða, útkváma Ingimundar, ok létu allir vel yfir því, er hann kom heim. Ingimundr átti ágætt bú með nógum efnum;

hann bœtti nú mikit bœ sinn, því at efnin vóru nóg; hann fékk sér ok goðorð ok manna forráð. Jörundr háls, er annarr maðr var mestr sá er út kom með Ingimundi, hann nam sér land at ráði Ingimundar mágs síns fyrir útan Urðarvatn ok til Mógilslœkjar, ok bjó á Grund út frá Jörundarfjalli í Vatnsdal, ok var mikill maðr fyrir sér sem ætterni hans var til. Már hét son hans, er bjó á Másstöðum í Vatnsdal, virðulegr maðr. Þeir óxu upp samtíðis ok Ingimundarsynir. Þá gerðist fjölbygðr dalrinn. Hvati hét maðr, er út kom með Ingimundi, hann nam land frá Mógilslœk til Giljár. Ásmundr nam land út frá Helgavatni ok um Þingeyrasveit. Sauðadalr liggr fyrir austan Vatnsdal, enn þá Svínadalr, ok er þar í Svínavatn, þá Beigaðarhóll. Þórólfr hét maðr ok var kallaðr heljarskegg; hann nam land í Forsœludal; hann var ójafnaðarmaðr mikill ok óvinsæll; hann gerði margan óskunda ok óspekt í heraðinu. Hann gerði sér virki suðr við Friðmundará skamt frá Vatnsdalsá í gjá eina, ok gekk nes í milli gjárinnar ok árinnar, enn hamarr stórr fyrir framan. Grunaðr var hann um þat, at hann mundi blóta mönnum, ok var eigi sá maðr í dalnum öllum, er óþokkasælli væri enn hann. Á *Hvata*stöðum hét þar er *Hvati* bjó, enn Ásmundr at Gnúpi. Óttarr hét maðr, er bjó í Grímstungum; hann

átti Asdísi, dóttur Óláfs frá Haukagili; þeira son var Hallfreðr vandræðaskáld, enn dóttir hans hét Valgerðr, ofláti mikill ok væn at sjá.

17. Nú líða svá stundir fram. Ingimundr gerðist nökkut aldraðr ok helt hann ávalt búrisnu sinni; eigi er hér getit þingdeilda hans, at hann ætti stórmálum at skifta við menn, því at hann varð samhuga við flesta ok óágangsamr. Gott var þá mannval víða þar nálægt, þótt hann væri með mestri virðingu, ok helt til þess góðgirnd hans, stórlæti ok vitsmunir. Synir hans vóxu upp ok vóru allir gervilegir, með því móti sem fyrr segir. Þess er getit eitt sumar, at skip kom í Húnavatnsós, er norrœnir menn áttu; stýrimaðr hét Hrafn; hann var fálátr í skaplyndi, stórr ok ódæll ok mikill af sjálfum sér, (hafði) verit lengi í víkingu ok bjóst mjök at vápnum ok klæðum. Ingimundr var vanr fyrstr manna til skips at koma ok taka af varningi slíkt er honum sýndist, ok enn gerði hann svá, hitti stýrimann at máli, ok lét honum heimila vist með sér, ef hann vildi. Hrafn kvað ok eigi annat sýnna ok fór hann heim með Ingimundi ok helt hann háttum sínum, var mjök einn um sitt. Fleiri höfðu þar verit með Ingimundi, at honum hafði betr við líkat, því at Hrafn var honum eigi fylgisamr, enn mjök ólíkr. Jafnan hafði hann í hendi gott sverð; oft rendi Ingimundr augum til sverðsins ok eitt sinn

beiddist hann at sjá. Hrafn sagði þess mundu kost. Ingimundr tók við ok brá; eigi þótti honum þá minna um vert, ok spurði ef hann vildi selja. Hrafn kvaðst eigi svá féþurfi, at hann seldi vápn ór hendi sér, enn sagði, at bóndi skyldi sjá stað forgiftar sinnar af sér, ok kvaðst þar verit hafa, er hann þurfti vápna við, ok kvað enn mega svá vera. Ingimundr reiddist mjök ok þótti hann vanvirða sik, ok leitaði sér ráðs. Ok einn tíma er hann gekk til hofs síns, stilti hann svá til, at austmaðrinn fór með honum. Ingimundr talar þá til hans hugarlátlega, þat er hann fann, er honum var bezt at skapi; hann vildi jafnan rœða um víking sína ok herferðir. Ingimundr gekk inn í hofit fyrir, ok eigi finnr hann fyrr enn Hrafn hleypr inn í hofit með sverðit. Ingimundr snerist vit honum ok mælti: „Eigi er þat siðr at bera vápn í hofit, ok muntu verða fyrir goðareiði, ok er slíkt ófœrt, nema bœtr komi fram“. Hrafn svarar: „Hér hefir þú lengi um setit ok ráð til sett, ok ef ek hefir misgert í lögum yðrum, þá ætla ek þat ráð, at þú gerir um, því at þú ert kallaðr sannsýnn maðr“. Ingimundr kvað þat vænlegt til bóta, ef hann sœmdi goðin, enn lét þat helzt at duga, at hann gerði eigi at sjálfvilja sínum, ok því mun eigi jafnmikilla fyrir ván hefndanna, ok kvað þat sannlegast, at hann gæfi sverðit í vald hans, því at hann lézt eiga ok því at stjórna ok mýkja svá

reiði goðanna. Hrafn kvað hann mikit fé annat af sér hafa gert, at eigi þœtti honum þat betra, — „ok mun þér annat stórmannlegar fara“. Hann fór á brott um sumarit, ok er ór þessi sögu. Þetta sverð áttu þeir feðgar meðan þeir lifðu ok kölluðu Ættartanga. Eyvindr hét maðr ok var kallaðr sörkvir; hann kom út með Ingimundi ok fór útan eitt sumar ok þeir Þórormr; þeir vóru vinir. Ingimundr léði þeim Stíganda, ok kvaðst forvitni á at vita, þótt hann fœri eigi sjálfr, hvárt hann kynni skríða. Vingóðr maðr var Ingimundr við alla góða menn. Þeir kvómu út annat sumar í Blönduárósi ok kunnu þat Ingimundi segja, at skip mátti eigi fríðara vera. Þeir höfðu haft allgóða kaupferð. Eyvindr bjó í Blöndudal, enn Gautr í Gautsdal.

18. Hrolleifr hét maðr ok var kallaðr enn mikli; hann kom út í Hvítá ok móðir hans, er Ljót hét; lítt var hon lofuð at skaplyndi, ok ein var hon sér í lýðsku, ok var þat líklegt, því at hon var fám góðum mönnum lík; son hennar var henni mjök líkr í skapsmunum. Hrolleifr var bróðurson Sæmundar, fóstbróður Ingimundar. Þau fóru á fund hans til Skagafjarðar, ok sögðu honum deili á sér, ok sögðu hann frænda sinn. Sæmundr svarar, ok kvaðst eigi mega dylja frændsemi við Hrolleif, — „enn þat er mitt hugboð, at verr sé þér fengit móður enn föður, ok mjök em ek hræddr um, at þú sér

meirr í hennar ætt enn föðurfrænda". Hrolleifr kvað sér annat hallkvæmra enn illar getur. Sæmmundr kvaðst mundu veita þeim vetrvist. Hrolleifr var allra manna sterkastr ok fór illa með afli sínu; við sér minni menn var hann glettinn ok ágangssamr, ok launaði illu gott með ráði móður sinnar. Hann var illa við Geirmund son Sæmundar, bæði í leikum ok í öðrum hlutum, ok gerðist fæð á með þeim frændum. Eitt sinn mælti Geirmundr til föður síns: „Þessi frændi okkarr leggr fram vistarlaun þau, sem hann mun nœgst til hafa, enn öðrum sé óhaldkvæm, þat er heitan ok harðyrði með óþyrmilegum meðferðum, hafa sumir hlotit af honum beinbrot eðr önnur meiðsl, ok engum hlýðir um at tala". Sæmundr kvað hann víst verr launa vistina, enn stofnat var, — „ok má eigi um þat hrœfa lengr". Hrolleifr kvað þat skammsamlegt at krikta um smáhluti enn rœkja eigi ættmenn sína; — „nenni ek víst eigi, at ölmusur sparki í andlit mér". Sæmundr mælti: „Svá muntu kalla, en meirr hefir þú skapsmuni Ljótar móður þinnar, sem mik grunaði, enn vár frænda. Nú hefir ek hugat þér landakosti ok bústað út á Höfðaströnd fyrir útan Höfða út frá Unadal; væri þat mitt ráð, at þú vægðir við þá er þar búa næstir þér, Þórð bónda í Höfða ok Una í Unadal eðr aðra bygðarmenn, ok bið þér bygðarleyfis". Hann

kvaðst ætla, at hann mundi eigi skríða undir skegg þeim. Hrolleifr fór út í dalinn ok móðir hans ok bjuggu þar; síðan er þar kallaðr Hrolleifsdalr. Þau vinguðust lítt við menn, kómu þar fram hót eðr heitan, ok sýndu búum sínum óþokkasvip í öllum búsifjum. Brátt tóku menn at hatast í móti, ok þótti Sæmundr hafa sent þeim ilt rekald. Þeim þótti í fyrstu ógott at mæla í móti, er hann var frændi Sæmundar. Enn nú er mönnum tók at kynnast þeira skaplyndi, vildu menn fœra þau í brottu, ok aldri hefði þau komit. Uni var auðigr maðr, ok átti þann son, er Oddr hét; hann var vel frumvaxta; dóttir hans hét Hróðný; hon var fríð kona ok vinnugóð. Hrolleifr fór brott á fund Una ok kvað eigi vera mega kátt eða glatt í dalverpi því, þótt menn hefði þat til skemtana sem mætti, — „nú kalla ek vel sama“, sagði hann, „at vit festim mágsemd með okkr, ok eiga ek dóttur þína; má vera at þá batni búsifjar várar“. Uni kvað hann eigi mundu skaplyndi til þess eiga, at fá góðrar konu, — „ok eigi sýnir þú þat af þér, enn dóttir mín er eigi ógiftusamleg kona, ok mun ek synja þér ráðsins“. Hrolleifr kvað hann þá þat upp taka, sem óráðlegra var, — „ok skal hon þá vera frilla mín, ok er henni þó fullkosta“. Síðan vandi Hrolleifr þangat göngur sínar ok settist á rœður

við Hróðnýju; fór því fram um hríð at óvilja frænda hennar.

19. Þat var eitt sinn, at Hrolleifr bjóst heim at fara, at Uni mælti við Odd son sinn: „Eigi sýnist mér meðalatferðarleysi í, er vér höfum eigi at um kvámur þessa manns, ok hættum vér oss meirr á unga aldri, þá er ek börðumst við Kolbein, ok hafða ek hinn hæra hlut, ok er hann höfðingi ok mikils ráðandi, enn sjá gengr einn til at vinna oss ósœmd“. Oddr kvað eigi hóglegt við heljarmann þann enn við fjölkyngi móður hans; — „segja menn, at hann hafi kyrtil þann, er eigi bíta vápn á; nú mun ek hitta Hrolleif fyrst“, ok svá gerði hann. Þeir fundust upp á fjallinu milli dalanna. Oddr mælti: „Þat er þér tíðast at ganga jafnan þessa stigu, enn oss þœtti betr, at þú fœrir eigi svá upp“. Hrolleifr svarar: „Síðan ek var níu vetra hefir ek jafnan sjálfráði verit ferða minna, ok svá mun enn; skal ek þín orð einkis virða hér um, ok þykki mér sem ekki torfœri sé á leið minni, þótt þú lafir á stigum“. Oddr kvað svara mega betr. Hrolleifr kom heim ok sagði móður sinni, at hann mundi nú taka þræl af verki, „ok fari hann með mér húsgöngur, því at þeir taka næsta at amast við mik“. Ljót svarar ok kvað þræl eigi mega þarfara vinna enn fylgja honum, — „ok hirtu eigi um læti þeira kotkarla ok far í kyrtil þinn þegar þú vilt, ok

vit hversu dugir“. Síðan fann Oddr föður sinn, ok sagði, at hann vill finna Sæmund, ok segja honum til málsins. Uni kvað sér illa líka öll frestin þau sem á yrði. Oddr fór á fund Sæmundar ok mælti: „Ill sending hefir komit til vár af þínu tilstilli, þar sem er Hrolleifr frændi þinn, ok sitjum vér honum marga svívirðing, ok göngum því eigi frekt at, at hann er þinn frændi“. Sæmundr kvað sér þat eigi á óvart koma, — „ok væri eigi illa, þótt slíkir menn væri af ráðnir“. Oddr kvaðst ætla, at honum mundi eigi svá þykkja, ef þat yrði gert, enn þar er þó sá maðr, er við alla vill illt eiga, ok virða menn þik til, at eigi er at gert“. Oddr fór (heim). Uni mælti: „Svá þykki mér sem Hrolleifr láti eigi af sínum ferðum ok þœtti mér til þín koma, Oddr frændi, því at þú ert nú maðr ungr ok til alls fœrr, enn ek em örvasi fyrir aldrs sakir. Nú þótt hann sé harðr maðr, enn móðir hans margkunnig, þá má þó eigi svá búit vera“. Oddr svarar ok kvaðst munu í leita nökkurs. Eitt kveld bjóst Oddr við fimta mann í fyrirsát við Hrolleif, enn þeir fóru tveir saman ok spratt Oddr upp ok mælti: „Nú má vera at stöðvist ferð (þín) at sinni, Hrolleifr; mætti ok verða, at nú settist ilska þín, ok vefist þér um fœtr“. Hrolleifr kvað enn ósýnt, hverr mest mætti fagna at þeira skilnaði, „þótt þér sét fjölmennari enn ek; ætla ek nú (eigi) illa

þótt einhverjum blœði". Síðan hlupust þeir at ok börðust. Hrolleifr var harðr maðr ok afrendr at afli; hann hafði ok kyrtil þann, er móðir hans hafði gert honum ok eigi festi járn á. Nú er frá því at segja, at Oddr vá Ljót, fylgdarmann Hrolleifs, enn gekk síðan mót Hrolleifi, ok mælti: „Illa bíta þik vápnin, Hrolleifr, ok allskonar er þér illa farit, bæði fjölkunnigr ok þó at öðru illa siðaðr". Síðan slœmdi Oddr á fót Hrolleifi ok beit þar er kyrtillinn tók eigi. Þá mælti Oddr: „Eigi hlífði þér nú gerningastakkrinn". Hrolleifr hjó þá til Odds ok veitti honum banasár, ok annan mann til drap (hann), enn þrír kómu á flótta. Þat var síð um kveld, upp frá bœ Una. Hrolleifr kom heim ok sagði móður sinni, at þeim hefði illa vegnat, er í mót vóru. Hon lét vel yfir því, at eigi réði búkarlar, eðr synir þeira, ferðum hans, þeir er sætti illyrðum við hann. Hrolleifr kvaðst nú hafa launat Oddi — „þat er hann hrakti mik mest, ok kvað mik at öllu ósamjafnan dugandi mönnum, enn ek spáða honum þat, sem nú er fram komit, at vaxa mundi hans svívirðing af okkrum fundi, sem nú gafst honum".

20. Uni fór á fund Höfða-Þórðar ok sagði honum sín vandræði um víg Odds sonar síns, — „ok vilda ek hafa þitt liðsinni at rétta mitt mál; liggr þar ok mjök við þín sœmd, at óeirðarmenn hefist eigi hér í heraði". Þórðr kvað hann

4

satt segja, — „ok mikill vandi er oss at hendi kominn, enn þó er Sæmundr skyldastr at leysa óhœfu frænda síns ok fœra ór heraði". Síðan fóru þeir á fund Sæmundar, ok báðu hann rétta málit ok sögðu honum eigi sama annat. Sæmundr kvað svá vera skyldu. Var þá tekin upp bygð Hrolleifs ok fór hann til Sæmundar ok móðir hans, enn menn til fengnir búsins. Enn á sættarfundi um várit lukust upp málin, at Uni tók land Hrolleifs at sakabótum enn Hrolleifr gerr heraðssekr svá víða, sem vötn fellu til Skagafjarðar. Sæmundr mintist nú á fornt vinfengi þeira Ingimundar; ok er þeir fundust mælti Sæmundr: „Svá er með vexti, fóstbróðir, at maðr sá er kominn til mín, er eigi þykkir dæll í skaplyndi, enn hann er þó frændi minn ok heitir Hrolleifr. Nú vilda ek, at þú tœkir við honum ok við móður hans, ok fáir þeim þar ráðstafa hjá þér". Ingimundr svarar: „Eigi hafa þau góða orðheill ok em ek ófúss at taka við þeim, enn synsemi mun þér í þykkja ok eigi stórmannlegt ef ek synja, enn meðallagi er oss til fallit, því at ek á sonu suma eigi mjök skaphœga". Sæmundr svarar ok kvað hann hamingjudrjúgan vera mundu ok flesta farsælast af honum. Ingimundr lét þat þá reynt, ef hér tœkist vel. Síðan fór Hrolleifr til Ingimundar ok móðir hans Ljót með litlum orðstír.

21. Nú vóru þau Hrolleifr með Ingimundi tvá vetr eðr þrjá; þau skiptu eigi skapsmunum sínum svá við sonu Ingimundar sem við aðra menn, enn þeir þoldu þat illa ok einna verst Jökull, því at þeir áttu svá harða ok marga leika, at við meiðingar stóð, ok kvað Jökull illa vera sendingina Sæmundar, — „ok sætir þó hófi“, segir hann, „ef eigi verðr meira at“, ok kvað aldri þann mannfjánda yfir þá skyldu ganga. Engi var munr þeira á vöxt ok afl, því at hvárrtveggi var œrit sterkr. Ingimundr mælti: „Illa gerir þú, Hrolleifr, er þú stillir eigi skap þitt, ok launar eigi góðu gott; nú sér ek, at eigi má svá búit hlýða, ok mun ek fá þér bústað hér yfir í Ási“. Hrolleifr kvað sér þat ok eigi óvinveittra,— „enn vera hér við ill-lyndi sona þinna“. „Leitt er mér at segja þik afhendan“, kvað Ingimundr, „því at þat hefir ek aldri gert, ef ek hefir við manni tekit“. Þorsteinn kvaðst ætla, at síðarr mundi verra. Ingimundr bygði þeim Hrolleifi, ok fekk móður hans bœinn í Ási ok bjuggu þau þar lengi, ok helt Hrolleifr sik í öllu til jafns við sonu Ingimundar. Í þenna tíma kómu út brœðr tveir; hét annarr Hallormr, enn annarr Þórormr ok vóru auðgir mann; þeir vóru með Ingimundi um vetrinn. Hallormr hefr uppi orð sín ok biðr Þórdísar dóttur Ingimundar; honum var vel svarat; kvað Ingimundr at honum mikinn styrk sakir ríkdóms ok var hon honum

gefin. Fylgdi henni heiman Karnesland; þeira son var Þorgrímr; enn Þórormr bjó í Tungu inni neðri í Vatnsdal; þar var síðan kölluð Þórormstunga.

22. Þess er getit, at veiðr mikil var í Vatnsdalsá, bæði laxa ok annarra fiska; þeir skiftu með sér verkum brœðr, synir Ingimundar, því at þat var siðr góðra manna barna í þann tíma at hafa nökkura iðn fyrir hendi. At þessu vóru þeir fjórir brœðr, Þorsteinn, Jökull, Þórir ok Högni, enn Smiðr hafðist annat at. Þeir brœðr fara í ána ok fengu mikit af. Hrolleifr hafði venju sína; vóru þat illar búsifjar við alla þá er í nánd vóru; hafði þat ok eigi verit vinaráð, at Ingimundr tók nökkurn tíma við honum. Synir Ingimundar tóku því stórilla er Hrolleifr sat í kostum þeira, enn miðlaði illt eina í mót, ok kölluðu þat mjök hafa vorðit á fyrir föður sínum, at hann tók hann til sín. Þeir áttu veiði allir saman, Hofsmenn ok Hrolleifr; enn svá var mælt, at Hrolleifr skyldi hafa veiði, ef eigi kœmi Ingimundarsynir til eðr þeira menn, enn at því gaf hann engan gaum, því at hann virði meira vilja sinn ok ranglæti, enn hvat skilit var. Ok eitt sinn, er húskarlar Ingimundar kvómu til árinnar, mæltu þeir til Hrolleifs, at hann skyldi rýma netlögin fyrir þeim. Hrolleifr kvaðst mundu gefa at því engan gaum, hvat sem þrælar segði. Þeir svöruðu

ok sögðu honum þat betr sama, at halda eigi til kapps við þá Hofsmenn, ok kvóðu honum þat eigi endast munu, þótt hann kœmi því fram við aðra. Hrolleifr bað þá dragast á brott, vánda þræla, ok hœta sér eigi mönnum. Hann keyrði þá í braut hraklega ok ómaklega. Þeir sögðu: „Illa gerir þú þat, svá mikils góðs sem Ingimundr er maklegr frá þér, þá er hann tók við þér ok gaf þér bæði bú ok veiðina ok margt annat gott, þar er áðr þóttir þú hvergi hœfr meðr dugandi mönnum". Hrolleifr kvað sik eigi skyldan at ganga ór ánni fyrir ilskuþrælum, ok lætr vaða stein til eins þeira, svá at sá liggr í svíma, ok lét þeim eigi skyldu hlýða at vera allfjölorðir. Þeir kvómu heim, er menn sátu yfir borðum. Þeir fóru flaumósa. Ingimundr spyrr, hví þeir fara svá hrapallega. Þeir kvóðust reknir braut ór ánni með meiðingu ok illum orðum af Hrolleifi. Jökull svarar: „Hann mun vilja gerast Vatnsdœlagoði, ok vilja búa við oss sem aðra fyrr, enn þat skal aldri verða, at sá manndjöfull kúgi oss". Þorsteinn kvað ofmikit bragð at vera, enn þó vænst at gæta til með stillingu, — „ok var ósynju nökkurn tíma tekit við Hrolleifi". „Mikit er til þess haft", kvað Ingimundr, „enn þó gerið þér svá vel, at þér sættist á, því at þér eiguð ójöfnum til at verja; hann er heljarmaðr, ok ván at illt hljótist af". Jökull kvaðst reyna skyldu, hvárt hann gengi

ór ánni, ok hljóp fram undan borðinu ok út. Ingimundr mælti: „Þorsteinn frændi, þér treysti ek bezt til um alla stilling, ok far þú með brœðrum þínum". Þorsteinn lézt eigi vita, hversu hœgt vera mundi at halda Jökli, — „enn ek mun eigi standa hjá, ef hann berst við Hrolleif". Ok er þeir kómu at ánni, þá sá þeir, at Hrolleifr var í ánni ok veiddi. Þá mælti Jökull: „Dragstu ór ánni, fjándinn, ok dirf þik eigi at þreyta við oss, ok skulum vér nú ellegar reyna með oss til fulls!". Hrolleifr mælti: „Eigi at síðr, þótt þér sé(t) þrír eðr fjórir, mun ek halda minni sýslu fyrir blóti þínu". Jökull mælti: „Þitt illmenni treystir trollskap móður þinnar, ef þú ætlar at verja oss veiðina einn öllum". Jökull (réðst þá í ána at honum enn Hrolleifr fór eigi burt). Þorsteinn mælti: „Lát af þrályndi þinni, Hrolleifr, (ok þat mun þér at illu verða), ef vér nám eigi réttu af þér, þá má vera at fleiri gjaldi; dugir ok eigi, at þú gangir yfir menn með rangindum". Jökull mælti þá: „Drepum mannfjánda þenna!". Þá lét Hrolleifr hefjast at landi, þar sem grjót var fyrir ok grýtti at þeim ok þeir í móti um ána þvera, enn sumir skutu, ok varð Hrolleifi eigi skeinusamt. Jökull vill ráðast at honum annars staðar yfir ána, ok kvað eigi meðalskömm í vera, ef þeir bera eigi af honum. Þorsteinn mælti: „Hitt er mitt ráð, at víkjast aftr hing-

at, ok eiga heldr (undir) oss, enn ganga í greipr þeim mœðginum, því at ek hygg hana skamt frá hefjast, ok er sem menn reyni sik eigi við dugandi menn, þótt vér eigim við gerningar þeira". Jökull kvaðst aldri þat hirða, ok leitar at fara, enn brœðr hans grýta ok skjóta á Hrolleif. Nú kom maðr heim til Hofs hlaupandi, ok sagði Ingimundi, at í óefni var komit, ok þeir börðust um ána þvera, — „ok er búi þinn fæstum líkr". Ingimundr mælti: „Búið hest minn, ok vil ek til ríða". Hann var þá gamall ok nær blindr. Hafði hann ok þá af höndum látit öll fjárforráð ok svá bú. Sveinn var honum fenginn til fylgdar. Ingimundr var í blári kápu. Sveinninn leiddi hestinn undir honum; ok er þeir kómu á árbakkann, þá sjá synir hans hann. Þorsteinn mælti: „Kominn er faðir várr, ok látum hefjast undan, ok mun hann ætla, at vér mynim gera vilja hans, enn hræddr em ek um kvómu hans", ok bað nú Jökul hefta sik. Ingimundr reið á ána ok mælti: „Gakk ór ánni, Hrolleifr, ok hygg at, hvat þér hœfir". Ok er Hrolleifr sá hann, skaut hann til hans spjóti, ok kom á hann miðjan. Ok er hann fekk lagit, reið hann aftr at bakkanum ok mælti: „Þú sveinn, fylg mér heim". Hann hitti eigi sonu sína; ok er þeir kvómu heim var mjök liðit á aftaninn. Ok er Ingimundr skyldi af baki fara,

þá mælti hann: „Stirðr em ek nú, ok verðum vér lausir á fótum inir gömlu menninir“. Ok er sveinninn tók við honum, þá þaut í sárinu. Sá sveinninn þá, at spjótit stóð í gegnum hann. Ingimundr mælti: „Þú hefir mér lengi trúr verit, ger nú sem ek býðr þér; meiri ván, at ek krefja þik fás héðan af. Far þú nú ok seg Hrolleifi, at áðr morginn kemr, get ek, at synir mínir þykkist eiga þangat at sjá eftir föðurhefndum, sem hann er, ok gæti hann svá síns ráðs, at hann fari í braut áðr dagr komi; mín er eigi at betr hefnt, þótt hann deyi, enn mér samir at skjóta skjóli yfir þann, er ek hefir áðr á hendr tekizt, meðan ek má mæla, hversu sem síðarr ferr“. Hann braut spjótit af skafti, ok gekk inn með fulltingi sveinsins, ok settist í öndvegi sitt, ok bað hann eigi ljós gera áðr synir hans kœmi heim. Sveinninn kom til árinnar ok sá þar laxą marga, er Hrolleifr hafði veitt. Sveinninn mælti: „Þat er sannmælt, at þú ert mesti mannhundr; þú hefir þat gert, at vér munum aldri bœtr bíða, veitt Ingimundi bónda bana, ok bað hann mik svá segja þér, at þú skyldir eigi morgins heima bíða, ok kvaðst þat ætla, at synir hans mundi til þín eiga eftir föðurhefndum at leita, ok gerða ek þetta meirr at bœn hans, enn hitt, at þú værir mér svá sparr undir öxi þeira brœðra“. Hrolleifr svarar: „Ek trúi því er þú segir, enn eigi

skyldir þú héðan heill fara, ef þú hefðir eigi þessi tíðindi sagt!"

23. Nú er þat at segja frá Ingimundar sonum, at þeir fóru heim um kveldit, ok rœddu með sér, at Hrolleifr væri endemismaðr. Þorsteinn mælti: „Enn vitum vér eigi gerla, hversu illt vér munum af honum hlotit hafa, ok segir mér eigi létt hugr um ferð föður várs". Þeir kvómu heim, ok gekk Þorsteinn í eldaskálann, ok stakk niðr hendinni er hann hrataði, ok mælti: „Hví er vátt, húsfreyja?" Hon svarar: „Þat ætla ek, at runnit muni hafa ór klæðum Ingimundar bónda". Þorsteinn svarar: „Þetta er hált sem blóð, ok kveykit ljós skjótt", ok svá var gert. Sat þá Ingimundr í öndvegi sínu ok var dauðr; stóð þar spjótit í gegnum hann. Jökull mælti: „Alliillt er slíkt at vita um svá göfgan mann, at slíkt illmenni skal hafa honum at bana orðit, ok förum þegar ok drepum hann". Þorsteinn mælti: „Eigi kantu góðgirnd föður várs, ef hann hefir honum eigi undan skotit, eðr hvar er sveinn sá, er honum fylgdi?" Nú sást hann eigi. Þorsteinn mælti: „Eigi get ek nú Hrolleifs heima at vænta, ok munum vér með ráðum verða hans at leita, enn eigi með áhlaupum, enn við þat megum vér huggast, at mikill manna munr er vorðinn með þeim Hrolleifi, ok njóta mun faðir minn þess frá þeim, er sólina hefir skapt ok allan heiminn, hverr sem

sá er. Enn þat má vita, at þat mun nökkurr gert hafa". Jökull var svá óðr, at varla fengu þeir stilt hann. Í því bili kom inn sveinninn ok sagði sitt erindi. Jökull kvað þat óþarft. Þorsteinn mælti: „Eigi er hann um at kunna, því (at) hann gerði sem faðir várr vildi". Ingimundr var lagiðr í bátinn frá skipinu Stíganda ok búit um virðulega, sem þá var siðr um tígna menn. Þetta spurðist nú víða, ok þótti, sem var, mikil tíðindi ok ill. — Þorsteinn mælti við brœðr sína: „Þat sýnist mér ráð, at vér setimst eigi í sæti föður várs, hvárki heima né í mannboðum, meðan hans er óhefnt", — ok svá gerðu þeir, ok sóttu lítt til leika eðr mannfundi. Enn er Eyvindr sörkvir frá þetta, þá mælti hann við fóstrson sinn: „Far þú ok seg Gauti vin mínum, hvat ek tek til, ok slíkt þœtti mér honum til liggja". Síðan brá hann saxi undan skikkju sinni, ok lét fallast á ofan, ok dó svá. Ok er Gautr spyrr þetta, mælti hann: „Er-at vinum lift Ingimundar, ok skal neyta góðs bragðs Eyvindar vinar míns", — ok brá saxi fyrir brjóst sér, ok drap sik. Hermundr hét son hans Eyvindar ok Hrómundr hinn halti, er síðarr verðr getit.

24. Látum þar nú fyrst líða um, enn segjum nökkut frá Hrolleifi; hann hittir móður sína, ok segir henni tíðindin; hon kvað engan komast yfir skapadœgr sitt; kvað Ingimund hafa lengi aldrs notit; — „er þat mitt ráð", segir hon,

„at þú farir á brott fyrst, því at blóðnætr eru bráðastar; vitja þá hingat, er mér þœtti vænst, at nökkut yrði af framkvæmd um mína ráðagerð, enn eigi sé ek þar á milli, hvárt drjúgara verðr, vitsmunir Þorsteins ok gifta, eðr brögð mín“. Síðan fór Hrolleifr norðr til Skagafjarðar ok kom í Sæmundarhlíð, ok var Sæmundr þá andaðr; enn Geirmundr réð þá fyrir eignum; bróðir hans hét Arnaldr. Geirmundr spyrr tíðinda. Hrolleifr kvaðst segja líflát Ingimundar bónda frá Hofi. Geirmundr svarar: „Þar fór nýtr maðr, eðr hvat varð honum at bana?“ Hrolleifr sagði: „Hann var hafðr at skotspæni“, — ok sagði síðan allan atburðinn. Geirmundr svarar: „Þat sé ek, at þú ert hinn versti óhappamaðr, ok far á brottu, hin vánda mannfýla, ok kom hér aldri“. Hann kvaðsk hvergi fara mundu, — „ok skal ek hér drepinn þér til svívirðingar, ok man ek þat enn, at faðir minn fell í liði föður þíns ok Ingimundar, ok hefir þat af þér hlotizt ok þínum mönnum“. Geirmundr kvað þat dugandi menn henda at falla í bardögum, — „ok fram mun ek þik selja, þegar er Ingimundarsynir koma“. Honum kvaðst þess at ván eðr annars verra. Hann var þar á laun í gervibúri. Ingimundarsynir vóru heima um vetrinn, ok sátu á hinn óæðra bekk ok fóru til engra leika eðr þings, ok vóru mjök ókátir. Ok er skamt var til sumars, þá heimti

Þorsteinn brœðr sína á mál ok mælti: „Öllum oss ætla ek þat einn veg gefit, at mál mundi þykkja at leita um föðurhefnd, enn eigi er þat allauðsóttlegt; sýnist mér þat ráð, at sá er ráðleitni hefir til eftir at leita, at sá skal kjósa einn kostgrip af eigu várri“. Þeir kvóðust þat vilja, — „ok ertu bezt til fallinn af oss sakir vitsmuna“.

25. Einn morgin var Þorsteinn snemma á fótum ok mælti til brœðra sinna: „Nú skulum vér búast norðr til heraða, hvat sem fyrir starf kemr“. Þeir vóru saman fimm brœðr, ok eigi fleiri menn. Þeir kvómu at kveldi eins dags til Geirmundar, ok tók hann allvel við þeim, ok vóru þar um nóttina í góðum beinleika, enn um morgininn mælti Þorsteinn við brœðr sína: „Nú skulu þér, brœðr, vera at tafli í dag, enn ek skal tala við Geirmund“. Þeir gerðu svá. Þorsteinn mælti til Geirmundar: „Því eru vér brœðr hingat komnir, at vér leitum eftir Hrolleifi, er vér hyggjum hér vera með þér, ertu ok mjök skyldr til at veita oss, þar sem þér senduð feðr várum þann mannfóla, er svá mikit illt hefir at hlotizt, þótt þat sé eigi at yðrum vilja; á hann ok enga góða frændr, nema þik einn“. Geirmundr svarar: „Allt er slíkt satt, ok er vitrlega eftir leitat, enn eigi er Hrolleifr hér nú“. Þorsteinn mælti: „Hitt ætla ek sannara, at hann siti í útibúri þínu;

tak nú hér hundrað silfrs ok lát hann á brott, ok skal ek svá til stilla, at hann sé eigi hér tekinn á þínum varnaði, svá at þér sé þat lagit til ámælis, enn vér munum þó eftir honum leita, þó at föður várs sé eigi at hefndra; seg honum, at þú þykkist eigi traust til hafa at halda hann fyrir oss ok sitja fyrir fjándskap várum, enn ella hafa vináttu (vára)". Geirmundr svarar: „Nú skal ok við ganga, at hann er hér, ok virði nú hverr sem vill; mun ek svá gera, sem þú leggr ráð til, ok segja honum at fara á burt, ok leitið þér þá eftir honum, er hann (er) eigi hjá mér". „Svá skal vera" segir Þorsteinn. Geirmundr hitti nú Hrolleif ok mælti: „Nú eru hér komnir Ingimundarsynir, ok leita eftir þér; mun nú eigi verða vist þín lengr hér með mér, því at ek vil eigi leggja mik í hættu fyrir þik eðr fé mitt, við málaefni þín ill, enn þeir brœðr eru bæði ráðugir ok atgöngumiklir". Hrolleifr svarar: „Þess var ván, at þér mundi klœkilega verða, ok hafðu alla óþökk fyrir þína liðveizlu, ok verð á brottu skjótt". Geirmundr mælti: „Þat mun ek gera". Síðan hitti hann Þorstein (ok segir:) „Þat þykki mér bezt til mín gert, at þér hrapið at engu, ok sitið hér í dag". Hann kvað svá vera skyldu. Bjuggust síðan annan dag, ok fór(u) vestr yfir skörðin, enn þeyr hafði á verit, ok sá manns sporin í snjónum. Þá mælti

Þorsteinn. „Nú skulu vér niðr setjast ok mun ek segja yðr viðtal okkar Geirmundar. Ek varð varr, at Hrolleifr var þar“. Jökull mælti: „Þú ert kynlegr maðr, vildir sitja kyrr, enn föðurbani þinn sat hjá þér; ef ek hefða vitat þat, þá mundi eigi kyrt með öllu verit hafa“. Þorsteinn kvað þat eigi örvænt, — „enn þat samir betr, at gera Geirmund eigi beran at þessu; nú skulum vér fara fullum dagleiðum, ok vita ef vér kœmim eigi síðarr vestr enn hann, því at heim munu liggja spor hans, ok nú mun Ljót, móðir hans, blóta í mót sumri, sem hon er vön at þeira sið, enn þá mun eigi fram koma hefndin, ef áðr er framit blótit“. Jökull mælti: „Skyndum þá“. Hann var þá fremstr á stigum af öllum þeim. Þá leit hann aftr ok mælti: „Illt er þeim mönnum, er ölmusur eru at vexti ok fráleik, sem er Þorsteinn, bróðir minn, ok mun nú draga ór höndum hefndina, er vér komumst hvergi!“. Þorsteinn svarar: „Eigi er enn sýnt, at minna megi tillög mín ok ráðagerðir enn áhlaup þín óvit(r)leg“. Síð um aftaninn kómu þeir ofan at bœnum at Hofi, ok sátu menn undir borðum.

26. Þorsteinn hitti úti smalamann sinn ok mælti: „Far þú í Ás ok drep á dyrr, ok hygg at, hversu skjótt er til hurðar gengit, ok kveð meðan vísu; gef þér þat til erindis at spyrja at sauðum, ok spurðr muntu vera, hvárt vér

sém heim komnir, enn þú skalt segja, at vér sém eigi heim komnir". Sauðamaðr fór ok kom í Ás ok drap á dyrr, ok var eigi fyrr til gengit, en hann hafði kveðit tólf vísur. Þá kom húskarl út ok spurði tíðinda, eðr hvárt þeir brœðr væri heim komnir; hann kvað þá eigi heim komna, ok spurði at sauðum sínum. Hann kvað þá eigi þar komna. Sauðamaðr fór aftr ok sagði Þorsteini, hve margar vísur hann hafði kveðit. Þorsteinn kvað hann úti hafa staðit þá stund, at margt mátti athafast inni á meðan; eðr komtu nökkut inn?" Hann kvaðst ganga inn ok skygnast um. Þorsteinn spurði: „Var bjartr eldr á arni eðr eigi?" Hann svarar: „Svá nökkut, sem fyrir litlu hefði verit kveyktr". Þorsteinn mælti: „Sáttu nökkura nýlundu í húsinu?" Hann kvaðst sét hafa hrúgu eina mikla, ok koma undan fram rautt klæði. Þorsteinn mælti: „Þar muntu sét hafa Hrolleif ok blótklæði hans; nú mun þangat eftir at leita; búumst nú skjótt, ok hættum á hvat gerir". Þeir fóru ok kvómu í Ás, ok var ekki manna úti. Þeir sá hlaðit skíðum á húsvegginn tveim megin mœnis. Þeir sá hús standa lítit fyrir durum, ok hlið í milli ok heimaduranna. Þorsteinn mælti: „Þetta mun vera blóthús, ok mun Hrolleifi hingat ætlat, þá hon hefir fullgert sitt efni ok allan sinn fjándskap, enn mér er minna um þat; nú gangið þér í krókinn hjá

húsinu, enn ek mun sitja yfir durum uppi ok hafa kefli í hendi; enn ef Hrolleifr gengr út, þá mun ek kasta keflinu til yðar, ok hlaupið þér þá til mín". Jökull mælti: „Auðsét er þat, bróðir, at þú vilt virðing af þessu hafa, sem öllu öðru, enn ek vil eigi þat, ok mun ek sitja við keflit". Þorsteinn mælti: „Þú munt ráða vilja, þó *at* eigi sé svá betr, því at mér þykki þú ráðinn til nökkurra slysa". Jökull settist í skíðahlaðann, ok vánu bráðara kom út maðr ok kagaði hjá durum, ok sá eigi mennina, er komnir vóru. Þá kom út maðr annarr ok hinn þriði, ok var þat Hrolleifr. Jökull kendi hann gerla, ok vazt við hart ok fell skíðahlaðinn, ok þó gat hann kastat keflinu til brœðra sinna, ok hljóp ofan af húsinu ok gat þrifit Hrolleif, svá at honum gafst eigi undanrásin. Engi var þeira aflamunr, ok ultu báðir ofan fyrir brekkuna, ok lágu ýmsir undir; ok er þeir brœðr kvómu at, mælti Högni: „Hvat fjánda ferr hér at oss, er ek veit eigi hvat er?" Þorsteinn svarar: „Þar ferr Ljót kerling ok hefir breytilega um búit"; hon hafði rekit fötin fram yfir höfuð sér, ok fór öfug, ok rétti höfuðit aftr milli fótanna; ófagrlegt var hennar augnabragð, hversu hon gat þeim trollslega skotit. Þorsteinn mælti til Jökuls: „Dreptu nú Hrolleif, þess hefir þú lengi fúss verit". Jökull svarar: „Þess em ek nú albúinn". Hjó hann

þá af honum höfuðit, ok bað hann aldri þrífast. „Já! já!“ sagði Ljót, — „nú lagði allnær, at ek munda vel geta hefnt Hrolleifs sonar míns, ok eru þeir Ingimundarsynir giftumenn miklir“. Þorsteinn svarar: „Hvat er nú helzt til marks um þat?“. Hon kveðst hafa ætlat at snúa þar um landslagi öllu, — „enn þér œrðist allir ok yrðit at gjalti eftir á vegum úti með villudýrum, ok svá mundi ok gengit hafa, ef þér hefðið mik eigi fyrr sét enn ek yðr“. Þorsteinn kvað þess ván, at hamingja skifti með þeim. Síðan dó Ljót kerling í móð sínum ok trolldómi, ok eru þau ór þessi sögu.

27. Eftir dráp þeira Hrolleifs ok Ljótar fóru þeir brœðr heim, ok urðu menn þeim fegnir. Nökkuru síðarr mælti Þorsteinn við brœðr sína: „Nú þykkjumst ek kominn til at kjósa kostgrip einhvern af eigu várri“. Þeir játuðu því. „Þá kýs ek bœinn at Hofi ok landit með búinu“. Þeir kváðu þat varla einn grip vera ok þótti freklega áhorfast. Þorsteinn kvað allt saman eiga at fara, land ok bú; — „enn þótt yðr þykki þetta nökkut freklega horfa, þá er á hitt at líta, at vár virðing mun þá mest, at vér sém sem sáttastir, ok hitt annat, at ek sjái sem helzt fyrir; eru hér ok fleiri kostgripir ok ann ek (yðr) þeira allvel“. Var þá lagit til skiftis; hlaut Högni skipit Stíganda, því (at) hann var farmaðr. Þórir hafrsþjó hlaut goðorðit,

enn Jökull Ættartanga; hann hafði sverðit á leikmótum ok hestaþingum, enn Þorsteinn bar hann á leiðum ok lögmótum, því at Jökull vildi at svá væri. Þórir mælti ok slíkum orðum, þótt hann ætti goðorðit, at hann unni Þorsteini bezt allra virðinga af málaferlum. Þorsteinn mælti: „Þat er mér auðsætt, at þér brœðr mínir vilið mér í öllu sœmdar leita, enn þótt ek hafa kosit mér bústað, þá ann ek yðr þó fjár fyrir; nú þykki mér ráð, at vér fœrim sess várn í öndvegi föður várs“, ok svá gerðu þeir. Þorsteinn gerðist höfðingi yfir Vatnsdœlum ok Vestrhópi, ok öllum þeim sveitum, sem Ingimundr faðir hans hafði haft. Þorsteinn átti þá konu, er Þuríðr gyðja hét ok var Sölmundardóttir, Guðmundarsonar; hann var faðir Víga-Barða. Þótti þá virðingarvænlegt at tengjast við Vatnsdœla. Jökull bjó í Tungu, enn Smiðr á Smiðsstöðum, Þórir hafrsþjó at Nautabúi; þat heitir nú at Undunfelli.

28. Nú skal segja frá þeim manni, er fyrr var nefndr, er hét Þórólfr sleggja; hann gerðist hinn mesti óspektarmaðr, bæði var hann þjófr, ok þó um annat stórilla fallinn; þótti mönnum með stórmeinum hans bygð ok einkis ills örvænt fyrir honum; ok þótt hann hefði eigi fjölmenni hjá sér, þá átti hann þá hluti, er hann vænti trausts at; þat vóru tuttugu kettir; þeir vóru ákaflega stórir, ok allir svartir ok mjök

tryldir. Fóru menn nú til Þorsteins, ok sögðu honum sín vandræði, ok létu til hans koma um alla heraðsstjórn, ok sögðu Þórólf frá mörgum stolit hafa, ok gert þó margt ómannlegt annat. Þorsteinn kvað þá satt segja, — „enn eigi er allhœgt við heljarmanninn at eiga, ok við köttu hans, ok þar til spari ek alla mína menn.“ Þeir sögðu hann varla mega halda sœmd sinni, ef eigi væri at gert. Eftir þetta safnaði Þorsteinn mönnum ok vildi undir sér eiga fyrir mannfjölda sakir. Með honum vóru brœðr hans allir ok austmaðr hans. Þeir fóru á Sleggjustaði. Þórólfr gaf sér eigi at; aldri mátti hann góða menn með sér hafa. Hann gekk inn, er hann sá mannareiðina, ok mælti: „Nú er við gestum at taka, ok ætla ek þar til köttu mína, ok mun ek setja þá alla í dyrr út, ok mun seint ráðast inngangan, ef þeir verja dyrnar“. Síðan magnaði hann þá mjök, ok vóru þeir þá stórum illilegir með emjun ok augnaskotum. Jökull mælti við Þorstein: „Nú tóktu gott ráð, at þú lézt eigi sitja mannfjánda þenna lengr kyrran“. Þeir vóru átján menn. Þórólfr mælti: „Nú skal eld gera, ok hirði ek eigi, þótt reykr fylgi, því at kváma Vatnsdœla mun eigi vera friðsamleg“. Hann lét ketil yfir eld ok bar undir ull ok hverskonar harka, ok var fult húsit af reyk. Þorsteinn kom at durum ok mælti: „Útgöngu beiðum vér þik, Þórólfr“.

Hann kvaðst ætla, at þat eitt mundi erindi þeira, at eigi væri vingjarnlegt. Þá tóku kettirnir þegar at amra ok illa láta. Þorsteinn mælti: „Þetta er ill sveit". Jökull svarar: „Göngum inn at þeim, ok hirðum eigi um köttu þessa". Þorsteinn kvað þat eigi skyldu, — „því at meiri ván er, at vér haldim eigi liði váru heilu með öllu saman, köttunum ok vápnum Þórólfs, því at hann er garpr mikill, ok þœtti mér betra, at hann gæfi sik upp sjálfr ok gengi út, því at meira efni hefir hann til eldingar, enn honum megi vel eira inni at vera". Þórólfr reiddi ketilinn af eldinum, enn feldi á ullarhlaðann, ok lagði út remmuna, svá at þeir Þorsteinn máttu eigi vera allnær durunum. Hann mælti þá: „Varizt þér köttuna, at þeir hremsi yðr eigi, ok fleygjum eldinum upp at húsunum". Jökull þreif einn eldibrand mikinn, ok fleygði upp at durunum, enn kettirnir hörfuðu undan, ok fell hurðin við þat aftr. Veðrit stóð á húsin, enn bálit tók at vaxa. Þorsteinn mælti: „Stöndum út við garðinn, þar er reykrinn er mestr, ok sjám þá hvat hann taki til, því at meira efni hefir hann til um eldsgerð, enn þat megi honum lengi duga". Varð Þorsteinn þess ok nærgætr; hljóp Þórólfr þá út með kistur tvær fullar af silfri, ok fór með reyknum, ok þá er hann kom út, var þar fyrir austmaðrinn ok mælti: „Hér ferr nú fjándinn, ok er nú ills-

legr“. Austmaðrinn hljóp eftir honum ofan til Vatnsdalsár. Þórólfr kom þar at, er vóru augu djúp eðr fen. Þórólfr snerist þá í mót honum, ok greip til hans ok brá honum undir hönd sér ok mælti: „Til rásar kostar þú nú, ok förum at því báðir saman“, — ok hljóp í fenit, ok sukku, svá at hvárrgi kom upp. Þorsteinn mælti: „Stórilla hefir nú tekizt, er austmaðr minn hefir týnzt, enn þat mun bóta, at endast mun fé Þórólfs at bœta hann“, ok svá var gert. Þar heita síðan Sleggjustaðir, er Þórólfr hafði búit, ok sást jafnan kettir, ok illt þótti þar oftlega síðan. Sjá bœr er ofan frá Helgavatni.

29. Már Jörundarson fœrði bú sitt af Grund á Másstaði; góð var frændsemi með þeim Ingimundarsonum. Þat var til tíðinda eitt haust, at Máv(i) hurfu sauðir nökkurir, ok var víða leitat ok fundust eigi. Þorgrímr hét maðr, ok var kallaðr skinnhúfa; hann bjó á Hjallalandi; hann var fjölkunnigr mjök ok þó at öðru illa. Var nú orðrœða mikil um sauðahvörfin ok þótti dalrinn víðast vel skipaðr. Eitt kveld, er sauðamaðr kom heim, spurði Már tíðinda; hann sagði, at sauðir hans vóru fundnir, ok hafði engi illr at vorðit, — „enn þó fylgir annat meira. Land hefir ek fundit í skógum ok er ágæta jörð góð ok hafa sauðirnir þar verit, ok eru allvel holdir“. Már spurði: „Hvárt er þat í mínu landi eðr annarra“; hann kvaðst ætla, at honum mundi

berast, — „enn þó liggja við lönd Ingimundarsona ok má ór þínu landi at eins í ganga“. Már sá landskostinn, ok þótti góðr ok eignaði sér. Þorgrímr kvaðst ætla, at þeir mundi haldit fá landinu fyrir Ingimundarsonum. Þorsteinn spyrr þetta ok mælti: „Mjök þykki mér Már frændi minn bera sinn sann á þetta ok unna oss varla laga“. Litlu eftir þat hitti Jökull Þorstein bróður sinn, ok varð þeim talat margt, ok sagði Jökull þat mikil fyrn, ef menn skyldi ræna þá þar í dalnum, — „ok dregst sú mannfýla mjök óþarfi til, hann Þorgrímr skinnhúfa, at reita oss, ok væri hœfilegt, at hann tœki gjöld fyrir“. Þorsteinn kvað hann eigi sparnaðarmann, — „enn eigi veit ek, hvárt hann er svá þegar upp næmdr“. Þorsteinn bað, at þeir fœri á fund Þorgríms. Jökull kvaðst þess albúinn; ok er Þorgrímr varð þess varr, fór hann ok hitti Má; þeir kvöddust vel. Þorgrímr lézt kominn af hlaupi, — „ok munu Ingimundarsynir hér koma“. Már spurði, hvat hann vissi til þess. Þorgrímr svarar: „Þeir eru nú á ferð komnir til bœjar míns, ok vilja drepa mik, ok mun þat jafnan sýnast, at ek veit fleira enn aðrir menn“. Ok er þeir kvómu á bæinn, mælti Þorsteinn: „Hér eigum vér við hrekkvísan um, er Þorgrímr er, því at hann mun eigi heima vera“. Jökull mælti: „Gerum hér þó nökkut illt“. Þorsteinn kvaðst þat eigi vilja; — „nenni ek eigi

at þat sé mælt, at vér takim upp fé hans enn fáim eigi veitt hann sjálfan", ok fóru heim við svá búit. Eitt sinn mælti Þorsteinn enn til brœðra sinna: „Forvitni væri mér á at freista, at vér gætim fundit Þorgrím". „Nú em ek ok albúinn", sagði Jökull. Enn fór Þorgrímr at hitta Má, ok mælti: „Enn eru þeir eigi afhuga við mik Ingimundarsynir; vilda ek, at þú fœrir nú heim með mér, ok skulu þeir þat sanna, at ek þori at bíða þeira heima". Márr fór þangat. Þá riðu ok at garði Ingimundarsynir, ok fundust þeir í túni. Þorsteinn mælti: „Eigi ferr þann veg frændsemi vár, Márr, sem skyldi; vilda ek, at hvárir vægði til við aðra, enn þú settir eigi niðr vandræðamenn þá, er bægjast vilja við oss". Márr kvað þá sýna af sér óvingjarnlegar heimsóknir, ok lézt eigi mundu láta sinn hlut fyrir þeim. Jökull kvað ok einsætt, at þeir reyndi þá með sér. Þorsteinn kvaðst tregr til vandræða við frændr sína, — „enn þó er eigi örvænt, at þar komi, ef vér náim eigi réttindum". Þeir fóru á brott, því (at) þeir máttu eigi ná Þorgrími fyrir fjölkyngi hans enn mótgangi Más, ok var annattveggja, at Þorgrímr hvarf af bœ sínum eðr Márr sat þar við fjölmenni, ok stóð þetta mál svá nökkura hríð. — I þenna tíma kom út Högni Ingimundarson með skip sitt Stíganda ok var með Þorsteini um vetrinn, ok sagði frá ferðum sín-

um merkilega meðan hann hafði úlan verit; svá ok þat, at hann hafði eigi skip reynt jafngott Stíganda. Mikill orðrómr gerðist á um heraðit um málaferli þeira frænda. Jökull hitti oft Þorstein bróður sinn ok kvað hann enn undan vilja (láta) við Má. Þorsteinn svarar: „Svá hefir verit til þessa, enn þó munu vér nú sitja um Þorgrím, ok segir mér þó í meðallagi hugr um". Þeir bjuggust heiman brœðr einn dag, ok vóru hálfr þriði tugr manna, vóru þeir brœðr fimm. Þá mælti Þorgrímr: „Nú eru ills efni í; þeir munu hér koma brátt Ingimundarsynir"; hann hljóp út ok tók klæði sín áðr. Hann hitti Má ok sagði, at þá væri Ingimundarsynir á ferð, — „ok munu oss ætla með grimmum hug at fá, ok er nú ráð at búast við ok leiða þeim hlaup þeira". Már safnaði mönnum. Hrómundr son Eyvindar sörkvis, kappi mikill, hann átti dóttur Más, hann var þar á búi; hann kvað einsætt, at þeir reyndi þá með sér. Þeir urðu alls ellifu manna, ok umfram tveir systursynir Más, ungir menn ok vænlegir. Þorgrímr mælti: „Þat er ráð at fara í mót Ingimundarsonum", ok svá var gert. Þorsteinn sá þat ok mælti: „Nú mun oss gefa til at reyna oss, ok þykki mér nú ráð, at hverr gefist eftir efnum". Jökull brá þá Ættartanga, ok kvaðst allgott til hyggja, at reyna hann í hálsum manna Más. Þeir fundust á Karnsnesi.

Þorgrímr segir Mávi, at hann mundi felast — „ok má þó vera, at ek sé eigi óþarfari enn þótt ek standa hjá yðr, enn ek trúi mér eigi til framgöngu“. Már svarar engu. Tókst síðan bardagi, ok er hann hafði gengit um hrið, mælti Jökull: „Eigi hœli ek bitinu hans Ættartanga“. Þorsteinn svarar: „Slík dœmi eru með oss, ok verðr nú várum mönnum skeinisamt“. Jökull var fremstr af öllum ok hjó til beggja handa. Maðrinn var afrendr at afli, enn hinn mesti fullhugi; hann hjó svá, at lamdist fyrir, enn eigi beit. Jökull mælti: „Ertu nú heillum horfinn, Ættartangi, eðr hvat?“ Þorsteinn svarar: „Ok svá sýnist mér sem þeir standi upp, er ek hefir höggit, eðr sjái þér nökkut Þorgrím?“ Þeir kvóðust eigi hann sjá. Þorsteinn bað Jökul þá víkja frá orrostunni, ok vita, hvárt þeir sæi hann eigi, — „enn þú, Högni frændi, halt upp meðan bardaganum“. Hann kvaðst svá gera mundu. Síðan leituðu þeir hans. Jökull mælti: „Ek sé, hvar fjándinn kemr upp“. Þorsteinn mælti: „Þar liggr nú grenskollinn“, ok í því koglaði hann til þeira þaðan sem hann lá: þat var við ána. Jökull hljóp eftir honum ok báðir þeir brœðr. Þorgrímr hljóp undan til árinnar. Jökull komst svá nær, at sverðit tók til hans, ok af þat er nam, enn þat vóru þjónapparnir báðir allt við bakhlut. Þar heitir síðan Húfuhylr, er hann hljóp á kaf. Jökull

mælti: „Beit nú Ættartangi!“ Þorsteinn svarar: „Svá get ek at heðan af sé“. — Þess verðr nú at geta síðan, hvat tíðinda varð í bardaganum. Hrómundr gekk fast fram í mót Högna, ok áttust þeir hart höggvaskifti við; lauk svá þeira skifti, at Högni fell fyrir Hrómundi, ok í því kom Jökull at, ok tók þá í annat sinn œsing sinn inn mikla; sótti þá at Hrómundi með ákafa; skorti þá eigi, at sverðit beit, bæði hans ok annarra. Hann hjó á fót Hrómundi, ok veitti honum svá mikil sár, at hann var alla æfi síðan örkumlaðr, ok hét Hrómundr halti. Þar fellu systursynir Más. Ok nú er svá er komit bardaganum, þá sá menn af bœjum fund þeira ok fóru til at skilja þá; var þar fyrstr Þorgrímr at Karnsá, ok aðrir bœndr; hann var frændi Ingimundarsona; vóru þeir þá skildir, ok var sárt margt, enn allir mœddir. Þorgrímr mælti: „Þú, Már, hefir sýnt þrályndi mikla við þá brœðr í mótgangi, enn þeir eru eigi þínir líkar við at eiga: er þat nú mitt ráð, at þú vægir til við þá, ok selir Þorsteini sjálfdœmi“. Hann kvað þetta heilræði, ok sættust at þessu. Þorsteinn kvaðst eigi mundu gerð upp lúka fyrr enn á nökkuru lögþingi. Fóru menn nú heim af þessum fundi. Ok er þat þing kom, er Þorsteinn vildi gerð upp lúka, fjölmentu þeir mjök Hofverjar. Þorsteinn mælti þá: „Þat er flestum mönnum kunnigt hér um

sveitir, hversu fór um fund várn Más frænda várs, ok svá hitt, at þat mál er undir mik komit. Er þat nú gerð mín, at jafnt skal víg Högna bróður míns ok ákvámur þær, er fengu menn Más, smár ok stórar. Hrómundr skal sekr vera milli Hrútafjarðarár ok Jökulsár í Skagafirði fyrir víg Högna, enn hafa ekki fyrir örkuml sín. Már skal eiga Hjallaland, því at ór hans landi at eins má upp ganga, enn gjalda oss brœðrum hundrað silfrs. Þorgrímr skinnhúfa skal eigi hafa fyrir sína ákvámu, ok er hann þó verra verðr“. — Síðan fóru menn heim, ok vóru sáttir at þessu. Skinnhúfa fór brott ór heraði, ok kom niðr norðr á Melrakkasléttu ok var þar til dauðadags. — Þorsteinn átti tvá sonu; hét annarr Ingólfr, hann var manna vænstr, annarr hét Guðbrandr, hann var ok fríðr maðr. Jórunni dóttur Ingimundar átti Ásgeirr æðikollr, faðir Kálfs ok Hrefnu, er átti Kjartan Óláfsson, ok Þorbjargar, er kölluð var bœjarbót.

30. Frá Þórólfi heljarskinn er þat at segja, at hann bjó fyrst í Forsœludal, ok var illa kendr af mönnum. Þorsteinn frá Hofi kom til hans, ok kvaðst eigi vilja bygð hans þar, — „nema þú takir annan hátt, enn þú hefir áðr, ella munu vér eigi láta kyrt vera“. — Þórólfr kvað þat vænzt, at Þorsteinn réði því, hvárt hann byggi þar eðr eigi, — „enn sjálfr mun ek ráða háttum mínum“. Síðan fœrði hann bú sitt, ok gerði

sér virki suðr við Friðmundará. Þórólfr lagðist at fé manna, ok gerðist hinn mesti þjófr; hann átti ok blótgrafir, því at menn hugðu, at hann blótaði bæði mönnum ok fé. Illt varð honum til eftirgöngu manna þeira er góðir vóru, enn þó vóru þeir níu saman, þá er þeir vóru flestir, allir hans jafningjar eðr verri. Ok er þeir spurðu, at Þorsteinn ætlaði at gera til þeira, flýðu sumir ór virkinu, ok vildu eigi bíða. Heraðsmenn hittu Þorstein, ok báðu hann þenna mann af taka, er svá var illr í bygðarlagi, at menn máttu eigi um tœla eðr við búa. Hann kvað þá satt mæla; sendi síðan eftir brœðrum sínum, Jökli ok Þóri. Á Þóri kom stundum berserksgangr; þótti þat þá með stórum meinum um þvílíkan mann, því at honum varð þat at engum frama. Jökull mælti til Þorsteins: „Vel gerir þú þat, at þú lætr hér í dalnum engi illmenni fá nökkura uppreist“. Síðan fóru þeir nítján saman, ok er þeir sá virki Þórólfs, mælti Þorsteinn: „Eigi veit ek, hversu vér fám at sótt virkinu fyrir árgljúfrum þessum“. Jökull svarar: „Þetta er engi torveldi, ok mun ek gefa hér ráð til. Þú, Þorsteinn, ok menn með þér skulið skjóta at þeim ok glettast við þá, enn ek mun fara upp með ánni við fá menn, ok vita, ef ek mætta komast á bak þeim í virkit, ok ætti þeir þá við hvárumtveggjum at sjá“. Þorsteinn kvað þat hættuferð mikla. Jökull fór

þá upp með ánni við fá menn. Þeir Þórólfr sá eigi þat, ok bað þá sína menn vel gefast, — „enn þó hafa þeir brœðr rammar fylgjur; leitu vér þá til leyna várra, ef at oss ekr“. Jökull komst yfir ána fyrir ofan virkit; hann hafði í hendi öxi mikla, er hann átti; síðan komst hann at virkinu, ok gat krœkt öxinni upp á virkit, ok las sik síðan eftir skaftinu, ok komst svá í virkit; hann fór snyðjandi at leita Þórólfs, ok varð hann eigi fyrir augum. Jökull gat þá at líta, hvar Þórólfr kom upp ór blótgröf sinni, ok hljóp ór virkinu, enn Jökull eftir honum. Menn Jökuls leita at förunautum Þórólfs, ok eru þar eltingar miklar. Þá var Þórólfr kominn á mýri nökkura upp með ánni, enn Jökull sótti eftir. Enn er Þórólfr sá, at hann mundi eigi komast undan, þá settist hann niðr í mýrinni ok grét. Þar heitir síðan Grátsmýrr. Jökull kom þá at honum, ok kvað hann vera mikla mannfýlu ok illmenni, enn þó engan þróttinn í. Jökull hjó hann þá banahögg. Þorsteinn sótti at virkinu, því at þeir illvirkjarnir vóru þá aftr komnir. Jökull skopar at skeið, ok komst í virkit, ok er þeir sjá þat, er í virkinu vóru, óttuðust þeir, ok hljópu undan honum tveir í nestangann, ok drap hann þá Láða. Hinn þriði hljóp fyrir hamra ofan. Eigi þótti röskvari ferð farin hafa verit, enn sú er Jökull fór þá. Þeir fóru heim

brœðr eftir þetta, ok höfðu unnit mikla heraðsbót i drápi Þórólfs heljarskinns.

31. Þorsteinn frá Hofi var stórlátr af búi sínu við heraðsmenn; þar var öllum mönnum matr heimill ok hestaskifti ok allr annarr fargreiði, ok skylt þótti þat öllum utanheraðsmönnum, at hitta Þorstein fyrstan, ok segja honum tíðindi ór sveitum, ok þat er til nýlundu varð. Eyjarengi heitir þat, er bezt er með Hofslandi; þar áttu verkmenn Þorsteins tjald á sumrum. Þau sá einn dag, at tíu menn áðu í enginu, ok var kona eitt; þeir vóru allir í litklæðum. Vesl hafði einn yfir sér ok slœður af góðu klæði; þau sá, hvat þessi maðr gerði; hann brá sverði, ok sneið af neðan þat er saurugt hafði vorðit í reiðinni, ok kastaði á brott; þat var spannarbreitt, ok mælti, svá at þau heyrðu, at hann kvaðst eigi vilja reiða eftir sér saur. Eigi hittu þau mennina, enn illa þótti þeim gert, at æja í engjum manna. Griðkona tók þat er hann hafði af skorit, ok kvað þenna mann mega heita enn mesta ofláta. Þorsteinn spurði þau tíðinda um kveldit, enn þau kvóðust engin segja kunna, ok þó nýlundu litla. Síðan sögðu þau þat, sem þau höfðu sét ok heyrt til manna þessa, ok sýndu þat, sem hann hafði skorit af slœðunum. Þorsteinn kvað þetta bragð tveggja hvárt, at spilla gripum sínum, þótt stykki á, ok síðan at æja í engjum manna,

— „nökkurs heimsks manns ok óráðvands, ella mikils manns ok ofláta. Þessir menn hafa ok eigi mik hitt, sem siðr er til langferðamanna. Nú mun ek geta til, at þar mun hafa verit Bergr hinn rakki, er út hefir komit í sumar, systurson Finnboga hins ramma frá Borg ór Víðidal; hann er rammr at afli, ok hinn mesti ofrkappsmaðr“. Var þetta sem annat, þat er Þorsteinn leiddi getum um, at hann varð nærgætr. — Bergr kom til Borgar, ok tók Finnbogi við honum allvel, ok spurði hann tíðinda, enn hann sagði slík er hann vissi. Finnbogi spurði, hvárt hann hefði nökkut hitt Þorstein Ingimundarson. Bergr kvaðst eigi hann hitt hafa, ok riðit fyrir neðan garð. Finnbogi lét hitt þó venjulegra, at hitta hann fyrst, ok segja honum tíðindi. Bergr kvaðst eigi vilja lægja sik svá, at finna hann, — „því at erindi mitt var eigi til hans“.

32. Þorgrímr hét maðr, er bjó at Borg hinni minni í Víðidal; hann festi sér konu þá, er Þorbjörg hét ok var Skíðadóttir. Þorgrímr bauð þeim Finnboga ok Bergi til boðsins; þeir hétu ferðinni. Brúðhlaupit skyldi vera at vetrnóttum at Skíða. Hann hitti þá Ingimundarsonu ok bauð þeim til boðsins, — „því at mér þykkir þetta eigi með fullum sóma nema þér komið“. Þeir hétu at fara. Veðrátta var eigi allgóð, ok illt yfir Vatnsdalsá, ok fórst þeim Víðdœlum heldr ógreitt; létu þeir Finnbogi eftir hestana

at bónda þess, er bjó við ána. Áin var opin um mitt, enn lágu at fram höfuðísar. Bergr mælti: „Ek mun bera yfir fólk“, — ok svá gerði hann, sótti knálega; frost var á mikit, ok fraus um hann klæðin. Skíði gekk í mót boðsmönnum ok fyrirboðsmenn hans, Þorsteinn ok þeir brœðr. Síðan vóru eldar gervir, ok þídd klæði manna. Þorsteinn bóndi gekk mjök at vinna mönnum beinleika ok taka við klæðum manna, því at hann var hverjum manni lítillátari. Finnbogi gekk fyrstr, ok skyldi sitja í öndvegi gegnt Þorsteini, þá Bergr, hann var í slœðum ok skinnólpu; stóð þetta út af honum, er hann var allfrosinn, ok þurfti hann rúm mikit, ok fœrðist at eldinum, ok vildi þíða sik. Hann gekk þar hjá, sem Þorsteinn var ok mælti: „Gef mér rúm, maðr“. Hann gekk svá snúðigt, at Þorsteinn hrataði fyrir, ok við því búit, at hann mundi falla á eldinn. Jökull sá þetta ok varð reiðr mjök; hann helt á Ættartanga, spratt upp ok hljóp at honum, laust milli herðanna Bergi með hjöltunum, svá at hann fell við áfram, ok mælti: „Hvat vill skelmir þinn; viltu eigi hlífa goða várum Vatnsdœla?“ Bergr spratt upp, ok varð ákaflega reiðr, ok tók til vápna; stóðu þá menn í milli þeira, ok helt þó við, at þeir mundu á berjast, því at Bergi eirði it versta; urðu þeir þó skildir. Þorsteinn mælti: „Illa hefir nú enn tekizt fyrir bráðræði Jökuls bróður

míns; vil ek bjóða fébœtr svá at Bergr sé vel sœmdr af". Bergr kvað sik eigi fé skorta, ok kvaðst sjálfr hefna skyldu. Jökull kvað hann æ því vesalla verða skyldu, sem þeir ættist fleira við. Skíði bað, at þeir Finnbogi fœri á brott, ok ættist menn eigi við. Þorsteinn kvað þat eigi hœfa at ráðahag þessum væri brugðit, — „ok skulum vér ríða brœðr með várum mönnum á Másstaði", — ok svá var.

33. Bergr lýsti högginu til Húnavatnsþings, ok bjó þangat til málit. Síðan kvómu menn til þings ok leituðu um sættir. Bergr kvaðst eigi mundu fébœtr taka, ok því at eins sættast, at Jökull gangi undir þrjú jarðarmen, sem þar var siðr eftir stórar afgerðir, — „ok sýna svá lítillæti við mik". Jökull kvað fyrr mundu hann tröll taka enn hann lyti honum svá. Þorsteinn kvað þetta vera álita mál, — „ok mun ek ganga undir jarðarmenit". Bergr kvað þá goldit. Hit fyrsta jarðarmen tók í öxl, annat í bróklinda, þriðja i mitt lær. Þá gekk Þorsteinn undir hit fyrsta. Bergr mælti þá: „Svínbeygða ek nú þann, sem æztr var af Vatnsdœlum!" Þorsteinn svarar: „Þetta þurftir þú eigi at mæla, enn þat mun fyrst í mót koma þessum orðum, at ek mun eigi ganga undir fleiri". Finnbogi mælti: „Þetta er víst eigi vel mælt, enn þó kemr eigi mikit fyrir vansa Bergs, er hann fekk af Jökli, ef hér skal staðar nema, ok þykkir yðr alt lágt hjá

yðr Vatnsdœlum, ok vil ek skora á þik, Þorsteinn, til hólmgöngu á vikufresti við stakkgarð þann, er stendr í eyjunni fyrir neðan bœ minn at Borg". Bergr mælti þá: „Slíkt it sama vil ek mæla við þik, Jökull, at ek býð þér hólmgöngu at ákveðnum tíma Finnboga, ok skulu þér þá lútir fara Hofverjar". Jökull svarar: „Heyr hvat mannfýlan mælir, at þú dirfir þik at því at jafnast við oss, eðr bjóða mér hólmgöngu, því at mér þykkir mér eigi ofætlat, þótt ek berimst við ykkr Finnboga báða; skal ok þat vera, ok vil ek leysa undan Þorstein bróður minn, því at þat er skaði, at honum verði nökkut til meins, enn þat er þó eigi örvænt, ef þeir Finnbogi berjast, því at hann er hinn mesti ofrhugi, enn hér er hvárigа at spara sem vér erum; fór Bergr þá lútari bikkjan, er ek sló hann, svá at hann fell við, enda kom þú nú til hólmstefnunnar, ef þú hefir heldr manns hug enn merar; enn ef nökkurir koma eigi, þá skal þeim reisa níð með þeim formála, at hann skal vera hvers manns níðingr ok vera hvergi í samlagi góðra manna, hafa goðagremi ok griðníðings nafn!" Skilja þeir síðan við svá búit, ok fór hverr heim til síns heimilis. Var þetta nú gert at tíðindasögn um sveitir. Þat bar saman hólmstefnur þessar, ok Þorsteinn hafði vinaboð at Hofi, því at svá gerði hann hvert haust. Helga hét kona; hon kom út með Bergi ok var

frilla hans; hon var mikil kona ok sköruleg, framsýn ok forspá, ok margkunnig um flesta hluti; hon mælti til Bergs: „Óvitrlega hefir ykkr frændum vorðit, at þit ætlit at þreyta hamingju við sonu Ingimundar; þat ferr eigi svá, því at Þorsteinn er reyndr bæði at viti ok gæfu, enn þat er sannmælt til Jökuls, at engi (er) berserkr slíkr í öllum Norðlendingafjórðungi sem hann, ok ertu eigi hans jafningi, þóttú sér mikill fyrir þér, ok svá mikla sneypu, sem þú hefir áðr farit fyrir honum, þá ferr þú nú aðra hálfu meiri, ef þit eigizt nökkut við“. Bergr svarar: „Mikit hefir Jökull um mælt, svá at mér er þat eigi þolanda“. Helga svarar: „Þóttú sér svá heimskr, at þú kunnir eigi fyrir þér at sjá, þá skal ek þat at gera, at sjá hólmganga skal engi verða“. „Muntu eigi ráða?“ sagði Bergr. Eigi vissi Finnbogi þessi ráð.

34. Svá er sagt, at þann sama morgin at fara skyldi til hólmgöngu þessarrar, var komit á svá mikit kafafjúk með frosti, at engu vetta var út komanda. Þann sama morgin snemma var barit á dyrr at Hofi. Þorsteinn gekk til dura ok heilsaði Jökli bróður sínum. Hann mælti: „Ertu búinn, Þorsteinn til hólmstefnunnar?“ Hann svarar: „Þykki þér einsætt at fara, því at þetta er illviðri?“ Jökull mælti: „Þat þykki mér víst“. Þorsteinn svarar: „Gakk inn fyrst, bróðir, ok bíðum ef veðr batnar“.

Jökull kvaðst eigi inn vilja ok þíða á sér snjó — „ok þóttú vilir hvergi fara, þá skal ek þó fara". Þorsteinn mælti: „Aldri skal sá munr hreysti okkarrar, at ek sitja eftir enn þú fœrir,ok bíð mín!" Þorsteinn gekk inn ok bjóst ok mælti við boðsmenn sína, at þeir skyldu þar sitja, ok eigi þaðan fara fyrr enn algott væri; bað húsfreyju ok sonu sína vinna mönnum beinleika. Þeir fóru báðir brœðr saman. Þá mælti Þorsteinn: „Hver er nú ráðagerð þín?" Jökull svarar: „Þetta veit ek þik eigi fyrr gert hafa at leita ráða undir mik; mun hér ok til lítils at sjá, ef þeira þarf við, enn þó verðr mér eigi til þessa ráðfátt; vit skulum fara til Undunfells ok skal Þórir fara með okkr, bróðir okkarr." Þeir gerðu svá; fóru þaðan, ok kómu at kveldi til Faxa-Brands; hann var vinr Jökuls, vóru þar um nóttina. Brandr átti hest föxóttan, er kallaðr var Freysfaxi; hann var virkr at hestinum ok þótti góðr; var hann ok öruggr til alls, bæði vígs ok annars; höfðu flestir þat fyrir satt, at Brandr hefði átrúnað á Faxa. Um morgininn eftir var hin sama hríð, nema meiri væri. Þeir vildu fara brœðr þótt eigi batnaði. Brandr hafði tjaldat sleða með húðum, ok beitt fyrir Faxa, ok kvað þá mundu hitta leið báða saman. Jökull mælti: „Þorsteinn ok Þórir skulu setjast í sleða, enn vit Faxa-Brandr skulum ganga fyrir". Þeir koma snemma dags undir stakkgarð-

inn, ok var ekki komit. Um morgininn mælti Finnbogi til Bergs: „Ætlar þú eigi Jökul kominn vera til hólmstefnunnar?“ „Eigi ætla ek,“ segir hann, „því at þat er einkis manns at fara í þvílíku veðri“. „Annarr maðr er Jökull þá enn ek ætla“, segir Finnbogi, „ef hann er eigi kominn, ok hefði betr verit, at ganga eigi jafnlangt fram við hann, ok þola nú eigi hverja skömm á aðra ofan“. „Þat hafið þit ofsíð sét“, segir Helga, „ok svá illt, sem nú er frá at taka, þá mun þó síðarr verra“. „Ætlar þú Jökul kominn?“ segir Bergr. „Eigi mun ek um ætla“, segir hon, „enn hitt ætla ek, sem gangast mun, at hann er eigi yðvarr maðr“. Fellr þetta þar niðr, enn þeir fara hvergi. Þeir brœðr biðu til nóns, ok er svá var komit, þá fóru þeir Jökull ok Faxa-Brandr til sauðahúss Finnboga, er þar var hjá garðinum, ok tóku súlu eina, ok báru undir garðinn; þar vóru ok hross, er þangat höfðu farit til skjóls í hríðinni. Jökull skar karlshöfuð á súluendanum, ok reist á rúnar, með öllum þeim formála sem fyrr var sagðr. Síðan drap Jökull meri eina ok opnuðu hana hjá brjóstinu, ok fœrðu á súluna, ok létu horfa heim á Borg; fóru síðan heimleiðis ok vóru at Faxa-Brands um nóttina; vóru nú kátir mjök um kveldit. Jökull mælti: „Þannig er nú, Þorsteinn frændi, at þú ert maðr miklu vinsælli enn ek, ok átt vini fleiri, enn þó er nú svá komit, at vinir mínir duga nú eigi

verr enn þínir; þykki mér sem Fax(a)-Brandr hafi vel dugat". „Vel hefir Brandr gefizt", segir Þorsteinn. Brandr mælti: „Gott er slíkum manni at duga við sem Jökull er, því at hann er fára líki". Þeir Faxa-Brandr ok Jökull kvóðu þetta gerningaveðr verit hafa, ok kendu þat Helgu frá Borg. Þeir kvómu heim brœðr, ok urðu allir menn þeim fegnir; spurðist þetta nú um allar sveitir, hversu mikla sneypu Borgarmenn höfðu enn farit fyrir þeim brœðrum.

35. Einhvern tíma skamt frá þessu heimti Finnbogi ok þeir Bergr menn saman um Víðidal ok urðu saman þrír tigir. Helga spurði, hvat þeir ætlaði. Finnbogi kvaðst eiga ferð til Vatnsdals. „Já", sagði Helga, „nú munu þit ætla ykkr at hefna á þeim brœðrum, enn ek ætla, at þit farið því fleiri ófarar, (sem) þér eigizt fleira við". „Á þat skal nú hætta", segir Finnbogi. Helga svarar: „Fari þér, eigi mun yðr óannara heim enn heiman". Þetta spurðist nú brátt víða, ok kom til Hofs til Þorsteins; hann sendi orð brœðrum sínum ok kvómu þeir til hans; segir hann þeim slíkt er hann hafði spurt; gera nú þat ráð, at þeir safna mönnum, ok þann dag er þeira Finnboga var útan ván, kómu saman at Hofi níu *(tigir)* manna. Þar var Már af Másstöðum, frændi þeira ok Eyjólfr ór Karnsnesi ok aðrir vinir þeira; var þá ok sén reið þeira Finnboga. Þorsteinn mælti: „Nú skulu vér stíga á hesta

vára, ok ríða í mót þeim, því at ek vil eigi spark þeira á bœ mínum". Þeir gera svá. Jökull mælti: „Ríðum at vel, ok hlaupum á þá, svá at þeir verði eigi viðbúnir". Þorsteinn svarar: „Eigi skulu vér óðlega láta, ok skal ek hafa orð fyrir oss, ok vita, hvat þeir vilja, ok má vera, at lítils þurfi við, enn veit ek, frændi, at þú ert búinn til allra atgerða". Jökull svarar: „Ván var þess, at þú mundir eigi vilja, at lengi stœði mínar ráðagerðir yfir!" „Vel dugði þá, frændi", sagði Þorsteinn, „er þín ráð vóru höfð, enn nú mun lítils við þurfa". Finnbogi mælti til sinna manna: „Menn ríða frá Hofi eigi allfáir, ok er þat sannast at segja, at Þorsteini kemr fátt á óvart; eru nú tveir kostir fyrir höndum ok hvárrgi góðr, ríða undan ok heim við svá búit, ok er þat þó hin mesta sneypa, eðr at hætta á fundi við þá, ok er þó nökkut hættu(efni) við liðsmun þann, sem mér sýnist at sé". „Mun nú eigi verða at hætta á eitthvat?" segir Bergr, „ok skulu vér víst finnast!" Finnbogi mælti: „Stígum af baki, ok bindum hesta vára, ok höldum oss saman vel, hvat sem í gerist!" Þetta sjá þeir Þorsteinn, ok stigu af baki, ok bundu sína hesta. Þá mælti Þorsteinn: „Nú skulu vér ganga til móts við þá, enn ek skal hafa orð fyrir oss". Þá mælti Þorsteinn: „Hverr er foringi þessa manna, sem hér eru komnir?" Finnbogi segir til sín. Þor-

steinn mælti: „Hver eru erindi hingat í dalinn?“ „Oft eru smá erindi um sveitir“, segir Finnbogi. Þorsteinn mælti: „Þat get ek, at nú sé vorðit þat erindi, sem ætlat var, þá er (þér) fóruð heiman, þótt annan veg hafi at borit enn hugsat var, at finna oss brœðr. Ef svá er, þá hefir nú vel til borit; skal nú gera þér tvá kosti, Finnbogi; eigi fyrir því tvá, at eigi væri hitt maklegra, at þú hefðir einn: Far heim til Borgar við svá búit, ok sit í búi þínu. Hinn er annarr kostr, at nú skulu vér þreyta hólmgöngur várar, ok þó með því móti, at nú munu hvárir(tveggju) njóta síns brautargengis, ok muntu þá vita, hvat þú vinnr á, þótt þú sér bæði stórr ok sterkr. Þat skal þessu fylgja, at þú skalt fara brott ór Víðidal at vári, ok vera eigi vistum milli Jökulsár í Skagafirði ok Hrútafjarðarár, ok ætla þér aldri síðan at deila kappi við oss brœðr. Enn þú, Bergr, hefir mjök dregizt til óvissu við oss brœðr; þú gerðir mér ok lítit óspektarbragð, fyrst er þú komt í herað, þá áðir þú hestum þínum í engjum mínum, ok ætlaðir mik þat lítilmenni, at ek munda hirða hvar hestar þínir bitu gras; enn þar er Jökull bróðir minn laust þik högg, þat skaltu hafa bótalaust, því at þú afníttir, þá er þér vóru boðnar; þú skalt ok eigi vera í þessu takmarki, er Finnboga er bannat, ok hafi þit þá nökkurar minjar várra viðskifta; takið nú

skjótt annan hvárn!“ Jökull stóð hjá Þorsteini með Ættartanga, ok var búinn at bregða. Finnbogi ok þeir Bergr ganga til hesta sinna ok stíga á bak, ríða á brott, ok létta eigi fyrr enn þeir koma heim til Borgar. Helga stóð úti, ok spyrr tíðinda; þeir kvóðust engin segja kunna. „Vera má, at ykkr þykki svá, enn eigi mun þat öðrum þykkja, þar sem þit eruð gervir heraðssekir sem illræðismenn, ok hefir nú yfir tekit um ykkrar ófarar“. — Þorsteinn ok þeir brœðr riðu heim til Hofs ok hverr til síns heimilis; þakkaði Þorsteinn þeim vel fylgdina; sat hann nú enn (í) virðingu um þetta mál sem öll önnur. Um várit seldi Finnbogi landit at Borg, ok réðst norðr á Strandir í Trékyllisvík ok bjó þar. Bergr fór ok á brott, ok er þat eigi sagt í þessi sögu, hvat hann lagði helzt fyrir sik, ok lýkr þar skiftum þeira Ingimundarsona.

36. Frá því er sagt eitt sumar, at skip kom í Hrútafjörð; þar vóru á systr tvær, Þórey ok Gróa; þær fóru báðir til vistar til Hofs, ok vóru þar um vetrinn með Þorsteini, enn sóttu hann at um várit, at hann skyldi fá þeim staðfestu nökkura. Þórey keypti land at ráði Þorsteins, ok bjó þar, enn Gró fekk hann bústað nær sér. Þorsteinn hafði beðið ámæli af konu sinni Þuríði, at hann legði hug á Gró fyrir sakir fjölkyngi hennar. Gróa keypti malt ok bjó til veizlu, ok bauð Ingimundarsonum þangat. Eigi

þóttu þær systr svá lítils háttar vera; hon bauð ok Mávi af Másstöðum ok mörgum heraðsmönnum; ok ena þriðju nótt áðr Þorsteinn skyldi heiman ríða, dreymdi hann, at kona sú, er fylgt hafði þeim frændum, kom at honum, ok bað hann hvergi fara; hann kvaðst heitit hafa. Hon mælti: „Þat lízt mér óvitrlegra, ok þú munt ok illt af hljóta", — ok svá fór þrjár nætr at hon kom, ok ávítaði hann, ok kvað honum eigi hlýða mundu, ok tók á augum hans. Þat var siðvenja þeira þegar Þorsteinn skyldi nökkut heiman fara, at allir kvómu þann dag til Hofs, er ríða skyldu. Kómu þeir Jökull ok Þórir, Már, ok þeir menn aðrir, er fara skyldu. Þorsteinn bað þá heim fara; hann kvaðst vera sjúkr. Þeir gera svá. Þann aftan þá er sól var undir gengin, sá sauðamaðr Gró, at hon gekk út, ok gekk andsœlis um hús sín ok mælti: „Erfitt mun verða at standa í mót giftu Ingimundarsona". Hon horfði upp í fjallit, ok veifði gizka eðr dúki, þeim er hon hafði knýtt í gull mikit, er hon átti, ok mælti: „Fari nú hvat sem búit er". Síðan gekk hon inn, ok lauk aftr hurðu. Þá hljóp aurskriða á bœinn, ok dó allir menn. Ok er þetta spurðist, þá ráku þeir brœðr á burt Þóreyju systur hennar ór sveit. Þar þótti reimt jafnan síðan, er bygð Gró hafði verit, ok vildu menn þar eigi búa frá því upp.

37. Þorgrímr at Karnsá gat barn við frillu

sinni, er Nereiðr hét, ok af orðum konu hans var barnit út borit. — Ástúðigt var með þeim brœðrum Ingimundarsonum, ok oft fundust þeir. Eitt sinn hitti Þorsteinn brœðr sína; leiddi Þórir hann á gðtu. Þorsteinn spyrr þá Þóri, hverr honum þœtti fyrir þeim brœðrum. Þórir kvað þat eigi getumál, — „at þú ert fyrir oss um allar ráðagerðir ok vitsmuni“. Þorsteinn svarar: „Jökull er brjóst fyrir oss um öll harðræði“. Þórir kvaðst minsthåttar af þeim fyrir þat, — „at á mik kemr berserksgangr jafnan þá er ek vilda sízt, ok vilda ek, bróðir, at þú gerðir at“. *(Þorsteinn mælti:)* „Því em ek hér kominn, at ek hefir spurt, at Þorgrímr frændi várr hefir látið bera út barn sitt af orðum konu sinnar, ok er þat illa gert; þykki mér ok með stórum meinum, at þú ert eigi í öðli þínu sem aðrir menn“. Þórir kvaðst hvatvetna mundu til vinna at þetta hyrfi af honum. Þorsteinn kvaðst ok vilja ráð til leggja, „eðr hvat muntu vilja til vinna?“ Þórir svarar: „Þat sem þú vilt“. Þorsteinn mælti: „Einn er sá hlutr, er ek beiðumst, enn þat er goðorð til handa sonum mínum“. Þórir kvað þat vera skyldu. Þorsteinn mælti: „Nú vil ek heita á þann, er sólina hefir skapat, því at ek trúi hann máttkastan, at sjá ótími hverfi af þér; vil ek þat gera í staðinn fyrir hans sakir, at hjálpa við barninu, ok fœða upp til þess at sá, er skapat hefir manninn mætti honum til sín snúa síðan, því at ek get honum

þess auðit verða.“ Síðan stigu þeir á hesta sína, ok fóru þangat til, er þeir vissu at barnit var fólgit, ok þræll Þóris hafði fundit við Karnsá, ok sá þeir, at breitt hafði verit yfir andlitit ok kraflaði fyrir nösunum, ok var þá komit at bana. Þeir tóku barnit, ok fluttu heim til Þóris, ok hann fæddi upp sveininn, ok var kallaðr Þorkell krafla; enn berserksgangr kom aldri síðan á Þóri. Komst svá Þorsteinn at goðorðinu. — Óláfr bjó at Haukagili, enn Óttarr í Grímstungum; hann átti Ásdísi dóttur Óláfs, ok á lögfundum áttu þeir eina búð. Synir Þorsteins vóxu upp ok vóru gervilegir menn. Guðbrandr var mikill maðr ok sterkr. Ingólfr var manna fríðastr ok þó mikill; hann hafði ok atgervi yfir flesta menn. Ok á einu haustþingi kómu þar margir menn saman, ok var leikr stofnaðr. Ingólfr var í leiknum, ok sýndi þá enn atgervi sína, ok eitt sinn er hann sótti eftir knetti sínum, bar svá til, at hann fló til Valgerðar Óttarsdóttur; hon svifti at mötli sínum, ok töluðust þau við um hríð. Honum sýndist konan forkunnlega fríð; ok hvern dag þann er eftir var þingsins kom hann til tals við hana. Eftir þat gerir hann þangatkvómur sínar jafnan. Óttari var þetta í móti skapi, ok kom á rœðu við Ingólf ok bað hann eigi þat gera, er báðum þeim var til ósœmdar, ok kvaðst heldr vilja gefa honum konuna með sœmd, enn hann fífldi hana með

vanvirðu. Ingólfr kvaðst gera mundu um kvómur sem honum sýndist, ok kvað honum enga ósœmd at því. Óttarr hitti nú Þorstein, ok bað hann eiga hlut í með Ingólfi, at hann gerði at. Hann kvað svá vera skyldu. Þorsteinn mælti til Ingólfs: „Hví verðr þér þat fyrir at gera Óttari sneypu eðr svívirða dóttur hans? hefir þú illt ráð upp tekit, ok mun okkr verða at sundrþykki, ef þú gerir eigi at". Lét Ingólfr þá af kvómum, enn orti mansöngsvísur nökkurar um Valgerði ok kvað síðan. Óttarr fór enn á fund Þorsteins, ok kvaðst illa una við kveðskapinn Ingólfs; — „þykki mér þú skyldr til at leggja nökkut ráð á". Þorsteinn kvað eigi at sínu skapi gert, — „ok hefir ek um talat ok tjóar mér eigi". Óttarr mælti: „Bœta máttu fé fyrir Ingólf, eðr leggja leyfi til, at vér sœkim hann til laga". — „Fýsa vil ek þik", kvað Þorsteinn, „at þú gefir at engan gaum, ok máttu at lögum gera þat". Óttarr fór stefnuför til Hofs ok stefndi Ingólfi til Húnavatnsþings, ok bjó mál til sóknar; ok er Jökull spyrr þetta, gerði hann sik óðan um, ok kvað slíkt mikil endemi, er þeir frændr skyldi þar sekir gervir í átthaga sínum, ok kvað Þorstein mjök eldast, — „ok þótt vér sém eigi lögmenn, þá munu vér eyða málit með öxarhömrum". Ok er várþing kom, bað Ingólfr Þorstein leggja ráð til um málit, ella kvaðst hann mundu fœra öxi í höfuð

Óttari. Þorsteinn mælti: „Nú vil ek, at þú neytir goðorðsins, ok takir við“; ok svá var gert. Ok er í dóm kom málit, gengu þeir Ingólfr ok Jökull at dómum ok hleyptu upp með höggum, ok fell niðr málit. Litlu eftir þingit segir Óttarr Óláfi mági sínum, at hann mundi eigi við vera, ok selja land sitt. Hann gerði svá, færði bú sitt suðr um heiði.

38. Enn eigi langan tíma upp frá þessu tók Þorsteinn sótt ok andaðist, ok þó at fyrr segi líflát Þorsteins, þá lézt Jökull fyrstr þeira brœðra, enn Þórir lifði lengst. Þorkell krafla var þá þrévetr, er Þórir andaðist, fóstri hans. Þá fór Þorkell til Þórorms ok var þar uppfóstraðr. Eigi ætluðu menn at fá mundu iðgjöld Þorsteins ok brœðra hans, enn þó þótti mörgum synir hans vel stíga í spor honum. Ingólfr þótti konunum vænstr, svá sem kveðit var:

Allar vildu meyjar
með Ingólfi ganga
þær er vaxnar váru;
vesöl kvaðst hon æ til lítil.

Þeir brœðr skiftu arfi með sér. Ingólfr bjó at Hofi, enn Guðbrandr at Guðbrandsstöðum. Ingólfr átti Halldísi dóttur Óláfs frá Haukagili; hon var yngri enn Ásdís er Óttarr átti, er móðir var Valgerðar ok Hallfreðar vandræðaskálds. Ingólfr kom at finna Valgerði jafnan er hann fór til þings eðr frá. Þat líkaði Óttari illa; hon gerði honum ok klæði öll þau er mest skyldi vanda.

39. Nökkurum vetrum eftir líflát Þorsteins Ingimundarsonar fann Óttarr, er hann reið af þingi á Bláskógaheiði, mann sekjan, er Þórir nefndist, kominn at austan ór Fjörðum, ok kvaðst hafa sekr vorðit um konumál ok bað hann Óttar viðtöku. Óttarr kvaðst mundu gera á þessu kost, — „ef þú ferð sendiferð mína". Hann spyrr, hver sú væri. Óttarr svarar: „Ek (mun) senda þik norðr í Vatnsdal til Ingólfs, at þú sitir um líf hans, eðr annars hvárs þeira brœðra, því at eigi er ólíklegt, ef at líkindum ferr, at þeir verði eigi giftudrjúgir. Nú ef þú ferr mun ek veita þér ásjá". Hann kvaðst til þess vel fœrr, — „því at eigi brestr mik áræði". Hann fór heim með Óttari, ok keyptu þessu saman, at hann skyldi drepa Ingólf eðr Guðbrand, ef hann næði honum heldr; enn Óttarr skyldi koma honum útan. Hann fór norðr til Vatnsdals, ok kom til Hofs; var þar um nótt, ok bað Ingólf ásjá, ok kvaðst vera sekr maðr. Ingólfr kvaðst eigi þurfa útanheraðsmanna, ok kvað sér slíka auðfengna, bað hann á brottu verða skjótt, ok kvaðst illa á hann lítast. Þórir fór á brott ok kom til Guðbrands; hann tók við honum, ok var hann þar um hríð; ok einn morgin bað Guðbrandr hann taka sér hest ok gekk út, enn Þórir eftir, ok er Guðbrandr kom á þresköldinn, þá laut hann við, enn Þórir

veitti honum þá tilræði, ok er hann heyrði at öxin þaut, veik hann sér hjá durunum, enn Þórir hjó í ásinn er fram tók ór vindskeiðunum, ok stóð öxin þar föst, enn Þórir hljóp á brott ór garði enn Guðbrandr eftir. Þórir hljóp yfir árgljúfrin þegar er hann kom at, ok lá fallinn. Guðbrandr skaut eftir honum sverði, ok kom á hann miðjan. Hann hafði knýtt beizlinu um sik, ok kom sverðit á beizlshringinn. Guðbrandr hljóp yfir ána, ok at Þóri ok var hann þá dauðr; kasaði hann hann þar. Skörð vóru fallin í sverðinu, ok eitt þat er leggja mátti í fingrar góm. Brýnt var at síðan, ok var it bezta vápn. Guðbrandr fór at finna bróðr sinn ok sagði honum þessi tíðindi, ok kvað þetta vera ráð Óttars ok lét þá við slíku mundu búast eiga. Ingólfr kvað slík mikil firn, ok riðu þegar suðr til Borgarfjarðar ok báru þetta at Óttari, enn hann mælti móti, því at þar var þá fjölment, ok náðu þeir honum eigi; var þá leitat um sættir, ok sættust at því, at Óttarr galt hundrað silfrs, enn Þórir skyldi ógildr. Þat fylgdi ok þessi sætt, at Ingólfr skyldi óheilagr falla, ef hann kœmi at finna Valgerði, svá at Guðbrandr fylgdi honum eigi. Þá mælti Ingólfr: „Til þess máttu ætla, Óttarr, ef fleiri farar verða óvingjarnlegar til vár enn sjá, at þá mun eigi fébótum við koma, ok þér mun þá at verðugu goldin svikræðin!“ Hann kvað

þat marga mæla mundu, at væri sakir til áðr þetta var gert. Síðan skildu þeir.

40. Svartr hét maðr, er skipi sínu kom á Minþakseyri; hann var suðreyskr at ætterni, maðr mikill ok sterkr, óvinsæll ok lítt við alþýðuskap; hann kom af brotnu skipi; ok er menn vissu, hvers háttar maðr hann var, þá urðu engir til at taka við honum, ok fór hann um sveitir unz hann kom til Óttars, ok bað hann viðtöku ok ásjá. Hann svarar: „Ómaklega sýnist mér til þín gert, at veita eigi slíkum manni sem þú ert, ok vil ek við þér taka, því at þú ert maðr eigi lítilmótlegr, ok hygg ek, at mér sé traust at þér mikit“. Hann kvað hann þess maklegan. Svartr átti nökkut fé; var hann nú með Óttari, ok eigi lengi áðr hann mælti til Svarts: „Ek vil senda þik norðr til Vatnsdals til Hofs. Sá maðr býr þar, er Ingólfr heitir; hann er sakadólgr minn, ok hefir gert mér margskonar skammir, ok fæ ek eigi rétt af honum, enn hann er þó mikilhœfr maðr, enn ek hygg þik munu gæfu til bera með mínu tilstilli at hefna, því at mér lízt vel á þik“. Svartr kvaðst verit hafa þar, er eigi þótti öllum einn veg; kvað þat ok líklegra, at hann fengi erindit, sagðist verit hafa í víkingu, ok oft einn á brott komizt. Skip stóð uppi í Hvítá, ok með þeim hætti keyptu þeir saman, at hann skyldi höggva hönd eðr fót af Ingólfi, eðr drepa Guð-

brand, ef hann næði eigi Ingólfi, enn Óttarr skyldi fá honum vetrvist ok koma honum útan. Svartr skyldi leita fyrir sér, ef hann kœmi eigi fram verkinu, enn ella fara til vistar sinnar. Óttarr fekk sér varning frá skipi, ok fekk hann Svarti til meðferðar, ok fekk honum ok mann til fylgdar, ok hesta tvá, sagði honum til bygða, eðr hverjar leiðir honum var bezt at fara norðr eðr norðan. Svartr fór þar til, er hann kom í Hvanndali; tók þar af hestum sínum ok bjó um varning sinn enn hestar gengu á bit. Svartr kom gangandi til Hofs snemma dags ok var Ingólfr úti ok skefti spjót. Svartr kvaddi Ingólf ok kvað sér eigi greitt farizt hafa, kvað sér horfna á leiðinni hesta tvá, enn varning sinn liggja þar, kistu ok húðfat, ok bað Ingólf fá til menn at leita með sér, eðr flytja föng sín til bygða, kvaðst vilja flytjast norðr til Eyjafjarðar, ok kvað sik verit hafa at Hrafnagili fyrir nökkurum vetrum. Ingólfr kvað nú fátt manna á bœnum, — „enn ek vil hvergi fara ok verð í brottu í stað!". „Þá muntu vilja fylgja mér á götu ok vísa mér til annars bœjar?" — ok svá var. Hann fór með honum á götuna, ok varaðist Ingólfr hann þó af hugboði sínu, því at Svartr vildi ávalt síðarr fara; hann var gyrðr sverði, enn hafði spjót í hendi mjök mikit; þat var fjaðraspjót langskeft ok vafit járni skaftit. Svartr beiddist viðtöku, enn Ingólfr

hefði af varningi slíkt er hann vildi, — „ertu víðfrægr maðr, ok samir þér vel at taka útlenda menn, allra helzt ef eigi skortir fé til forgiftar". „Eigi em ek því vanr", kvað Ingólfr, „at taka ókunna menn til mín, gefast þeir margir illa, ok ertu eigi til þess ólíklegr, því at þú hefir illslegt bragð á þér", ok vísaði honum skjótt af höndum, ok kvaðst engu vilja við hann kaupa, ok hvarf aftr. Svartr fór, ok kom til Guðbrands, ok sagði honum ena sömu sögu. Guðbrandr mælti: „Eigi gefizt þér vel, enir ókunnu menn, enn sœkja má ek láta varning þinn, enn gerum síðan sem sýnist um vistafar". Þeir fóru ok fundu varninginn, enn ætluðu hestana mundu hafa í brott hlaupit. Þeir fundu þá fljótt. Guðbrandr hafði heim til sín allt saman; ok tók við Svarti. Ok er þat spyrr Ingólfr, hitti hann bróður sinn ok þótti óvarleg hans tiltekja, — „ok vil ek, at hann fari á brott". Guðbrandr kvaðst ætla, at eigi mundi sjá maðr honum til skaða ætlaðr, ok kvað hann sik eigi líklegan hafa til gert síðan hann kom. Ingólfr svarar: „Þá lízt okkr eigi þat einn veg, þvíat mér lízt maðrinn flugumannlegr, ok illa mun hann reynast, ok vil (ek) eigi, at hann sé hjá þér, því at mér segir illa hugr um hann, enn mér þykkir betri (fyrirvarinn)", — enn þat varð þó eigi, ok var hann þar um vetrinn. Enn um várit, þá er sumra tók, fœrði Guðbrandr lið sitt í sel

7*

ok var svá til skipat, at húsfreyja reið ein saman, enn Guðbrandr ok Svartr einum hesti báðir, ok reið Svartr at baki. Enn er þau kómu á mýrar þær, er nú heita Svartsfellsmýrar, þá liggr í hestrinn undir þeim ok bað Guðbrandr Svart skreiðast aftr af hestinum ok svá gerir hann; ok nú sem Svartr sér, at Guðbrandr varast hann eigi, þá snýr hann spjótinu. Þetta sér húsfreyja ok mælti: „Varastu hundinn, er vill svíkja þik ok drepa!“ Ok í því lagði Svartr Guðbrand með spjótinu undir höndina, ok þegar á hol. Guðbrandr fekk brugðit sverðinu ok slœnir eftir honum ok í sundr í miðju. Húsfreyja kom til sels, ok sagði líflát þeira beggja ok þóttu þetta ill tíðindi. Ingólfr spyrr þetta, ok kvað farit hafa eftir sínu hugboði, ok bjó þegar mál á hendr Óttari til alþingis um fjörráð við sik ok bróður sinn. Ok er menn kómu til þings var leitat um sættir, ok var þat mjök torsótt við Ingólf. Enn sakir þess, at margir góðgjarnir áttu hlut í, ok hitt annat, at Ingólfr hafði eigi haldit sætt sína við Óttar um fundi við Valgerði, þá tók hann sættir, ok kómu fyrir fjörráð við Guðbrand þrjú hundruð silfrs; skyldi þá ok niðr falla sættarof við Óttar um Valgerðarmál; skiljast nú við þetta ok vóru sáttir. — Ingólfr átti tvá sonu við konu sinni ok hétu þeir Surtr ok Högni. Þeir vóru báðir gervilegir menn. Ingólfr þótti mikill höfðingi ok stíga

vel í spor sínum feðr um marga hluti. Óláfr at Haukagili tók þá at eldast mjök.

41. Utilegumenn ok ránsmenn vóru mjök í þenna tíma, bæði suðr ok norðr, svá at nálega mátti engi á sínu halda. Á einni nátt ræntu þeir at Haukagili mat miklum, því at þar vóru gnóttir hversvetna. Óláfr fór ok hitti Ingólf, ok sagði honum. Ingólfr bjóst heiman við fimtánda mann. Óláfr bað hann vera varfœran, ok kvað sér meira varða, at hann kœmi heill heim, enn hitt, hvar matr hans fœri. Þeir riðu suðr á heiði ok rœddu um ránit Óláfs. Þjófarnir höfðu rænt til fimtán hundraða. Þeir Ingólfr kómu á sporin þeira, ok röktu þau, þar til er þeir viltust um, því at sporin lágu þá á tvá vega. Þá skiftu þeir ok liði sínu, fóru átta í öðrum stað, enn sjau í öðrum, ok leita svá lengi. Þar vóru sel skamt frá þeim ok fóru þeir þangat. Þar sá þeir átján hross hjá selinu, ok rœddu um, at þar mundu vera komnir þjófarnir, ok kvóðu þá ráðlegast, at leita eftir förunautum sínum. Ingólfr kvað þat fyrir sumt óráðlegra, — „því-at þeir megu þá ná til hellisins, því at hann er skamt frá þeim, ok eru þeir þá hólpnir ef þeir fá hann, ok er þá vár för sljóleg, enn eigi víst, hvar várir menn eru“. Ingólfr spratt af baki ok hljóp í gil nökkut er hjá honum var, ok þrífr upp hellur tvær; lætr aðra koma fyrir brjóst

sér enn aðra milli herða ok gyrði at útan. Hann hafði í hendi sverðit Ættartanga, ok gekk síðan at selinu. Þat var tvídyrt. Þat segja menn, at Ingólfr væri þar þá eigi fjölmennari enn við annan mann. Þá mælti förunautr Ingólfs, at þeir mundu gera sína menn við vara. Ingólfr kvaðst verja mundu seldyrnar, enn hann fœri eftir mönnum þeira. Hann kvaðst nú eigi mundu á brott fara, — „þykki mér þínir eigi ofmargir“. Ingólfr vildi þegar inn ráða at þeim, ok bað hann fylgja sér drengilega. Þjófarnir lögðu þegar at honum, er hann kom inn, ok honum hlífðu hellur þær er hann hafði, ok svöddu lögin af honum; sóttu þeir þá at Ingólfi öllum megin, enn hann varðist vel ok drengilega. Þá reiddi hann upp Ættartanga, ok kom sverðit í höfuð þeim, er stóð at baki honum, svá at sá fekk bana, enn hjó þann banahögg er fyrir stóð, ok drap Ingólfr þá báða í einu höggi. Þeir áttu snarpan bardaga, ok lauk svá, at Ingólfr drap fimm menn, enda var þá fallinn fylgdarmaðr hans; vóru þeir þá komnir út ór selinu, enn Ingólfr var sárr mjök. Kómu þá at menn hans. Þjófarnir stukku þá í brott, enn þeir tóku ránit ok bundu á hesta sína, ok ráku norðr aftr. Ingólfr lá í sárum vetr þenna ok greri yfir at kalla. Enn um várit er sumarhita tók, rifnuðu upp aftr öll, svá at þat leiddi hann til bana. Ok áðr Ingólfr andaðist,

bað hann sik grafa í öðru holti enn þeir vóru grafnir frændr hans, ok kvað þá hugkvæmra Vatnsdalsmeyjum, ef hann væri svá nær götu. Síðan andaðist hann. Þar heitir Ingólfsholt, sem hann var jarðaðr. Alþýða manna harmaði mjök svá fall Ingólfs. Tólf vetr lifði hann eftir andlát föður síns með mikilli virðingu. Óttarr gifti Valgerði dóttur sína stafhylzkum manni. Enn er Ingólfr var andaðr, var höfðingjalaust í Vatnsdal, því at synir Ingólfs vóru eigi til fœrir sakir aldrs at varðveita goðorðit. Var nú um leitat, hversu fara skyldi. Enn þat vóru lög í þann tíma, meðan erfingjar vóru í ómegð, at sá skyldi af þingmönnum varðveita goðorðit, sem bezt þœtti til fallinn.

42. Þorkell krafla Þorgrímsson var maðr bæði mikill ok sterkr; hann var þá tólf vetra, er þetta var tíðinda. Þorgrímr gekk eigi við faðerni hans, enn hann var þó miklu frœknlegri enn skírgetnir synir hans. Þorkell silfri frá Helgavatni var hamrammr mjök ok þó margkunnigr; hann var vellauðigr at fé, eigi vinsæll ok óþokkasæll af flestum mönnum, enn þó verðr mikils. Þenna sama dag er fundrinn var stefndr at Karnsá um goðorðsmálit, mælti kona Þorkels silfra: „Hvat ætlar þú í dag at gera?“ Þorkell svarar: „Fara til fundarins ok vera í kveld goðorðsmaðr er ek kem heim“. „Eigi vilda ek at þú fœrir“, segir hon, „til þess at

þú ætlaðir þér at verða yfirmaðr Vatnsdœla, því at þér mun þat eigi lagit verða, enda ertu eigi til þess feldr". Hann svarar: „Í öðru skulu þín ráð standast, enn eigi hér um". Til þessa fundar ætlaði ok Klakka-Ormr ok Þorgrímr frá Karnsá, dótturson Ingimundar. Þorgrímr þótti bezt til fallinn fyrir frændsemi við Vatnsdœli, enn þó skyldi þat til hlutfalls leggja, því at margir þóttust vel til fallnir. Þessi fundr var lagiðr at einmánaði í Forsœludal at Klakka-Orms. Þorkel silfra dreymdi ena næstu nótt áðr fundrinn var, ok sagði Signýju konu sinni, at hann þóttist ríða ofan eftir Vatnsdal hesti rauðum, ok þótti honum trautt við jörðina koma — „ok vil ek svá ráða, at rautt mun fyrir brenna ok til virðingar snúa". Signý kvaðst annan veg ætla — „sýnist mér þetta illr draumr". ok kvað hest mar heita, enn mar er mannsfylgja, ok kvað rauða sýnast ef blóðug yrði — „ok má vera, at þú sér veginn á fundinum, ef þú ætlar þér goðorðit, því at nógir munu þér þess fyrirmuna". Þorkell lét sem hann heyrði eigi, ok bjóst vel heiman at klæðum ok vápnum, því at hann var skartsmaðr enn mesti ok kom í síðasta lagi. Þorgrímr kom snemma dags, ok sat í öndvegi hjá Ormi; hann gekk aldri við faðerni Þorkels kröflu. Hann lék sér þá enn á gólfi með öðrum börnum, ok var bæði mikill ok sterkr ok manna fríðastr. Hann

nam staðar fyrir Þorgrími ok horfði á hann mjök lengi, ok á taparöxi, er hann helt á. Þorgrímr spurði, hví ambáttarson sjá styrði svá á hann. Þorkell kvað eigi ofmikit sitt gaman, þó (at) hann horfi á hann. Þorgrímr spurði: „Hvat viltu til vinna, Krafla, at ek gefa þér öxina, því at ek sér, at þér lízt vel á hana, ok hitt, at ek ganga við frændsemi þinni?“ Þorkell bað hann á kveða. Þorgrímr mælti: „Þú skalt fœra öxina í höfuð Silfra, svá at hann fái aldri goðorðit Vatnsdœla; þykki mér þú þá sjálfr fœra þik í Vatnsdœlakyn!“ Þorkell kvaðst þetta gera mundu. Þorgrímr leggr nú ráð til, at hann láti sem verst með öðrum sveinum. Silfri sat svá jafnan, at hann setti hönd undir kinn, enn lagði fót á kné sér. Þorkell skyldi hlaupa í saur, enn aðra stund inn, ok koma við klæði Silfra ok vita ef hann reiddist. Nú rœða þeir um goðorðit ok verða eigi á sáttir; vildi hverr sinn hlut fram draga. Þá leggja þeir hlut í skaut, ok kom jafnan upp hlutr Silfra, því at hann var margkyndugr. Þorgrímr gekk þá fram ok mœtti Þorkatli kröflu í durum hjá sveinum. Þorgrímr mælti þá: „Nú vil ek at þú greiðir öxarverðit“. Þorkell mælti þá: „Öxar em ek allfúss, ok má ek vel greiða verðit, þótt eigi sé nú þann veg vara til, sem þú vildir“. Þorgrímr svarar: „Fleira mun nú tekit enn vara ein“. Þorkell mælti: „Viltu nú

at ek drepa Silfra?" „Já", kvað Þorgrímr. Þá var komit goðorðit í hlut Silfra. Þorkell krafla kom inn í stofu ok gekk hjá Silfra ok kom við fót honum, enn hann hratt honum frá sér ok kallaði hann ambáttarson. Þorkell hljóp upp í sætit hjá ok keyrði taparöxina í höfuð honum, ok var Þorkell silfri þegar dauðr — ok kvaðst eigi ofmikit vinna til öxarinnar. Þorgrímr kvað sveininn hafa verit illa beiddan, — „enda hefir hann eigi vel staðizt; hefir piltr þessi nú næsta sagt sik í Vatnsdœla kyn, ok mun ek ganga við faðerni þínu". Síðan tók Þorgrímr goðorðit, ok var kallaðr Karnsárgoði. Sæzt var á víg Silfra, því at synir hans vóru ungir. Þorkell fór heim til Karnsár með föður sínum, ok beiddist at fara útan, ok vita, hve til tœkist, ef hann hitti Sigurð jarl Hlöðvesson, frænda sinn. Þorgrímr kvað hann hafa skyldu þat, er hann vildi.

43. Björn hét austmaðr, er skip átti búit til hafs; með honum fór Þorkell krafla útan; þeir kvómu við Orkneyjar. Þá var Sigurðr jarl í eyjunum. Björn var jarli kunnigr, ok leitaði, at hann tœki við þeim Þorkatli ok kvað hann góðra manna ok mikils verðan ok mjök fyrir íslenzkum mönnum; jarl kvaðst mundu taka við þeim, ok spurði at ætt Þorkels, enn hann sagði til hver var, enn hann hugleiddi þat lítt. Síðan tók jarl við þeim. Einlyndr þótti þeim jarls-

mönnum Þorkell vera; aldri gekk hann ór rúmi sínu nema jarl gengi, ok honum var hann mjök fylgjusamr. Eitt sinn um várit fór hirðin til leiks ór höllinni, enn jarl sat eftir með fá menn ok mælti: „Þú ert staðfastari enn flestir menn aðrir, Þorkell, at þú ferr eigi til leiks, eðr hvat sagðir þú mér af ætterni þinu?“ Þorkell taldi þá ætt sína ok vaknaði jarl við ok svarar: „Þú munt vera skyldr mér, ok ertu seinn mjök í slíkum sögnum“. Jarl jók þá virðing hans, ok um sumarit eftir fór jarl í hernað, ok spurði Þorkel, hvárt hann vildi fara með honum. Hann kvaðst fara vildu, ef jarl vildi. Þeir herjuðu víða um sumarit. Ok eitt sinn er þeir gerðu upprás í Skotlandi ok kvómu aftr til skipa, spurði jarl, hversu margra manna vant væri. Var þá at hugat, ok var Þorkels eins saknat. Hann hafði verit á skipi jarls. Þeir kvóðu engan skaða vera um svá tómlátan mann. Jarl bað fara í stað ok leita hans; ok svá var. Þeir fundu Þorkel í skógarrjóðri við eik eina; tveir menn sóttu at honum, enn fjórir lágu dauðir hjá honum. Á brott hlupu atsóknarmenn Þorkels þegar jarlsmenn kvómu. Jarl spurði, hvat dvalit hefði. Þorkell mælti: „Þat hefir ek heyrt yðr mæla, at renna skyldi frá skipum ok á land upp, enn aldri þat, at renna til skipa svá at hverr hlypi frá öðrum!“ Jarl svarar: „Þú segir satt, frændi, skal ok svá vera heðan af;

enn sá skal engi hlutskifti taka, er þat gerir, at renna frá merki af landi ofan". Jarl spurði, hvárt þat væri landsmenn, er dauðir lágu hjá honum, eðr hans menn. Þorkell kvað þat landsmenn. Hann kvaðst farit hafa hjá kastala einum, — „ok þar sem ek gekk, hröpuðu ór steinvegginum steinar nökkurir, ok þar í fann ek fé eigi svá lítit; ok þetta sá kastalamenn, ok sóttu eftir mér, ok varð þá fundr várr slíkr, sem sjá mátti". Jarl tjáði þá fyrir þeim frœknleik hans. Síðan spurði jarl, hve mikit fé þat væri. Hann kvað vera tuttugu merkr silfrs. Jarl kvað hann eiga þann fjárhlut ok engan annan. Þorkell kvað jarl eiga, ok allt sitt hlutskifti. Jarl kvað þá báða eiga skyldu, ok eigi kom þat fé í skifti. Jarl lagði mikla virðing á Þorkel fyrir þessa för; hann var með jarli tvá vetr; þá fýstist Þorkell til Íslands ok sagði þat jarli. Hann svarar: „Þess væntir mik, at frændum þínum verði sœmd at þér". Hann gerðist handgenginn jarli, ok hann gaf honum öxi gullrekna ok góð klæði, ok kvaðst vera skyldu vinr hans. Jarl gaf honum kaupskip með farmi þeim, sem hann kjöri. Gullhring sendi hann Þorgrími til frelsis Nereiði, er vá hálfa mörk. Nereiði sendi hann allan kvenbúnað góðan fyrir frændsemi. Síðan lét Þorkell í haf ok fórst honum vel. Hann kom skipi sínu í Húnavatnsós. Þorgrímr Karnsárgoði reið til

skips, ok fagnaði vel syni sínum, ok bauð honum til sín, ok þat þá hann. Þorgrímr gaf Nereiði frelsi, svá sem jarl hafði orð til sent. Litlu eftir þetta tók Þorgrímr sótt ok andaðist, enn synir hans skírgetnir tóku arf allan, sem lög stóðu til. Þórormr var bróðir Klakka-Orms föður Þorgríms, föður Þorkels. Þórormr fór á fund Þorkels ok bauð honum til sín, ok þat þá hann. Þorkell var blíðr maðr ok lyndisgóðr.

44. Þorgils hét maðr, er bjó at Svínavatni; hann átti sér húsfreyju, ok með henni fjóra sonu, ok eru tveir nefndir, Þorvaldr ok Ormr. Glœðir hét bróðurson Þorgils, enn hann (var) systurson Guðmundar ens ríka á Möðruvöllum. Glœðir var áburðarmaðr mikill, málugr ok óvitr ok hinn mesti gapuxi. Þeir feðgar Þorgils ok Þorvaldr fóru til Klakka-Orms at biðja Sigríðar dóttur hans; var því vel svarat, ok ákveðin brúðhlaupsstefna at vetrnóttum í Forsœludal. Þar var fáment heima, enn starf mikit fyrir höndum, bæði at sœkja á fjall sauði ok svín, ok margt annat at gera. Þorkell bauðst til at fara með verkmönnum á fjall. Ormr kvaðst þat vilja. Þeir fóru síðan ok sóttist þeim seint, því at féit var stygt; sótti enginn knálegar enn Þorkell. Þat þótti torsóttlegast at eiga við svínin. Þorkell var óhlífinn ok bauðst jafnan til þess, er öðrum þótti verr at gera. Ok er þeir skyldu

búa sér vistir, mælti Þorkell: „Mun eigi vel fallit, at taka oss grísinn nökkurn til matar?“ Þorkell tók einn, ok bjó til borðs. Allir urðu á þat sáttir, at Þorkell var fyrir þeim um alla liðsemd. Þeir kvómu heim. Ávaldi hét maðr, er var með Klakka-Ormi, hann var Ingjaldsson; hann var umsýslumaðr, enn Hildr kona hans fyrir innan stokk; hon var dóttir Eyvindar sörkvis. Litlu áðr enn brúðhlaupit skyldi vera, kom Glœðir austan ór Fjörðum ok frétti nú þessi tíðindi ok ráðastofnan. Glœðir kvaðst hafa ok spurt önnur tíðindi, — „enn þat er fjallferð Þorkels kröflu, at hann var valiðr til svínagæzlu“; kvað hann (þat) ok maklegast um ambáttarsoninn, ok kvað hann drepit hafa grísinn þann, er drukkit hafði spenann um nóttina áðr, ok legit hjá galta, „því at hann kól sem aðra hundtík“. Þorgils mælti: „Þetta er heimsklegt gaman, er þú hefir, ok er svá sagt, at Þorkell hafi svá farit, at þannig sami bezt, bæði þar ok annarsstaðar“. „Auvirðlega þykki mér honum tekizt hafa“, segir Glœðir. Nú koma menn til brúðhlaups, þá mælti Þorkell til Orms fóstra síns: „Ek mun vinna mönnum beina, ok vera fyrir starfi ok til ætlanar“. Ormr kvaðst þat gjarna vilja þiggja. Þorkell veitti vel ok stórmannlega. Þeir Ormr sátu í öndvegi enum óæðra megin ok hans menn. Þorkell gekk mjök um beina, ok var lítillátr í sinni þjónustu. Þeir ór Svínadal hlógu at hon-

um mjök, ok kvóðu œrit stóran vera ambáttar soninn. Þorkell kvað meiri kurteisi at láta gleði ok gamanrœður koma í mót beinleika, enn skaup eðr atyrði. Glœðir kvað hann mörg stórvirki unnit hafa — „ok máttu af þér stórlega láta; þat nú fyrir skemstu, er þú drapt grísinn, þann er eina nótt hafði drukkit spenann; er þat ok þín iðn“. Þorkell svarar: „Fá eru mín stórvirki, Glœðir, enn þó munu þau fleiri enn þín, ok er þér óskylt um þetta at tala“. Glœðir hló at Þorkatli fyrir Þorvaldi, ok kvað hann fimastan við matreiðuna. Þorvaldr kvað Glœði óvitrlega mæla. Ok um kveldit fóru menn at sofa. Um morgininn gekk Þorkell í útibúr ok hvatti öxina jarlsnaut, ok gekk síðan í anddyri; þá var Glœðir þar ok tók laugar. Þá gengu menn hjá honum með slátrtrog. Glœðir mælti til Þorkels: „Nær muntu verit hafa búverkunum í morgin, ok munu vér skulu nú njóta hans galta ok lát þat feitast, er fyrir oss kumpána kemr; þat hœfir vel ambáttarsyni“. „Mun eigi vel fallit at brytja fyrst höfuðit“, kvað Þorkell, „ok velja stykkin fyrir þik, ok aldri veit ek, at þú sér nú svá frekr, at torsótt sé at fylla þik“. Þann dag skyldi frá boðinu ríða. Þorgils spurði, hvárt búinn væri dagverðr. Þorkell kvað búinn þegar soðit var, ok kvað skamt til þess, ok gekk út verkmanna dyrr ok inn aðrar dyrr, ok tók öxi sína ok stóð hjá durum. Ok er Glœðir gekk

út, gekk Þorkell eftir honum ok hjó til hans í höfuðit, ok hafði Glœðir þegar bana. Þorkell hljóp til norðrdura, því at þeir vóru fyrir suðrdurum. Matr stóð um allt húsit. Þorgils var fjölmennr, ok hlupu menn hans um húsit, ok hyggja Þorkel eigi skulu út komast, ok ætla at hafa hendr á honum. Þorkell hljóp um sætin. Skot vóru um húsit ok lokhvílur ok ór einni lokhvílu mátti hlaupa í skotit. Hann leitar þangat, sem konur sátu ok földuðu sér; hann hljóp þar at, er Hildr var fyrir. Hon spurði, hví hann fœri svá hart. Þorkell segir sem var. Hon bað hann fara í skotit hjá sér ok þar komst hann út. Þorgils mælti: „Snúm þar at, er konurnar eru, því at mér þótti maðrinn þangat hlaupa.“ Hildr tók öxi í hönd sér, ok kvað eigi skyldu einn þeira af sér taka. Þorgils hyggr Þorkel þar nú vera munu, ok biðr bera klæði at þeim, ok svá var gert, ok fanst Þorkell eigi. Þorgils sá nú, at þetta var eigi útan prettr ok dvöl, ok fóru út síðan, ok er þeir kvómu út, þóttust þeir sjá svip manns niðr við ána. Þorgils bað leita þangat, ok svá var gert, ok fanst hann eigi. Þorkell vissi, at þar var hellir við ána, er nú heitir Kröfluhellir, ok þar var hann. Þeir Þórormr ok Klakka-Ormr leituðu um sættir. Eigi vildi Þorgils bœtr taka, enn brugðu eigi ráðahag

þessum, ok kvóðu mannhefndir skyldu fyrir koma víg Glœðis. Þórormr leiddi brúðmenn ór garði ok leitaði jafnan um sættir ok fekk eigi, ok skildu at því. Þorkell var ýmist þann vetr á Karnsá með brœðrum sínum eðr með öðrum frændum sínum, því at allir vildu honum veita nökkura ásjá, ok hugðu gott til, at nökkurr þroski yrði hans í þeiri sveit, svá at eigi settist þar útanheraðsmenn yfir þá. Þeir fóru Vatnsdœlir at leita honum traustს til Þórdísar spákonu, er bjó at Spákonufelli; hon var mikils verð ok margs kunnandi, ok báðu hana ásjá ok fulltings um mál Þorkels, ok kvóðu þar allmikit undir þykkja, at hon legði til nökkut ráð. Hon kvað ok svá vera skyldu. Þorgils fór at hitta Guðmund ríka, ok kvað honum skyldast vera, at mæla eftir frænda sinn, — „enn ek mun at fylgja“. Guðmundr mælti: „Eigi þykki mér málit svá hœgt, því at ek hygg, at Þorkell verði mikilmenni, enn margr frændi til atstoðar, enn mér hefir svá til spurzt, at eigi (sé) fyrir sakleysi tiltekt Þorkels. Nú bú þú til málit, enn ek mun við taka í sumar á þingi“. Um várit bjó Þorgils málit til alþingis. Vatnsdœlir fjölmentu mjök, ok svá hvárirtveggju. Þorgils reið til þings með mikla sveit manna. Þorkell reið ok til þings með frændum sínum. Þar reið með þeim Þórdís spákona; ok átti ein sér búð ok hennar menn; tók þá Guðmundr við málinu,

Þeir Vatnsdœlir buðu sættir, enn þeir Guðmundr vildu eigi útan sektir. Þórormr hitti Þórdísi ok ræðst um við hana, því at hon var forvitra ok framsýn, ok var tekin til þess at gera um stór mál. Hon mælti þá: „Fari Þorkell hingat til búðar minnar, ok sjám hvat í gerist". Svá gerði Þorkell. Þórdís mælti við Þórorm: „Far þú, ok bjóð Guðmundi sættir, enn ek gera um málit". Þorkell gaf Þórdísi tvau hundruð silfrs. Þórormr bauð dóm Þórdísar á málinu, enn Guðmundr nítti, ok kvaðst eigi vilja taka fébœtr. Þórdís mælti: „Ek ætla mér ok engan vanda við Guðmund". Síðan mælti hon við Þorkel: „Far þú nú í kufl minn enn svarta, ok tak stafsprotann í hönd þér, er Högnuðr heitir; eða muntu þora at ganga í flokk Guðmundar við svá búit?". Hann kvaðst þora mundu með hennar ráði. Hon svarar: „Hættum nú til þessa. Nú skaltu ganga til Guðmundar, ok drepa sprotanum þrysvar sinnum á ena vinstri kinn honum, ok eigi sýnist mér þú bráðfeiglegr ok vænti ek at dugi". Hann kom í flokkinn Guðmundar ok sá engi maðr til hans. Hann kom at Guðmundi ok gat á leið komit því, sem honum boðit var. Nú frestaðist framsókn sakarinnar ok dvelst málit. Þorgils mælti: „Hví gengr eigi fram málit?" Guðmundr kvað brátt greiðast mundu, enn þat varð eigi, ok dvaldist stundin, svá at ónýtt var málit til sóknar. Þórdís hitti Vatns-

dœli; ok bað þá ganga at dómum, ok bjóða nú fé fyrir manninn, — „ok má vera, at nú taki þeir, ok lúkist svá málit“. Þeir gerðu svá, gengu til dóma ok hittu Guðmund, ok buðu sættir ok fébœtr. Guðmundr svarar: „Ek veit eigi, hvat þér vilið bjóða, enn mikils vil ek þat virða í málinu, at sá er veginn var, hafði mælt sér til óhelgi“. Þeir kvóðust vel vilja bjóða fyrir hans sakir, ok báðu hann um mæla. Ok er hann skildi (í) hvert efni komit var málinu, ok eigi mátti sœkja til laga, þá tók hann sjálfdœmi af Þórormi, at gera fé slíkt, sem hann vildi, at undan skildum útanferðum, ok heraðssektum; var þá handsalað niðrfall at sökum. Þá sendi Þórdís Þorkel í annat sinn til Guðmundar, at láta koma stafsprotann við hœgri kinn honum, ok svá gerði hann. Þá tók Guðmundr minnit, ok þótti kynlegt, at þat hafði frá honum horfit. Guðmundr gerði hundrað silfrs fyrir víg Glœðis, ok fellu þá niðr gagnsakir, ok guldu þau Þórormr ok Þórdís allt féit ok skildust sáttir. Þorkell fór til Spákonufells með Þórdísi heim. Þorgils mælti til Guðmundar: „Hví skipaðist svá skjótt hugr þinn um málin í dag?“ Guðmundr svarar: „Því at ek kunna eigi orð at mæla frá munni, ok því var ek tregr, ok má vera, at við ramman væri reip at draga“. Fóru nú heim af þingi.

45. Vatnsdœlar efldu Þorkel kröflu mjök til

virðingar um alla hluti. Þeir báðu konu til handa honum, ok goðorðit lagðist til hans, því at þeir Surtr ok Högni Ingólfssynir vóru þá ellifu vetra enn annarr fimtán, ok náðu þeir eigi staðfestum sínum af Þorkatli, ok var Hofsland keypt til handa honum, ok gerðist Þorkell nú höfðingi yfir Vatnsdœlum. Lið Óttars dreifðist norðr til sveita, ok var eigi at því gaumr gefinn. Hallfreðr ok Galti synir Óttars fóru norðr ok enn fleira barna hans. Oft kom Hallfreðr til Skegg-Ávalda, ok talaði við dóttur hans, er Kolfinna hét. Þeirar konu fekk Gríss Sæmingsson, enn þó lék et sama orð á með þeim Hallfreði, sem segir í sögu hans. Ok eitt sinn er hann kom út, því at hann var farmaðr, enn Gríss var á þingi, þá kom Hallfreðr þar, sem Kolfinna var í seli, ok lá þar hjá henni. Ok er (Gríss) vissi þetta, líkar honum stórilla; enn Hallfreðr fór útan þegar samsumars. Á leiðmóti í Vatnsdal var fjölmenni mikit ok tjölduðu menn búðir, því at vera skyldi tveggja nátta leið. Þorkell átti búð mesta ok fjölmennasta. Skegg-Ávaldi átti búð saman ok Hermundr son hans, ok er Galti Óttarsson var genginn erinda sinna, mœtti hann Hermundi, enn hann mintist á sakir þær, er Hallfreðr hafði gert við þá, ok hljóp at Galta, ok drap hann ok fór síðan í búð til föður síns. Ok er Þorkell spyrr vígit, spratt hann upp með sveit sína ok vill hefna. Hildr

stóð í durum, móðir Hermundar, ok mælti: „Hitt er nú, Þorkell, betra ráð, at hlaupa eigi svá skjótt, ok var þér þat í hug eitt sinn þá er vit fundumst, at þú mundir eigi drepa son minn fyrir augum mér". Þorkell (mælti): „Nú er fleira í komit, enn þá vissum vér ván; gakk nú út ór búðinni", kvað Þorkell, — „því at þá muntu eigi sjá son þinn höggvinn fyrir augum þér, ef þú gerir svá". Hon skildi þó raunar, hvat hann mælti til hjálpar manninum, ok þótti bæði skjótt ok skörulegt hans órræði, ok tók hon síðan búnaðinn af höfði sér, ok bjó hann með, enn settist í rúm hans, at eigi gengi fleiri konur út enn ván var. Þorkell bað þær skynda, ok þröngdist at þeim ok mælti: „Standið þér eigi svá, því at œrin er þó raun konunnar, at hon sjái eigi manninn höggvinn, eðr heyra til". Þeir vildu þegar inn hlaupa ok drepa Hermund. Þorkell fór þá í búðardyrnar, ok mælti: „Sjám hvat oss hœfir, at drepa eigi heraðsmenn vára sjálfra ok þingmenn, ok sættumst heldr". Var þá leitat um sættir milli þeira, ok var svá til þuklat, at hvárirtveggju undu vel við, ok gervar bœtr svá miklar, at þeir vóru vel sœmdir, er taka áttu. Leysti Þorkell svá þetta mál sér af hendi með drengskap, ok allir undu vel við. Öllum málum var til hans skotit um heraðit, því at hann þótti mestrar náttúru í Vatnsdœlakyni, annarr enn Þorsteinn Ingimundarson.

46. Nærri þessum tíma kom út Friðrekr biskup ok Þorvaldr Koðránsson, er kallaðr var enn víðförli. Þessu næst kom út annat skip, ok vóru þar á berserkir tveir ok hét Haukr hvárrtveggi; þeir urðu óvinsælir af mönnum, því at þeir buðu mönnum nauðung til kvenna eðr fjár, ella buðu þeir hólmgöngu. Þeir grenjuðu sem hundar, ok bitu í skjaldarrendr, ok óðu eld brennanda berum fótum. Þeir biskup ok Þorvaldr fóru með nýjan sið, at bjóða mönnum aðra trú, enn sú er hér var áðr. Þeir vóru at Gilјá hinn fyrsta vetr. Landsmenn stygðust við nýgervingum þessum, er þeir biskup fóru með. Koðrán tók trú ok skírn í fyrsta lagi, ok kona hans. Óláfr at Haukagili var svá gamall, at hann lá í rekkju, ok drakk horn. Um haustit at vetrnóttum bauð Óláfr til sín vinum sínum, einkum Þorkatli mági sínum. Þeir biskup ok Þorvaldr vóru þar. Vel at eins tók Þorkell þeim, ok lét þá vera eina saman í húsi, því at þeir höfðu annan sið. Enn fyrsta aftan veizlunnar var sén ferð berserkjanna, ok kvíddu menn mjök við þeim. Þorkell spurði biskup, ef hann vildi ráð til leggja, at berserkir þessir fengi bana. Biskup bað þá taka við trú, ok láta skírast, enn hann kvaðst mundu af ráða illmenni þessi, — „með yðrum atgangi". Þorkell mælti: „Allt er þá nær, ef þér sýnið mönnum jarteinir". Biskup mælti: „Látið gera elda

þrjá á gólfi í skálanum“, ok svá var gert. Síðan vígði biskup eldána, ok mælti: „Nú skal skipa bekkina af mönnum þeim, er beztir eru áræðis með stóra lurka, því at þá bíta eigi járn, ok skal svá ber(j)a þá til bana“. Síðan gengu þeir nafnar inn, er þeir kómu, ok óðu eldinn fyrsta ok svá annan, ok brunnu þá mjök ok urðu nú furðulega hræddir af eldshitanum, ok vildu þegar at bekkjunum. Síðan vóru þeir lamdir til bana, ok vóru færðir upp með gili því, er síðan heitir Haukagil. Biskup þóttist nú kominn til kaups við Þorkel, at hann tœki við trú, ok léti skírast. Þorkell kvaðst eigi vilja aðra trú hafa — „enn þeir Þorsteinn Ingimundarson höfðu ok Þórir fóstri minn; þeir trúðu á þann, er sólina hefir skapat, ok öllum hlutum ræðr“. Biskup svarar: „Þá sömu trú boða ek með þeiri grein, at trúa á einn guð, föður, son ok heilagan anda, ok láta skírast í vatni í hans nafni“. Þat þótti Þorkatli mest af bregða, er í vatni skyldi þvóst, ok kvaðst eigi nenna enn um sinn at hafa þessa breytni, enn kvaðst þó hyggja, at sjá mundi góð, — „ok þessi skipan man hér ok við gangast. Óláfr bóndi, mágr minn, er gamall, hann skal taka við þessi trú ok allir aðrir, þeir er vilja, enn ek mun enn bíða um tíma“. Síðan var Óláfr skírðr, ok andaðist í hvítaváðum, ok enn vóru skírðir fleiri menn at þeiri veizlu.

Þorkell var skírðr þá er kristni var lögtekin á Íslandi, ok allir Vatnsdœlar. Þorkell var mikill höfðingi; hann lét kirkju gera á bœ sínum ok helt vel trú sína.

47. Brœðr tveir bjuggu í Engihlíð í Langadal, Fostólfr ok Þróttólfr; þeir vóru miklir fyrir sér. Þeir tóku við manni til ásjá, ok vildu hann hafa í leynum meðan þeir fœri til þings, á Kili fram frá Reykjavöllum, enn þeir myndi lúka málum hans. Aðrir tveir brœðr bjuggu at Móbergi í Langadal ok hétu Húnröðr ok Úlfheðinn, synir Véfreðar Ævarssonar ens gamla. Úlfheðinn var vinsælli þeira brœðra. Þórólfr hét maðr, er kallaðr var leikgoði; hann var með þeim brœðrum. Úlfheðinn var mikill vinr Hólmgöngu-Starra, ok þat segja menn, þá er Þórarinn illi skoraði á hann til hólmgöngu, at Úlfheðinn fór með honum til hólmstefnunnar, ok í þeiri ferð gerði at þeim veðr illt, ok ætluðu þeir vera gerningaveðr. Bárðr hét maðr, ok var kallaðr styrfinn: hann fór með þeim. Þeir báðu hann aftra veðrit, því at hann var margkunnigr. Hann bað þá handkrœkjast ok gera hring; síðan gekk hann andsœlis þrysvar ok mælti írsku; hann bað þá já við kveða. Þeir gerðu svá. Síðan veifði hann gizka til fjalls, ok tók þá af veðrit. Þeir Þróttólfr ok Fostólfr fóru til þings, sem fyrr segir, enn maðrinn var meðan í Þjófadal, ok vænti, at þá mundi minna fé goldit, ef hann fœri eigi sjálfr. Þeir riðu ok til þings Húnröðr ok Þórólfr leikgoði. Hross hlupu frá þeim skamt frá Reykjavöllum ok leituðu víða ok fundu eigi. Þeir sá mann skamt frá sér, ok hugðu vera illmenni, ok hann mundi tekit hafa hross þeira; þeir fréttust ok

eigi fyrir, ok hlupu þegar at honum ok drápu hann; riðu síðan til þings ok sögðu þeim brœðrum Þróttólfi ok Fostólfi; þeim líkaði stórilla, ok beiddu bóta fyrir, ok kvóðust sæzt hafa við frændr hins vegna ok grið tekit, ok síðan goldit fé fyrir hann. Húnröðr kvaðst ætla, at vera muni önnur fégjöld til skyldri, ok riðu við þat af þinginu. Þeir brœðr keyptu land á Kólkumýrum, er í Holti heitir. Þorfinnr hét maðr, ok bjó á Breiðabólstað í Vatnsdal, frændi þeira; hann átti ferð út á Skagaströnd, ok svá bar til, at Úlfheðinn fór út þangat, ok Þórólfr leikgoði með honum, ok er þeir kómu til Breiðavaðs á Blöndu, riðu þeir Þorfinnr ok brœðrnir, Fostólfr ok Þróttólfr, seinna nökkut. Þeir Fostólfr kvóðu vel á komit at finna Úlfheðin, — „því at þeir brœðr drápu mann okkarn í sumar, ok skal ríða eftir þeim“. „Eigi mun ek eftir ríða“, kvað Þorfinnr, ok svá var. Síðan ríða þeir brœðr eftir í ákefð. Þetta sér Þórólfr leikgoði. (Þá) mælti hann: „Ríðum undan hart, hér fara þeir brœðr eftir okkr“. „Nei“, kvað Úlfheðinn, — „þat gerir ek eigi, því at þeir kalla mik þá renna“. Þórólfr hleypti út á ána, enn þeir brœðr unnu á Úlfheðni, ok lá hann þar eftir. Síðan riðu þeir brœðr aftr, ok sögðu Þorfinni tíðindin. Hann kvað ómaklega gert við góðan dreng, ok fór hann heim í Vatnsdal. Úlfheðinn var særðr til ólífis. Húnröðr fór eftir honum, bróðir hans, ok flutti hann heim, ok bað hann Húnröð bróður sinn sættast á mál þessi eftir sik, ok kvað eigi hefnda mundu auðit verða, — „því at ek minnumst nú á ferðina hina fyrri, — ok veit ek þann engan sóttdauðan vorðit hafa, er í þeiri ferð vóru“. Síðan andaðist Úlfheðinn,

enn Húnröðr lét ólíklega við sættinni, ok bjó málit til alþingis. Þorfinnr bauð sætt ok fébœtr, enn Húnröðr kvaðst eigi vilja, nema sektir þeira, ok svá varð, ok reið við þat af þingi. Þeir brœðr gerðu virki mikit í Holti á Kólkumýrum, ok varð Húnröði torfelt at sœkja þá. Skúmr hét lausingi einn, hann hafði aflat fjár, ok orðinn auðigr. Húnröðr eyddi fyrir honum ok fór hann útan, ok kom til Noregs, ok fór norðr í Þrándheim. Hann fekk þar stórfé ok dvaldist þar; kom auðigr í annan tíma. Húnröðr eyddi öllum peningum sínum, ok svá þeim, er Skúmr hafði átt, svá at hann varð nálega félauss. Hann fór á fund Þorkels Vatnsdœlagoða ok sagði honum sín vandræði. Þorkell mælti: „Illt ráð hefir þú upp tekit, at taka eigi bœtr eftir bróður þinn, þar sem hann sagði þér svá fyrir, at þér mundi eigi annat hlýða, ok hefir þú nú hvártki fé né hefndir; enn fyrir því, er þú hefir sótt mik heim at ráðum, þá mun ek fara til með þér, ok leita um sættir". Síðan hitti Þorkell þá brœðr, ok spurði, hvárt þeir vildi sættast við Húnröð, ef kostr væri; þeir létu 'seinlega við, ok kvóðu honum nú eigi betra at sættast, enn þá er honum var boðit. Þorkell mælti: „Nú skulu þit gera annathvárt, at fara útan sem mælt var, ella mun ek engin ráð leggja til með yðr". Þeir kvóðust hans orð mikils skyldu virða, — „ok viljum vit þik sízt í móti okkr hafa". Þeir fóru nú útan, ok kómu í Þrándheim. Þá mælti Þróttólfr: „Eigi skiftir þat högum til, at Húnröðr, góðr drengr, skal vera félauss vorðinn, ok hlotit þat mest af okkr, enn þræll hans Skúmr skal vorðinn auðigr sem Njörðr". Síðan fóru þeir ok drápu hann

enn tóku fé hans allt ok sendu Húnröði. Litlu síðarr kom Þróttólfr út, ok fór á fund Þorkels kröflu, ok bað hann fylgja at sætt þeira Húnröðar. Þorkell kvað svá vera skyldu. Hann ferr síðan á fund Húnröðar, ok með vitrleik sínum ok góðum vilja, sætti hann þá heilum sáttum, svá at hvárirtveggju undu vel við hans ummæli. — Þorkell varð gamall maðr, ok þá er hann lá í banasótt sinni, stefndi hann til sín vinum sínum, frændum ok þingmönnum. Þorkell mælti þá: „Ek vil yðr kunnugt gera, at ek hefir fengit sjúkdóm nökkurn, ok þykki mér líklegt, at hann muni skilja várar samvistur, ok hafi þér vel hlítt minni forsjá, ok verit mér hlýðnir ok eftirlátir“. Síðan bað hann virkta öllum sínum frændum ok virktavinum; bjóst Þorkell mjök kristilega við sínum dauða, eftir því sem honum samdi, því at hann var vel kristinn maðr, ok ræktaði vel trú sína. Eftir þat andaðist hann ok var mjök harmdauði þingmönnum sínum ok öllum heraðsmönnum, því at hann þótti sem var enn mesti heraðshöfðingi ok mikill giftumaðr, ok enn líkasti enum fyrrum Vatnsdœlum, svá sem Þorsteini ok Ingimundi, ok bar Þorkell þat fyrir, at hann var rétt trúaðr maðr ok elskaðr sem sá, er framast elskaði sannan guð. Ok gerum vér þar enda á Vatnsdœlasögu.

Nöfn.

